

340 158

04984

1.2

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

อัจฉรา เนตรล้อมวงค์

26 ก.ย. 2531

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พุทธทศวรรษ 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

166749

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้จน  
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต  
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

## ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยผู้วิจัยได้รับคำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ และ อาจารย์สุภาพร ลอยด์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ.ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ทาสิตะพันธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุภากุล และ ดร.ชลทิพย์ เอี่ยมสวัสดิ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพรีวิทยา อาจารย์และนักเรียนโรงเรียนเทพรีวิทยาทุกคนที่กรุณาให้ความสะดวกในการดำเนินการทดลอง และขอขอบคุณคุณประชา ผ่องใส ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณคุณนิยะรัตน์ นุชผ่องใส เพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือตลอดมา

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คุณภาศรี ทองพั่ง คุณนิษฐา เนตรล้อมวงศ์ ตลอดจนพี่ ๆ ทุกคน ที่มีความห่วงใย ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์

## สารบัญ

บทที่

หน้า

|   |                                                    |    |
|---|----------------------------------------------------|----|
| 1 | บทนำ .....                                         | 1  |
|   | ภูมิหลัง .....                                     | 1  |
|   | ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....               | 3  |
|   | ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า .....                  | 3  |
|   | ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า .....                     | 3  |
|   | นิยามศัพท์เฉพาะ .....                              | 4  |
| 2 | เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา .....    | 6  |
|   | เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ .....             | 6  |
|   | ความหมายของบทบาทสมมติ .....                        | 6  |
|   | จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ .....    | 7  |
|   | งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ .....           | 13 |
|   | งานวิจัยในประเทศ .....                             | 13 |
|   | งานวิจัยในต่างประเทศ .....                         | 14 |
|   | เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง .....   | 15 |
|   | ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง .....              | 15 |
|   | การสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง .....                | 17 |
|   | งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง ..... | 18 |
|   | งานวิจัยในประเทศ .....                             | 18 |
|   | งานวิจัยในต่างประเทศ .....                         | 20 |
|   | สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า .....                    | 21 |

|   |                                                        |    |
|---|--------------------------------------------------------|----|
| 3 | วิธีดำเนินการศึกษา .....                               | 22 |
|   | ประชากร .....                                          | 22 |
|   | กลุ่มตัวอย่าง .....                                    | 22 |
|   | เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า .....                | 23 |
|   | วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ .....                     | 23 |
|   | โปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงผลภาพสมมติ เรื่อง         |    |
|   | ความเชื่อมั่นในตนเอง .....                             | 23 |
|   | โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง ..... | 29 |
|   | แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง .....                    | 32 |
|   | การดำเนินการทดลอง .....                                | 35 |
|   | แบบแผนการทดลอง .....                                   | 35 |
|   | วิธีการทดลอง .....                                     | 36 |
|   | สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....                  | 37 |
| 4 | ผลการทดลองและการวิเคราะห์ข้อมูล .....                  | 39 |
|   | สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....              | 39 |
|   | ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....                             | 39 |
| 5 | สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....                   | 44 |
|   | ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....                   | 44 |
|   | สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า .....                        | 44 |
|   | ประชากร .....                                          | 44 |
|   | กลุ่มตัวอย่าง .....                                    | 45 |
|   | เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า .....                | 45 |
|   | การดำเนินการทดลอง .....                                | 45 |

|                                |    |
|--------------------------------|----|
| การวิเคราะห์ข้อมูล .....       | 46 |
| ✓ สรุปผลการศึกษาค้นคว้า .....  | 47 |
| อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า ..... | 47 |
| ข้อเสนอแนะ .....               | 51 |
| บรรณานุกรม .....               | 53 |
| ภาคผนวก .....                  | 59 |

## บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

|   |                                                                 |    |
|---|-----------------------------------------------------------------|----|
| 1 | เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม |    |
|   | ก่อนการทดลอง .....                                              | 40 |
| 2 | เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม |    |
|   | ภายหลังการทดลอง .....                                           | 41 |
| 3 | เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง    |    |
|   | การทดลอง .....                                                  | 42 |
| 4 | เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง   |    |
|   | การทดลอง .....                                                  | 43 |

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาเยาวชน เพราะเยาวชนจะเจริญเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต ฉะนั้นโรงเรียนหรือสถาบันต่าง ๆ ในสังคมควรจะต้องร่วมมือกันพัฒนาเยาวชนให้เจริญขึ้นทุก ๆ ด้าน ส่วนหนึ่งของการพัฒนาเยาวชนคือ การพัฒนาให้มีบุคลิกภาพดี และความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่ควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเยาวชน (วารุณี ธนวานิช 2524 : 50)

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ (วินัย ธรรมศิลป์ 2527 : 27) ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ ยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี และยังสามารถเข้าใจตนเองเกี่ยวกับคุณค่าของตนเองว่า เป็นคนที่มีความสามารถ มีความสำคัญ และมีความสำเร็จ (พรรณราย ทรัพย์ะประกา 2526 : 12) ในทางตรงข้ามบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ขลาดกลัว ไม่กล้าแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือความคิดเห็นก็ตาม เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะพึ่งพิงผู้อื่นอยู่เสมอ และผลที่ตามมาคือขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรคหรืองานที่ยากลำบาก (ละม้ายมาศ สรศักดิ์ และคนอื่น ๆ 2510 : 98) นอกจากนี้ผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง อาจทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวได้ (เคโซ สวานานท์ 2516 : 350) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบุคคล ดังนั้นจึงควรให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ประสบปัญหาดังกล่าว เพื่อการพัฒนาตามศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตของตนเองอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองนั้น พบว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลได้ เพราะบทบาทสมมติเป็นการแสดงสั้น ๆ ที่ทุกคนพอจะทำได้ไม่ยากนัก และเมื่อบุคคลมีโอกาสดำเนินบทบาทสมมติก็จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ เกิดความมั่นใจที่จะแสดงต่อไปทั้งทางด้านวาจาและท่าทาง

(วิลลา วีสเพ็ญ 2529 : 3) นอกจากนั้นการแสดงบทบาทสมมติยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี สามารถปรับตัวได้ รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดค้นเมื่อถึงคราวจำเป็น (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 18 - 20 อ้างอิงมาจาก ทิศนา เทียนเสมอ 2515) ในต่างประเทศได้มีการกล่าวถึง การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติว่าเป็นการสอนที่นิยมใช้กันมากในวงการศึกษา เป็นการสอน ที่เรียกว่า "การเรียนรู้ด้วยการกระทำ" หรือเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการแสดงออกโดยตรง (Mark. 1980 : 217)

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า บทบาทสมมติสามารถพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ในทางที่ดี และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งทางด้านการกระทำและคำพูด ทำให้ผู้เรียน มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงออก ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลของ การใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน นนทรีวิทยา ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่น อันเป็นวัยที่อยู่ในระยะคาบเกี่ยวจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกื้อหนุนฐานในการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ (เดโช สำนวนนท์ 2519 : 105) และเป็นวัยสำคัญในการปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่ สามารถส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง จากการที่ผู้วิจัยได้สอนอยู่ในโรงเรียน นนทรีวิทยาเป็นเวลานานประมาณ 6 ปี พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางส่วนจะมีลักษณะ ไม่กล้าแสดงออก เช่น ไม่กล้าพูดรายงานหน้าชั้น ไม่กล้าซักถามข้อสงสัย หรือแสดงความคิดเห็น ของตน ไม่กล้าคิดค้นเมื่อไม่เห็นด้วย ขาดความเพียรพยายามในการทำงาน มักจะมีความ รู้สึกท้อแท้ ชอบทำอะไรตามเพื่อน ไม่เชื่อความคิดเห็นของตนเอง ขาดความรับผิดชอบ กล่าวคือ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ครูมอบหมายให้ ไม่ชอบช่วยเหลืองานของหมู่คณะ ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งส่งผลทำ ให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมจึงสมควรที่จะได้รับการช่วยเหลือ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำ การใช้บทบาทสมมติมาพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งจะเป็น รากฐานที่ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศต่อไป

### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้นิทานภาพสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยการใช้นิทานภาพสมมติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับ ครู อาจารย์ นักแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนที่จะได้นำเทคนิคบทสนทนาสมมติมาช่วยในการเสริมสร้างบุคลิกภาพในด้านความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ซึ่งได้จากการคัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จากนักเรียน 400 คน ให้จำนวน 100 คน ซึ่งผู้วิจัยจัดให้เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรมาจำนวน 16 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอนซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ
    - 3.1.1 การสอนโดยการใช้นิทานภาพสมมติ
    - 3.1.2 การสอนแบบปกติ
  - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีสอนที่เป็นกิจกรรมการแสดงของนักเรียนที่ผู้วิจัยกำหนดบทบาทและสถานการณ์ขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความคิดเห็นว่าควรจะเป็นโดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกละพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งผู้วิจัยใช้สอนในกลุ่มทดลองมีดังนี้ ขั้นเตรียมการ ขั้นทดลอง ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ 5 ลักษณะ คือ

2.1 การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าแสดงความสามารถของตนเอง การกล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าซักถามข้อสงสัย การกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น

2.2 การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง การทำงานประสบผลสำเร็จ การมีความเพียรพยายาม

2.3 การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง การตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

2.4 การมีความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด

2.5 การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือกับผู้อื่น การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีสอนโดยการบรรยายตลอดจนการซักถามและโต้ตอบ ซึ่งผู้วิจัยใช้สอนในกลุ่มควบคุม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน  
นนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ จำนวน  
16 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

4.1 กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้อุปกรณ์  
จำนวน 8 คน

4.2 กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ จำนวน 8 คน

## เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

### เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

#### ความหมายของบทบาทสมมติ

แชฟเทิล และ แชฟเทิล (Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84)

ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมโดยต้องแท้ บทบาทสมมติเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และจะแฝงไว้ซึ่งมวลประสบการณ์และกลวิธีในการแก้ปัญหาหลายด้าน เช่น การอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การเลือกบทบาทที่เหมาะสม การแสดงบทบาท ปฏิริยาตอบสนองของผู้ที่มีต่อบทบาทที่แสดงและการสรุปนำมาใช้ นอกจากนี้ ลี (Lee. 1974 : 316) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติหมายถึงการเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูด และแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติจะกระทำซ้ำใหม่ให้จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ สำหรับในประเทศไทย ทิศนา แชนมณี (ทิศนา แชนมณี 2519 : 19) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้นักเรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออก ทั้งทางด้านความรู้ลึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมตินับว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติสร้างขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับส่วนที่เป็นจริงนั้น มักจะมีปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ แฝงมาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไร นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ และ คมเพชร ฉัตรสุกกุล (คมเพชร ฉัตรสุกกุล 2521 : 82 - 83) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจอย่าง

ลึกซึ้งในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคลโดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริงโดยใช้บทบาทสมมติในสถานการณ์และเป็นกระบวนการสื่อสารในสถานการณ์ที่คล้ายกับความเป็นจริง สำหรับ ผกา สัตยธรรม (ผกา สัตยธรรม 2524 : 49) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกได้หลายทาง ทั้งคำพูดและการแสดงท่าทาง เช่น นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติเป็นคุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน หรือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 14) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออก ทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

จากความหมายของบทบาทสมมติที่ได้กล่าวข้างต้นนี้จะสรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีสอนอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทาง โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งถือเอาการแสดงออกทั้งทางด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

#### จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นสิ่งที่ครูจะนำไปใช้ได้มาก เพราะบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลายอย่าง ดังที่ ทิศนา เทียนเสมอ (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 18 - 20 อ้างอิงมาจาก ทิศนา เทียนเสมอ 2515) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ภายในสภาพการณ์ที่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขบางประการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุและแรงผลักดันต่าง ๆ ที่ทำให้คนจำต้องแสดงพฤติกรรมออกมาเช่นนั้น

2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเป็นบุคคลอื่น จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ว่าผู้อื่นมีความคิดและรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักฝึกฝนการเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. ช่วยลดความตึงเครียดของผู้เรียน กล่าวคือ ในบางครั้งผู้เรียนอาจเกิดความตึงเครียดและทำให้แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น กลั่นแกล้งเพื่อน ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการเรียน การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้น ๑ ออกมา ทำให้ผ่อนคลายความเครียดได้

4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเองและทบทวนยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนจะมีการกระทำหรือการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นค่านิยมของตนโดยไม่รู้ตัว

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น คือ จะมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถปรับตัวได้ รู้จักตัดสินใจได้ด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก กล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น เมื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองได้ก็ถือว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญทางจิตใจ ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นนักเรียน เป็นครู เป็นหัวหน้าชั้น หัวหน้าทีมกีฬา เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ นี้ เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจและค้นภาพพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม

7. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม วัฒนธรรมเป็นสัตว์สังคม ดังนั้น การเรียนรู้การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยฝึกการปฏิบัติตนในสังคมได้มาก

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมติแทบทุกบทบาทจะมีสภาพการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจึงต้องรู้จักแสวงหา ทั้งสมมติฐาน คาดคะเนและคิดในหลาย ๆ แง่ ทั้งต้องใช้วิจารณ์ญาณ ไหวพริบแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นการฝึกฝนในแง่นี้เป็นอย่างดี

๑. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน "รู้สึก คิด กระทำ" โดยปกติแล้ว เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาที่จะเกิด "รู้สึก แล้วจะกระทำ" ไปตามความรู้สึกนั้นทันที แล้วจึงจะทวนกลับมา "คิด" หาวิธีที่ดีกว่า จึงเท่ากับเป็นขั้นเป็นตอน "รู้สึก กระทำ คิด" แต่การแสดงบทบาทสมมติ จะช่วยให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดี คือ "รู้สึก คิด กระทำ" แทน

๑๐. ช่วยพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนได้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกันสมาชิกในกลุ่มจะมีปัญหาขัดแย้งกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจและแตกแยกกันได้ ถ้าหากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเองล้มเหลว ย่อมจะทำให้การเรียนเป็นกลุ่มไม่ได้ผลดีด้วย การแสดงบทบาทสมมติ จะช่วยแก้ไขได้ เพราะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนยอมรับผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น อันจะเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจและความสามัคคีในที่สุด

๑๑. ช่วยให้ผู้รู้ได้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนส่วนมากจะไม่แสดงความต้องการของตนออกมาอย่างเด่นชัด และเมื่อครูให้แสดงบทบาทสมมติ ก็จะแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาโดยไม่รู้ตัว เป็นการเปิดโอกาสให้ครูเข้าใจผู้เรียนได้มากขึ้น และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ 2522 : 10 - 13)

กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้จากบทบาทสมมติว่า เป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนรู้ถึงความขัดแย้ง ความเป็นจริงของโลก จากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีว ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยให้นักเรียนฝึกการแสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย เช่น พัฒนาการทางกาย สังคม ภาษาและความริเริ่มสร้างสรรค์ สำหรับ วิณา วิสเพัญ (วิณา วิสเพัญ 2529 : 3) กล่าวว่า บทบาทสมมติช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น บุคคลบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้แสดงออกต่อหน้าผู้อื่นเลย ไม่ว่าจะเป็นการพูด การแสดงละครไว้ว่าที่หรือการแสดงในรูปแบบใด บทบาทสมมติเป็นการแสดงสั้น ๆ ที่ทุกคนพอจะทำได้ไม่มากนัก เมื่อมีโอกาสแสดงออก จะทำให้รู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะแสดงออกต่อไป ทั้งทางด้านวาจาและท่าทาง นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อเขาได้แสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมมติขึ้นจะเข้าใจตัวเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า

ตนเองมีความสามารถในการแสดงออกทั้งทางด้านวาจาและท่าทางมากขึ้นเพียงใด ตนเองมีความกล้า มีความเชื่อมั่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจเพียงใด เมื่อทราบแล้วจะได้พยายามปรับตัวให้ดียิ่งขึ้น

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ ดังที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง มีความเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในการแสดงออก ทำให้ผู้แสดงรู้สึกว่าคุณค่าตนเองประสบความสำเร็จ และทำให้ตนเองกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

#### หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2525 : 20) กล่าวถึงการนำบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอนว่า ส่วนใหญ่มี 2 วิธี คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบ้าง คิดบทบาทขึ้นเองบ้างแต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนด
2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใด ก็ออกมาแสดงได้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

#### ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ

ทิศนา แชมมณี (ทิศนา แชมมณี 2519 : 44 - 47) กล่าวถึง ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อมหรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

##### ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็นสองตอน คือ

ก. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่าอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการ ชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

ข. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติให้ผู้เรียนแสดง

บทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้ควรจะช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

ก. การอ่านเรื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปรู้เรื่องที่จะศึกษาหรือบทให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

ข. การเลือกตัวผู้แสดง อาจเป็นไปได้ในสองลักษณะ คือ อาจเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้นการเลือกตัวผู้แสดงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

ค. การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะตัวเดียวไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

ง. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ การเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์เป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

จ. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจการแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้น ครูจึงควรต้องช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่าและความวิตกกังวลของผู้แสดงออกได้ด้วยวิธีต่าง ๆ

ฉ. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากนั้นกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือครูอาจเข้าไปช่วยได้ความโอกาส

ข. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเย็นเยื่อไป จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้
2. กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร ถ้ามีการแสดงต่อไป
3. ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ
4. การแสดงจบเรื่อง

### ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงจะไปในรูปใดนั้นมักจะขึ้นกับจุดประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีไม่ดียังไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือ การฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

### ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นครูจะสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

### ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนว

ความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้

จากหลักและขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติสามารถสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมตินี้มี 2 วิธีคือ การเตรียมบทไว้ล่วงหน้า และการไม่ได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนใหญ่ ๆ ในการแสดงบทบาทสมมติ 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผล การแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป ในการใช้บทบาทสมมตินี้ ครูจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหา สถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ ครูต้องอธิบายบทบาทที่นักเรียนจะต้องแสดงว่าทำอะไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้นครูต้องช่วยให้รู้จักสังเกต วิเคราะห์เหตุการณ์ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการอภิปราย และวิเคราะห์หลังการแสดง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติครบทุกขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

#### งานวิจัยในประเทศ

วรดี สิริพิฑูร (วรดี สิริพิฑูร 2525 : 39 - 40) ได้ศึกษาพัฒนามโนภาพแห่งตนโดยการใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้ มีมโนภาพแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครั้นในปี พ.ศ. 2528 จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (จิราภรณ์ หุ่นตระกูล 2528 : 49-55) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการใช้บทบาทสมมติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ คุษฎี ทรัพย์ปรง (คุษฎี ทรัพย์ปรง 2529 : 54) ได้ศึกษาผลของการใช้การทดลองบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่

การงานของนักเรียนโดยให้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน ผลการทดลองปรากฏว่า การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน มากกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาทสมมติสามารถพัฒนามโนภาพแห่งตน การปรับตัวด้านสัมพันธภาพและความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้

#### งานวิจัยในต่างประเทศ

เลเซอร์ (Leyser. 1976 : 7342 - A) ได้ศึกษาโดยการใช้บทบาทสมติกับนักเรียนที่มีสังคมมีติต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง จำนวน 65 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติช่วยให้เด็กที่มีสังคมมีติต่ำ และมีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น อีกทั้งพบว่า ครูเข้าใจเด็กดีขึ้นและมีผลดีมากสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม และในปีย่เดียวกัน ชูด์ท์ (Shoudt. 1976 : 2754 - A) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาล จำนวน 75 คน โดยวิธีสอบก่อนการเรียนและสอบหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีนิสัยเอื้อเฟื้อมากขึ้น ในเมื่อมา ลอนนอตตี (Lonnotti. 1977 : 142) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติในการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยทดลองกับนักเรียนอายุ 6 ปี และ 9 ปี ผลการศึกษา พบว่า บทบาทสมมติสามารถพัฒนาพฤติกรรมในการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนของนักเรียนได้สูงขึ้น และ โคโนเลย์ (Conoley. 1977 : 4977 - A) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และใช้เวลาทดลองสองสัปดาห์ วันละ 30 นาทีทุกวัน มีการทดสอบก่อนการเรียนและหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม ทำให้นักเรียนใน

กลุ่มทดลองมีสัมพันธิตีขึ้นและเปลี่ยนแปลงจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่บุคคลอื่นมากขึ้น นอกจากนี้ เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติประกอบการเรียนเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังกับนักเรียน จำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติมีการเชื่อฟังมากกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมติมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในทางที่ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น การปรับตัว ความเอื้อเฟื้อ การเชื่อฟัง และทำให้ครูเข้าใจเด็กดีขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร

### เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

#### ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง 2516 : 7) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นความแน่ใจหรือมั่นใจหรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ตามที่บุคคลนั้นตั้งใจไว้ แม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งอื่นใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่เกิดความท้อแท้แต่อย่างใด ยังคงตั้งใจกระทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไปโดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งที่กำลังกระทำอยู่สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความถูกต้องเหมาะสม และ วิจิตร วรทบางกูร (วิจิตร วรทบางกูร 2521 : 8) กล่าวว่าความเชื่อมั่นในตนเองคือความสามารถเป็นตัวของตัวเอง และการหยั่งรู้ความสามารถของตนเอง ส่วน มาลี วงษ์แก้ว (มาลี วงษ์แก้ว 2526 : 12) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นคุณลักษณะในตนเองของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าในการคิด พูด กระทำ มีใจเชื่อมั่นคง ไม่เขินอาย มีเหตุผล มีความรอบคอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและชอบช่วยเหลือผู้อื่น สำหรับ ทัดติมา ระเบียบดี (ทัดติมา ระเบียบดี 2529 : 5) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสม ซึ่งแบ่งเป็น

ลักษณะต่าง ๆ คือ ความกล้าแสดงออก การไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยไม่เหตุผล ความกตัญญู  
แปลก ๆ ใหม่ ๆ ความรับผิดชอบในการร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน ความเพียรพยายามสู่  
เป้าหมายและความสามารถในการแก้ปัญหา

#### ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

สมิท (Smith. 1961 : 185) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลจะมี  
มากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาพกับตนตาม  
ปณิธานแห่งตน ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุทำให้คนมีความรู้สึกไม่มีค่า ไม่เหมาะสม  
และไม่พึงพอใจ สำหรับ ซีมอนด์ (Symonds. 1964 : 85 - 89) ได้กล่าวถึงลักษณะ  
ของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยสิ้นเชิงทีเดียว และความ  
เชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นได้ด้วยองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ (1) ทราบในสิ่งที่ต้องการทราบ  
(2) คิดในสิ่งที่เห็นว่าจะสำเร็จ (3) สามารถตัดสินใจได้ และ (4) ลงมือกระทำจริง ๆ  
กับสิ่งที่ได้ตัดสินใจแล้ว ส่วน ชูชีพ อ่อนโคกสูง (ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2516 : 25 - 27)  
ได้แบ่งลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้ (1) มีความมั่นใจในการกระทำ  
ของตน และมั่นใจว่าจะพบความสำเร็จในสิ่งที่ได้กระทำลงไป (2) ไม่หวั่นไหวต่อสถานการณ์  
ที่เป็นปัญหาและมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี (3) กล้าแสดงความคิดเห็น  
กล้าตัดสินใจ และกล้าเผชิญความเป็นจริง (4) มีความรับผิดชอบสูง (5) มีความคิดริเริ่ม  
สร้างสรรค์ (6) ไม่เชื่อผู้อื่นโดยไม่เหตุผล (7) ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย  
(8) ไม่วิตกกังวลมากเกินไป (9) รักความยุติธรรม (10) เป็นผู้นำ นอกจากนี้  
สุชา จันทน์เอม (สุชา จันทน์เอม 2510 : 147) กล่าวว่า ผู้ที่มีความเชื่อมั่นใน  
ตนเองจะมีบุคลิกภาพที่ดี มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกปลอดภัยและกล้าแสดงออกในทางที่ถูก  
ที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้  
ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย ธรรมศิลป์ (วินัย ธรรมศิลป์ 2527 : 27) ที่กล่าวถึงลักษณะของ  
ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า จะมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และประสบผลสำเร็จใน  
หน้าที่การงาน สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

จากความหมายและลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังและส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะแสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในการเผชิญเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเองในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเองเป็น 5 ลักษณะ คือ การกล้าแสดงออก การพึ่งตนเอง การเป็นตัวของตัวเอง การมีความรับผิดชอบ และการมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

#### การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลนั้นประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ ๆ บุคคลยิ่งประสบผลสำเร็จมากเท่าไร ย่อมมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองเขาจะรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองไม่ถูกข่มขู่จากผู้อื่น (Child Study Association of America. 1952 : 185 - 186) และ เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1955 : 80, 249) ได้อ้างถึงการศึกษาของ สโตรทเธอร์ (Strother) แจ็ค (Jack) และเพจ (Page) ที่กล่าวว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดเรื่องการนับถือตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบและสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย นอกจากนี้สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่ การฝึกฝนอบรมเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอ ๆ จนมีทักษะและความสามารถสูงในที่สุดจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเองยังขึ้นอยู่กับระดับอายุ ระดับพัฒนาการและกลุ่มเด็กที่ร่วมเล่นหรือร่วมทำงานด้วย ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ และ สมพงษ์ ตีระพัฒน์ (สมพงษ์ ตีระพัฒน์ 2517 : 13) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเกิดจากการที่ได้รับความรักความเอาใจใส่จากบิดามารดา การส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็น มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อพบปัญหาที่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

ส่วนบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จะพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ขาดความกล้าที่จะ  
เผชิญอุปสรรคหรืองานที่ยากลำบาก (ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และคนอื่น ๆ 2510 : 98)  
นอกจากนี้ พรณราย ทรัพย์ประภา (พรณราย ทรัพย์ประภา 2529 : 12) ได้  
กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองว่า มักจะรู้สึกว่าคุณเองมีปัญหามาก  
ตลอดเวลา ไม่กล้าแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นภาระหรือความคิดเห็นก็ตาม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง  
ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เกิดจากการที่บุคคลนั้นประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ  
การฝึกหัดอยู่เสมอ และการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรักและความเอาใจใส่จากบิดา มารดา  
ผู้ปกครอง และมีอิสระในการตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

#### งานวิจัยในประเทศ

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2516 : 96 - 98) ได้ศึกษาความ  
สัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่ง  
พลเมืองดี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน  
300 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กชายมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญ  
ทางสถิติ สำหรับเด็กที่มีผู้ปกครองรับราชการและค้าขาย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็ก  
ที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ และเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีบุคลิกภาพแสดงตัว  
มากกว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง  
สูงจะมีความวิตกกังวลต่ำ ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 นิพนธ์ แฉ่งเอี่ยม (นิพนธ์ แฉ่งเอี่ยม  
2519 : 78) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง  
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุดรธานี จำนวน 240 คน  
ผลของการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง  
มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรง ส่วน สุรเกียรติ ลิ้มเจริญ (สุรเกียรติ ลิ้มเจริญ 2523 :  
50 - 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบวินัย

ในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 357 คน แบ่งเป็นชาย 189 คน และหญิง 168 คน ผลการศึกษาพบว่า ระเบียบวินัยแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ส่วนระเบียบวินัยแบบเข้มงวดกวดขันกับความเชื่อมั่นในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ชูศรี หลักเพชร (ชูศรี หลักเพชร 2517 : 96) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 350 คน เป็นชาย 198 คน และหญิง 152 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมพงษ์ ศิริพัฒน์ (สมพงษ์ ศิริพัฒน์ 2517 : 13) ที่ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กระดับประถมศึกษา จำนวน 185 คน พบว่า เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อได้รับความรักความเอาใจใส่จากบิดา มารดา ได้รับการส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการตัดสินใจ สำหรับ มานิดา ทองทวี (มานิดา ทองทวี 2526 : 70 - 71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคล ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มาลี วงษ์แก้ว (มาลี วงษ์แก้ว 2526 : 59 - 60) ได้ทำการศึกษาทดลองผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเอกสารเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 ทัดติมา ระเบียนดี (ทัดติมา ระเบียนดี 2529 : 46) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแนวแบบโดยการใช้สไลด์การ์ตูน เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แนวแบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่านักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมี  
บุคลิกภาพแบบแสดงตัว กล้าแสดงออก มีความวิตกกังวลต่ำ อีกทั้งความเชื่อมั่นในตนเองเป็น  
คุณลักษณะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวบุคคล

### งานวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับในต่างประเทศได้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง  
ดังต่อไปนี้

เพนเตอร์ (Painter. 1968 : 760 - B) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง  
ความสามารถในการจูงใจกับความเชื่อมั่นในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง  
มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการจูงใจ กล่าวคือ คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง  
จะมีความสามารถในการจูงใจและมักจะได้เป็นผู้นำ และในปีเดียวกัน เบรุช (Baruch.  
1968 : 138) ได้ศึกษาพบว่า ผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและความเชื่อมั่น  
ในตนเอง สำหรับ ดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1817 - A) ได้ศึกษาพบว่า ผู้นำจะมี  
ความเชื่อมั่นในตนเองสูงและมีบุคลิกภาพแสดงตัว ส่วน เมดินัส และจอห์นสัน (Medinus  
and Johnson. 1969 : 595) ได้ศึกษาคุณสมบัติของผู้นำพบว่า ผู้นำมีคุณสมบัติประกอบด้วย  
ลักษณะเด่นหลายประการ เช่น สติปัญญา ความรู้ดี ปรารถนาดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความ  
รับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงด้วย และ มุสเสน (Mussen. 1969 : 261)  
ได้ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการ  
ในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้ลึกเป็นตัวของตัวเอง ฟิงตนเอง มีความคิด  
สร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดย  
ไม่วิตกกังวลและความเชื่อมั่นในตนเอง

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมี  
ความสามารถในการจูงใจ มักจะได้เป็นผู้นำและมีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว กล้าคิด กล้าตัดสินใจ  
กล้าแสดงออก ฟิงตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ ๆ  
โดยไม่วิตกกังวล

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องบทบาทสมมติกับความเชื่อมั่นในตนเองสรุปได้ว่าบทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกทั้งทางด้านการกระทำและคำพูด ทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก มีความสามารถในการตัดสินใจ กระบวนการที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ นั้นจะเป็นหนทางที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลักษณะพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง ส่วนความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่ควรเสริมสร้างให้มีขึ้นในตัวผู้เรียนเพราะจะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตน มีความสำเร็จในการทำงาน สามารถเข้าใจตนเอง กล้าที่จะเผชิญอุปสรรค นอกจากนี้ยังทำให้มีบุคลิกภาพที่ดีปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าความเชื่อมั่นในตนเองสามารถพัฒนาได้ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนันทรวินทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

#### สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ
3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

## วิธีดำเนินการศึกษา

### ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ที่มีคะแนนจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 100 คน

### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จากประชากรที่มีความสมัครใจ แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเข้าเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน ซึ่งวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยยึดแนวการสร้างจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของ มานิตา ทองทวี (มานิตา ทองทวี 2526 : 107 - 112) มาลี วงษ์แก้ว (มาลี วงษ์แก้ว 2526 : 70 - 73) และ ทัดติมา ระเปียบดี (ทัดติมา ระเปียบดี 2529 : 61 - 67) และนำไปวิเคราะห์หาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว ไปสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา ปีการศึกษา 2530 จำนวน 400 คน ทำพร้อมกันใช้เวลา 50 นาที แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จากนั้นนำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงจากสูงไปหาคำตัดเฉพาะผู้ที่ให้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาได้จำนวน 100 คน แล้วสอบถามความสมัครใจเข้ารับการทดลองได้ 72 คน

2. ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียน 72 คน ในข้อ 1 มาจำนวน 16 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน

## เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ ดังนี้

1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
3. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

### 1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง

วิธีดำเนินการสร้างโปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง และบทบาทสมมติ จากทฤษฎี เอกสาร และตำรา เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการใช้บทบาทสมมติ

1.2 สร้างโปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งโปรแกรมการสอนจะประกอบไปด้วยสถานการณ์และบทบาทสมมติที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นตอนในการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติมีขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ก. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอนหรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียน เห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ

ข. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติและเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

ก. การอุ่นเครื่อง หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนา ชักถามหรือเล่า ประสบการณ์ให้ซึ่งกันและกันฟัง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

ข. การเลือกตัวผู้แสดง ในการทดลองนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็น ผู้แสดงในแต่ละครั้ง ซึ่งมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้ได้แสดงครบทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ ในการแสดงและผู้วิจัยช่วยดูความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ด้วย

ค. การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้น ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในการทดลองนี้ผู้วิจัยจัดฉากในลักษณะแบบง่าย ๆ เช่น เลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว จัดเก้าอี้ เตรียมอุปกรณ์ในการแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ มา เป็นต้น

ง. การเตรียมผู้สังเกตการณ์เหตุการณ์ในการแสดง เพื่อนำไปสู่ การอภิปรายและวิเคราะห์ผลการแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3

จ. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้ผู้แสดง ลองแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น ตีใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น เพื่อช่วยขจัดความตื้นตันประหม่า วิตกกังวล แล้วจึงให้ผู้แสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

ฉ. การแสดง ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

ช. การตัดบท ผู้แสดง แสดงไปพอสมควรแล้วสามารถตัดบทไว้เพื่อไม่ให้ เสียเวลาและเกิดความเบื่อหน่าย

### ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันว่า ตัวละครแสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาที่ดีหรือไม่ ควรมีอะไรแก้ไขเพิ่มเติม และให้ข้อคิดอะไรจากการแสดงครั้งนี้บ้าง โดยผู้วิจัยจะช่วยพูดเสนอแนะหรือกระตุ้นให้สมาชิก ในกลุ่มพูด และผู้วิจัยอาจแทรก การวิจารณ์เพิ่มเติมบ้าง ทั้งนี้อภิปรายจะต้องเป็นไปอย่าง ตรงไปตรงมา เน้นที่เหตุผลของการแสดงและพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยไม่มุ่งว่าใคร แสดงดีหรือไม่คืออย่างไร

### ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ผู้วิจัยอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือ เพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลาย ๆ ครั้ง กว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ หากผู้วิจัยเห็นว่า การแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นอาจจะข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

### ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป โดยมากจะให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

1.3 นำบทบาทสมมติไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านความเหมาะสมของสถานการณ์และบทบาทสมมติ ตลอดจนวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการแสดงเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นและเหมาะที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป ซึ่งพบข้อบกพร่องในเรื่องการเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอน บางอย่างจำเป็นต้องตัดไป เช่น เครื่องครัว หม้อ กระทะ ฯลฯ ปรับปรุงด้านภาษาให้เข้าใจง่ายขึ้น

โปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองโดยใช้บทบาทสมมติ

| ครั้งที่ | หัวข้อเรื่อง               | กิจกรรม         | จุดมุ่งหมาย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------|----------------------------|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | ปฐมนิเทศ                   |                 | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักกันมากขึ้น สร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศความเป็นกันเองภายในกลุ่ม</li> <li>2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการของบทบาทสมมติ หน้าที่ และจุดมุ่งหมายของการแสดง</li> <li>3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการฝึกการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง</li> </ol> |
| 2        | การกล้าแสดงออก (9 ก.ย.30)  | ฉันทำได้        | เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความสามารถของตนเอง                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 3        | การกล้าแสดงออก (14 ก.ย.30) | ช่วยพูดบ้างสิ   | เพื่อให้นักเรียนกล้าเสนอความคิดเห็น                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 4        | การกล้าแสดงออก (16 ก.ย.30) | เรื่องของวันนี้ | <p>เพื่อให้นักเรียนกล้าซักถามข้อสงสัย</p> <p>เพื่อให้นักเรียนกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น</p>                                                                                                                                                                                                                                                |

| ครั้งที่ | หัวข้อเรื่อง                                                              | กิจกรรม         | จุดมุ่งหมาย                                                          |
|----------|---------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------------------------------------------------------|
| 5        | การพึ่งตนเอง<br>(21 ก.ย.30)                                               | นักแก้ปัญหา     | เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วย<br>ความสามารถของตนเอง             |
| 6        | การพึ่งตนเอง<br>(23 ก.ย.30)                                               | ใครจะช่วย       | เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้<br>ประสบผลสำเร็จ                      |
| 7        | การพึ่งตนเอง<br>(28 ก.ย.30)                                               | ต้องทำได้       | เพื่อให้นักเรียนมีความเพียรพยายาม                                    |
| 8        | การเป็นตัวของตัวเอง<br>(30 ก.ย.30)                                        | เกือบไปแล้ว     | เพื่อให้นักเรียนมีเหตุผล ไม่คล้อยตาม<br>ผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง |
| 9        | การเป็นตัวของตัวเอง<br>(2 ต.ค.30)                                         | จะเลือกทางไหนดี | เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้<br>ด้วยตนเอง                       |
| 10       | การมีความรับผิดชอบ<br>(5 ต.ค.30)                                          | เข้าค่าย        | เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่<br>ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน    |
| 11       | การมีความรับผิดชอบ<br>(7 ต.ค.30)                                          | คนขี้ลืม        | เพื่อให้นักเรียนกล้ารับผิดชอบ เมื่อ<br>กระทำผิด                      |
| 12       | การมีความสามารถ<br>ในการปรับตัวเข้ากับ<br>สิ่งแวดล้อมได้ดี<br>(12 ต.ค.30) | ยิ้มแย้มแจ่มใส  | เพื่อให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น                            |
| 13       | การมีความสามารถ<br>ในการปรับตัวเข้ากับ<br>สิ่งแวดล้อมได้ดี<br>(14 ต.ค.30) | เรื่องของสหหวัง | เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักช่วยเหลือและ<br>ร่วมมือกับหมู่คณะ           |

| ครั้งที่ | หัวข้อเรื่อง                                                         | กิจกรรม                                                                                                             | จุดมุ่งหมาย                                                                                 |
|----------|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 14       | การมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี<br>(19 ค.ค.30) | ปรับกันลัทธิ                                                                                                        | เพื่อให้นักเรียนยอมรับสภาพการณ์ใหม่ ๆ                                                       |
| 15       | ปัจฉิมนิเทศ<br>(21 ค.ค.30)                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>- แบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย</li> <li>- รายงานกลุ่มย่อย</li> <li>- สรุป</li> </ul> | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 5 ลักษณะ ที่ควรเสริมสร้าง |

- หมายเหตุ
1. ในการทดลองครั้งที่ 1 ใช้เวลาประมาณ 1.30 ช.ม.
  2. ในการทดลองตั้งแต่ครั้งที่ 2 - 15 แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 50 นาที
  3. รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้งของโปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง โดยใช้บทบาทสมมติอยู่ในภาคผนวก ก.

### แผนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ในการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีแผนการสอนครั้งที่ 2 - 14 เป็นขั้นตอนทุกครั้งดังนี้

#### ก. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละ

หัวข้อเรื่อง

#### ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดงโดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัด

สถานที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน  
ที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

4. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงใน

หัวข้อต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของ  
แต่ละหัวข้อเรื่อง

#### ค. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

#### ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

## 2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

### 2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อนำมาสร้าง

โปรแกรมการสอน เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง โดยใช้การสอนแบบปกติ

2.2 สร้างโปรแกรมการสอนโดยการใช้การสอนแบบปกติ ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เช่นเดียวกับบทบาทสมมติ แต่การสอนแบบปกติมีวิธีการสอนโดยใช้วิธีการบรรยาย ตลอดจนซักถามและโต้ตอบเป็นส่วนใหญ่

โปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองโดยการสอนแบบปกติ

| ครั้งที่ | หัวข้อเรื่อง                  | จุดมุ่งหมาย                                                                                   |
|----------|-------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | ปฐมนิเทศ<br>(8 ก.ย.30)        | 1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองได้<br>2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกันมากขึ้น |
| 2        | การกล้าแสดงออก<br>(10 ก.ย.30) | เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความสามารถของตนเอง                                                    |
| 3        | การกล้าแสดงออก<br>(15 ก.ย.30) | เพื่อให้นักเรียนกล้าเสนอความคิดเห็น                                                           |
| 4        | การกล้าแสดงออก<br>(17 ก.ย.30) | เพื่อให้นักเรียนกล้าซักถามข้อสงสัย<br>เพื่อให้นักเรียนกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น           |
| 5        | การพึ่งตนเอง<br>(22 ก.ย.30)   | เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง                                          |
| 6        | การพึ่งตนเอง<br>(24 ก.ย.30)   | เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ                                                   |

| ครั้งที่ | หัวข้อเรื่อง                                                      | จุดมุ่งหมาย                                                     |
|----------|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 7        | การฟังตนเอง<br>(29 ก.ย.30)                                        | เพื่อให้นักเรียนมีความเพียรพยายาม                               |
| 8        | การเป็นตัวของตัวเอง<br>(1 ต.ค.30)                                 | เพื่อให้นักเรียนมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง |
| 9        | การเป็นตัวของตัวเอง<br>(6 ต.ค.30)                                 | เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง                      |
| 10       | การมีความรับผิดชอบ<br>(8 ต.ค.30)                                  | เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน   |
| 11       | การมีความรับผิดชอบ<br>(13 ต.ค.30)                                 | เพื่อให้นักเรียนกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด                      |
| 12       | การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี<br>(13 ต.ค.30) | เพื่อให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น                       |
| 13       | การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี<br>(20 ต.ค.30) | เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือ และร่วมมือกับหมู่คณะ            |
| 14       | การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี<br>(22 ต.ค.30) | เพื่อให้นักเรียนยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ                           |

| ครั้งที่ | หัวข้อเรื่อง               | จุดมุ่งหมาย                                                                                     |
|----------|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15       | ปัจฉิมนิเทศ<br>(27 ต.ก.30) | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีความ<br>เชื่อมั่นในตนเองทั้ง 5 ลักษณะ ที่ควรเสริมสร้าง |

- หมายเหตุ 1. ในการสอนแต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 50 นาที
2. รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้งของโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง  
ความเชื่อมั่นในตนเอง อยู่ในภาคผนวก ก.

แผนการสอนโดยการสอนแบบปกติ

ในการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 2 - 14 มีแผนการสอนทุกครั้งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละ

หัวข้อเรื่อง

2. ครูเล่าเรื่องตามเอกสารที่แจกให้สมาชิก
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ที่กำหนดให้
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ครูเล่าให้ฟังตามจุดมุ่งหมายของ

แต่ละหัวข้อเรื่อง

5. การประเมินผล

5.1 สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

5.2 สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### 3. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

3.2 ให้นิยามปฏิบัติการของความเชื่อมั่นในตนเอง

3.3 สร้างแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง โดยปรับปรุงและดัดแปลงมาจาก

แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของ มานิดา ทองทวี (มานิดา ทองทวี 2526 :

107 - 112) มาลี วงษ์แก้ว (มาลี วงษ์แก้ว 2526 : 70 - 73) และ

ทัศนิตา ระเบียบดี (ทัศนิตา ระเบียบดี 2529 : 61 - 67) โดยปรับปรุงภาษาให้

เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะจำนวน 25 ข้อ โดยคัดเลือกของคำตอบ

ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

แล้วนำมาสร้างเป็นตัวเลือกอีกครั้งหนึ่ง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการตัดสินใจของนักเรียน

ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยมีคำตอบให้เลือกตอบ

#### 3 ตัวเลือก

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน แบบสอบถามแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก คำตอบในข้อ ก.

ข. และ ค. ที่ตรงตามเฉลย (ซึ่งคะแนนเหล่านี้ได้มาจากการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญที่ตั้งไว้ให้

2 คะแนน คำตอบที่ตรงตามเฉลยที่ตั้งไว้บางส่วนให้ 1 คะแนน และถ้าคำตอบไม่ตรงตามเฉลย

ที่ตั้งไว้ให้ 0 คะแนน)

3.4 การหาคุณภาพของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

3.4.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของ

แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 32 ข้อ โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้

ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา ทาสีตะพันธ์ รองศาสตราจารย์

ดร. ผ่องพรรณ เกติพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรสุกกุล และ

ดร. ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์เป็นผู้ตัดสินใจว่า สถานการณ์ที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ตรงตามลักษณะ

ต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์เฉพาะที่ตั้งไว้หรือไม่ และเกณฑ์ในการให้คะแนนถูกต้องหรือไม่ แล้วนำ

มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จริง

3.4.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) แล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้  $t$  - test คัดเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า  $t$  ระหว่าง 2.06 - 4.57) จำนวน 25 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามครอบคลุมองค์ประกอบตามนิยามศัพท์เฉพาะไว้ใช้ในการทดลองแบบสอบถามและผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในภาคผนวก ข และ ก

3.4.3 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้ว จำนวน 25 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ได้ค่า  $\alpha = 0.80059$  ดังแสดงในภาคผนวก ก

### ตัวอย่างแบบสอบถาม

#### คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจการตัดสินใจของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันถ้านักเรียนประสบกับสถานการณ์เหล่านั้น นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรโดยให้นักเรียนพิจารณาข้อคำถามเป็นข้อ ๆ ซึ่งในแต่ละข้อมีคำตอบคือ ก. ข. และ ค. ให้เลือกเพียงตัวเลือกเดียวที่เป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด เมื่อเลือกได้ข้อใดให้นำไปเขียนลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้ต่างหาก ดังนั้นในการตอบแบบสอบถามจึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้เสียก่อน
2. เมื่อเข้าใจข้อความที่อ่านแล้ว จึงพิจารณาตัดสินใจเลือกคำตอบ โดยขีดเครื่องหมาย X ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับการตัดสินใจของนักเรียนมากที่สุด
3. คำตอบของนักเรียนไม่มีคำตอบใดผิด แต่คำตอบอาจแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของแต่ละคน
4. โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งไปแบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้

### ตัวอย่าง

(0) คลยา เคยเป็นนักร้องของโรงเรียนเดิมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขณะนี้เธอเรียนอยู่ในชั้น ม.1 วันหนึ่งในงานวันเกิดของคุณลุง โยมกได้เชิญคลยาโดยไม่รู้ตัวล่วงหน้าให้ขึ้นไปร้องเพลงบนเวที ถ้านักเรียนเป็นคลยานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ปฏิเสธไม่ยอมร้องเพลง
- ข. ยินดีที่จะออกไปร้องเพลง
- ค. ออกไปร้องเพลงแต่มีความรู้สึกโกรธโยมก

ถ้านักเรียนจะยินดีออกไปร้องเพลงก็เขียนเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงกับข้อ ข.

(00) แว่ววัน เป็นเด็กเรียนอ่อนวิชาคณิตศาสตร์มาก เหลือเวลาอีก 2 วัน จะมีการทดสอบรวม 2 บท แว่ววันตั้งใจมากเพราะในระยะนี้มีการบ้านหลายวิชาที่อาจารย์กำหนดให้ส่งพร้อมกัน ถ้านักเรียนเป็นแว่ววันนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. พยายามไปพบอาจารย์ เพื่อให้อธิบายวิชาคณิตศาสตร์
- ข. ไม่สนใจวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น
- ค. ขาดเรียนในวันที่สอบวิชาคณิตศาสตร์

ถ้านักเรียนไม่สนใจวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น ก็เขียนเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงกับข้อ ข.

| ข้อ  | ก | ข | ค |
|------|---|---|---|
| (0)  |   | X |   |
| (00) |   | X |   |

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย "=" ทับตัวเลือกที่ไม่ต้องการแล้วขีดเครื่องหมาย "X" ลงในข้อใหม่ที่นักเรียนต้องการ คำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลต่อการสอบวิชาอื่น ๆ และจะไม่นำไปเปิดเผยในที่ใด ๆ ขอให้นักเรียนตอบอย่างสบายใจ และตรงกับความจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

## การดำเนินการทดลอง

### 1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control group pretest - posttest design (พจน์ สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ 2519 : 202 - 203) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังนี้

| กลุ่ม            | สอบก่อน         | ทดลอง | สอบหลัง         |
|------------------|-----------------|-------|-----------------|
| (R) <sub>E</sub> | T <sub>E1</sub> | X     | T <sub>E2</sub> |
| (R) <sub>C</sub> | T <sub>C1</sub> | ~X    | T <sub>C2</sub> |

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

|                                   |                                                                 |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| (R)                               | แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม                       |
| E                                 | แทน กลุ่มทดลอง                                                  |
| C                                 | แทน กลุ่มควบคุม                                                 |
| T <sub>E1</sub> , T <sub>E2</sub> | แทน การสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง<br>ตามลำดับ  |
| T <sub>C1</sub> , T <sub>C2</sub> | แทน การสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม<br>ตามลำดับ |
| X                                 | แทน การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ                                      |
| ~X                                | แทน การสอนแบบปกติ                                               |

## 2. วิธีการทดลองมีลำดับขั้นดังนี้

2.1 ขั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนนนทรีวิทยา ปีการศึกษา 2530 มีจำนวน 14 ห้องเรียน เลือกสุ่มมา 9 ห้องเรียน จำนวน 400 คน ให้นักเรียนทั้งหมดนี้ทำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วนำรายชื่อนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ที่ตามความสนใจแล้วมาสุ่มอย่างง่ายให้ได้จำนวน 16 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มอย่างง่ายออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

### 2.2 ขั้นตอนทดลอง

2.2.1 เก็บคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนแต่ละคนที่ในกลุ่มตัวอย่าง จากการสอบในขั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง

2.2.2 ดำเนินการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการสอนสัปดาห์ละ 2 วัน ทุกวันจันทร์และวันพุธ รวม 15 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที (ยกเว้นครั้งที่ 1 ใช้เวลา 1.30 ชม.) โดยใช้เวลาหลังจากเลิกเรียนตอนเย็น เวลา 15.30 ถึง 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2530 ถึงวันที่ 21 ตุลาคม 2530 ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนที่สร้างขึ้นโดยทำการสอนในวันอังคารและวันพฤหัสบดี รวม 15 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ใช้เวลาหลังเลิกเรียนตอนเย็น เวลา 15.30 ถึง 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2530 ถึงวันที่ 27 ตุลาคม 2530

3. หลังสิ้นสุดการทดลองโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนของแต่ละกลุ่มแล้ว ทำการสอบวัดทั้งสองกลุ่มอีกครั้ง โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม

4. นำผลการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อน

และหลังการทดลอง

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุม

ก่อนและหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 ทหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และ

อังคณา สายยศ 2528 : 171)

$$r = \frac{n}{n-1} \left[ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

$\alpha$  แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

$n$  แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$S_i^2$  แทน คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ

$S_t^2$  แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

1.2 หากำอ่านาจจำแนกของแบบสอบถาม ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และ

อังคณา สายยศ 2528 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

$t$  แทน ค่าอ่านาจจำแนกของแบบสอบถาม

$\bar{X}_H$  แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$  แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

|         |                                     |
|---------|-------------------------------------|
| $S_H^2$ | แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง     |
| $S_L^2$ | แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ     |
| $n_H$   | แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง |
| $n_L$   | แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ |

## 2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

2.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง ใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test) (Sanders. 1980 : 358 - 360)

2.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มควบคุม กับกลุ่มทดลอง ใช้การทดสอบแมน-วิทนี (Mann-whitney U Test) (Sanders. 1980 : 362 - 365)

## ผลการทดลองและการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- $R^+$  แทน การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นบวก
- $R^-$  แทน การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นลบ
- $R_1$  แทน ผลรวมของตำแหน่งที่ได้จากกลุ่มทดลอง
- $R_2$  แทน ผลรวมของตำแหน่งที่ได้จากกลุ่มควบคุม
- U แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของ แมน - วิทนี
- (Mann - Whitney U test)
- T แทน ผลรวมของค่า R ที่มีจำนวนน้อยกว่าซึ่งใช้พิจารณาในการทดสอบของ วิลคอกซ์ (Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง
2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง
3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง
4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม  
ก่อนการทดลอง

| คนที่ | กลุ่มทดลอง | อันดับ       | กลุ่มควบคุม | อันดับ       |
|-------|------------|--------------|-------------|--------------|
| 1     | 21         | 1            | 23          | 2.5          |
| 2     | 27         | 5.5          | 23          | 2.5          |
| 3     | 29         | 7            | 25          | 4            |
| 4     | 31         | 9            | 27          | 5.5          |
| 5     | 35         | 11.5         | 30          | 8            |
| 6     | 36         | 14.5         | 32          | 10           |
| 7     | 36         | 14.5         | 35          | 11.5         |
| 8     | 36         | 14.5         | 36          | 14.5         |
|       | รวม        | $R_1 = 77.5$ |             | $R_2 = 58.5$ |

$$U = 22.5$$

จากตาราง Critical Values ของ U ใน The Mann - Whitney U Test ของ Sanders (Sanders. 1980 : 420)  $n_1 = 8$ ,  $n_2 = 8$  ที่ระดับนัยสำคัญ = .01 ค่า U ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน U ที่คำนวณได้ = 22.5 แสดงว่าคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุมก่อนได้รับการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม  
ภายหลังการทดลอง

| คนที่ | กลุ่มทดลอง | อันดับ       | กลุ่มควบคุม | อันดับ       |
|-------|------------|--------------|-------------|--------------|
| 1     | 43         | 7            | 37          | 1.5          |
| 2     | 44         | 8.5          | 37          | 1.5          |
| 3     | 45         | 11           | 38          | 3            |
| 4     | 45         | 11           | 40          | 4.5          |
| 5     | 46         | 13.5         | 40          | 4.5          |
| 6     | 46         | 13.5         | 41          | 6            |
| 7     | 47         | 15           | 44          | 8.5          |
| 8     | 48         | 16           | 45          | 11           |
|       | รวม        | $R_1 = 95.5$ |             | $R_2 = 40.5$ |

$$U = 4.5^{**}$$

\*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง Critical Values ของ U ใน The Mann - Whitney U Test ของ Sanders (Sanders. 1980 : 419)  $n_1 = 8$ ,  $n_2 = 8$  ที่ระดับนัยสำคัญ = .01 ถ้า U ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 9 จึงจะปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ถ้า U ที่คำนวณได้ = 4.5 แสดงว่าคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลองแตกต่างกัน

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการสอนโดยการใช้นิทานสมมติสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

| คดี | คะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง |              | ผลต่างของคะแนน<br>ความเชื่อมั่นในตนเอง | อันดับ | R <sup>+</sup> | R <sup>-</sup> |
|-----|---------------------------|--------------|----------------------------------------|--------|----------------|----------------|
|     | ก่อนการทดลอง              | หลังการทดลอง |                                        |        |                |                |
| 1   | 21                        | 47           | 26                                     | 8      | +8             |                |
| 2   | 27                        | 45           | 18                                     | 6      | +6             |                |
| 3   | 29                        | 48           | 19                                     | 7      | +7             |                |
| 4   | 31                        | 45           | 14                                     | 5      | +5             |                |
| 5   | 35                        | 43           | 8                                      | 1.5    | +1.5           |                |
| 6   | 36                        | 44           | 8                                      | 1.5    | +1.5           |                |
| 7   | 36                        | 46           | 10                                     | 3.5    | +3.5           |                |
| 8   | 36                        | 46           | 10                                     | 3.5    | +3.5           |                |

\*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

T = 0 \*\*

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test ของ Sanders (Sanders. 1980 : 418) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ = .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 (N = 8) จึงจะปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน T ที่คำนวณได้ = 0 แสดงว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติสูงกว่าก่อนการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติสามารถทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

| คนที่ | คะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง |              | ผลต่างของคะแนน<br>ความเชื่อมั่นในตนเอง | อันดับ | $R^+$ | $R^-$ |
|-------|---------------------------|--------------|----------------------------------------|--------|-------|-------|
|       | ก่อนการทดลอง              | หลังการทดลอง |                                        |        |       |       |
| 1     | 23                        | 37           | 14                                     | 6      | +6    |       |
| 2     | 23                        | 40           | 17                                     | 7      | +7    |       |
| 3     | 25                        | 45           | 20                                     | 8      | +8    |       |
| 4     | 27                        | 37           | 10                                     | 5      | +5    |       |
| 5     | 30                        | 38           | 8                                      | 3.5    | +3.5  |       |
| 6     | 32                        | 44           | 12                                     | 3.5    | +3.5  |       |
| 7     | 35                        | 41           | 6                                      | 2      | +2    |       |
| 8     | 36                        | 40           | 4                                      | 1      | +1    |       |

\*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

$T = 0^{**}$

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon Matched - Pairs

Signed Ranks Test ของ Sanders (Sanders. 1980 : 418) ที่ระดับ

นัยสำคัญ = .01 ค่า T ที่คำนวณได้ต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 (N = 8) จึงจะปฏิเสธ

สมมติฐานที่ว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

T ที่คำนวณได้ = 0 แสดงว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของ

กลุ่มควบคุมหลังจากได้รับการสอนแบบปกติสูงกว่าก่อนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนแบบปกติสามารถทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

### สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

#### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ
3. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

#### สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ
3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

#### ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ที่มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 100 คน

### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จากประชากรได้จำนวน 16 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ เรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

### การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้แบบแผนการทดลองที่เรียกว่า

Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design

1. การทดสอบครั้งแรก (Pretest) ให้นักเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมดทำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ได้จำนวน 100 คน และมีนักเรียนสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้จำนวน 72 คน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายมา 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

2. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองในการทดสอบครั้งแรก (Pretest) ของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาหาความแตกต่างปรากฏว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

3. ขั้นตอนการทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเองจำนวน 15 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ยกเว้นครั้งที่ 1 ใช้เวลา 1.30 ชม. โดยสอนในวันจันทร์และวันพุธ เวลา

15.30 - 16.20 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน ถึงวันที่ 21 ตุลาคม 2530 ส่วนกลุ่มควบคุม ให้ได้รับการสอนแบบปกติ จำนวน 15 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที โดยทำการสอนในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2530 ถึงวันที่ 27 ตุลาคม 2530

4. การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองอีกครั้งหนึ่ง หลังจากการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และหลังจากการสอนแบบปกติเรียบร้อยแล้ว

5. นำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองครั้งหลังมาตรวจให้คะแนน

6. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 2 ครั้ง

มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ก่อนการทดลอง โดยใช้การทดสอบของ แมน วิทนี (Mann - Whitney U Test)

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติภายหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของ แมน วิทนี (Mann - Whitney U Test)

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ ก่อนและหลังการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ โดยการทดสอบของ วิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ก่อนและหลังการสอนแบบปกติโดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

### สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

### อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา มีดังนี้

#### 1. ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนระหว่างกลุ่ม

ในการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติครั้งนี้ผู้วิจัยสังเกตว่าในระยะแรก ๆ นักเรียนยังไม่กล้าทำกิจกรรมการแสดงบทบาทต่าง ๆ ผู้วิจัยจำเป็นต้องเลือกตัวนักเรียนโดยเจาะจงบทละครให้ รวมทั้งผู้สังเกตการณ์ด้วย แต่เมื่อได้ทดลองไปได้ระยะหนึ่ง นักเรียนเริ่มสนใจที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ ด้วยตนเอง และสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์เอง สำหรับการเตรียมตัวก่อนแสดง ผู้วิจัยจะให้ผู้แสดงเตรียมตัวประมาณ 10 นาที โดยให้ผู้แสดงอ่านบทของตนเอง และให้บางคนลองทำท่าทางก่อนแสดงจริง เช่น ท่าทางเศร้า, โกรธ, ดีใจ เป็นต้น ในตอนวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนก็เช่นเดียวกัน นักเรียนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม ผู้วิจัยต้องขึ้นนำคำตอบเสมอ แต่พอคาบต่อ ๆ มานักเรียนเริ่มคุ้นเคยและกล้าที่จะมีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น

ภายหลังการทดลองเมื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองที่ได้จากการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนโดยใช้การสอนแบบปกติ พบว่า การสอนโดยการใช้

บทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุชฎี ทรัพย์ปรง (คุชฎี ทรัพย์ปรง 2529 : 54) ที่ได้ศึกษาการทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลการศึกษปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีการพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิลุบล เผือกขวัญติ (นิลุบล เผือกขวัญติ 2529 : 41) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬายิ่งขึ้นว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ โคโนเลย์ (Conoley. 1977 : 49, 77-A) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และใช้เวลาทดลองสองสัปดาห์ วันละ 30 นาทีทุกวัน มีการทดสอบก่อนและหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผลการศึกษพบว่า การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติประกอบการเรียนเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังกับนักเรียนจำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติ มีการเชื่อฟังมากกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติ

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนที่ดีวิธีหนึ่งที่จะช่วยทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนได้มีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจตนเองและคนอื่นมากขึ้น เพราะได้สำรวจแล้วค้นหาหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตน มีความสามารถตัดสินใจ และรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้น

ผู้เรียนยังได้รับความสนุกสนานในการเรียน มีความกระตือรือร้น ต่อการเรียนและกล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ดังที่ วิธนา วิสเพ็ญ (วิธนา วิสเพ็ญ 2529 : 3) กล่าวว่า บทบาทสมมติช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเมื่อมีโอกาสแสดงออก จะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองประสบความสำเร็จ รู้จักตัวเองดียิ่งขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ คือนักเรียนไม่มีโอกาสได้สวมบทบาทในสถานการณ์สมมติ ถึงแม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้จะพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติก็ตาม แต่เป็นภาพรวมที่ได้ผลน้อยกว่าการเรียนรู้โดยการสวมบทบาทสมมติ

## 2. ความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่ม

### 2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการทดลองสอนโดยใช้

บทบาทสมมติ มีพัฒนาการในด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนีย์ ชุ่มจิต (สุนีย์ ชุ่มจิต 2523 : 72 - 76) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ วรดี ศิริพิทุร (วรดี ศิริพิทุร 2523 : 39 - 40) ได้ศึกษาพัฒนาโน้ภาพแห่งตนโดยการสวมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติตามที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้มีโน้ภาพสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ลอนนอตตี (Lonnotti. 1977 : 142) ได้ศึกษาผลการสวมบทบาทสมมติที่เน้นการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยการทดลองกับนักเรียนอายุ 6 ปี และ 9 ปี ผลการศึกษาพบว่า บทบาทสมมติสามารถพัฒนาพฤติกรรมในการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนของนักเรียนได้สูงขึ้น นอกจากนี้ จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (จิราภรณ์ หุ่นตระกูล 2528 : 49 - 55) ได้ศึกษาผล

ของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียน  
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการทดลอง โดยการใช้บทบาทสมมติ  
มีพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติสามารถช่วยพัฒนาความ  
เชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้นกว่าเดิม และยังช่วยพัฒนาคุณลักษณะบางประการของบุคคลที่มีความ  
เชื่อมั่นในตนเองอีกด้วย นั่นคือ เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี  
จะทำให้เกิดความมั่นใจในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ รู้จักตนเองในมุม ๆ ด้าน และมี  
การปรับตัวดี มีความเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการแสดง  
บทบาทสมมติ ดังผลงานวิจัยที่กล่าวมา ทั้งนี้เพราะในการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนได้มี  
โอกาสทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อีกทั้ง  
ได้สำรวจค้นหาพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเอง และจากประสบการณ์การเรียนรู้เหล่านี้จะ  
ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

2.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ  
มีพัฒนาการด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01  
เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปทุมมาศ พูนเกษม  
(ปทุมมาศ พูนเกษม 2529 : 63) ที่ได้ศึกษาผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนว  
อาชีพที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร  
ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีทักษะทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้รับ  
การสอน และ วาสนา ภัทมาลย์ (วาสนา ภัทมาลย์ 2529 : 79) ได้ศึกษาผลของ  
การใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้น  
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลยอนุบาลวิทยาลัย จังหวัดเลย ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม  
ที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเดิม  
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์  
(ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์ 2530 : 55) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อ  
การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า

นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ทั้งนี้เพราะในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม ซึ่งในกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกติพบว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนดี ให้ความร่วมมือในการซักถามและตอบคำถามดี หลังจากการบรรยายเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มทดลอง และในการบรรยายสรุปครั้งสุดท้าย นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้มีประโยชน์สำหรับตัวนักเรียนเอง เพราะได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และตั้งใจที่จะนำความรู้ไปปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้นและในการทดลองครั้งนี้ นักเรียนกลุ่มควบคุมให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีโดยเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม

#### ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้ จึงเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเลือกใช้วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติหรือวิธีการสอนแบบปกติวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติแก่ครู เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความต่าง ๆ และปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแก่นักเรียน
3. ควรนำวิธีสอนโดยการใช้บทบาทสมมติมาดัดแปลงเพื่อให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย แต่ไม่ควรใช้ซ้ำกันบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นระดับอื่น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อหาวิธีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกระดับชั้น
2. ควรหาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ไปช่วยในการเสริมสร้างและพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ให้กับนักเรียน
3. ควรจะได้มีการติดตามผลในระยะยาว หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว เพื่อดูว่าความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วจะมีความคงทนเหลืออยู่ มากน้อยเพียงไร

บรรณานุกรม

### บรรณานุกรม

คมเพชร จิตรสกุล กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสาณมิตร 2521, 101 หน้า

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพ  
กับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาณมิตร 2528, 134 หน้า อัดสำเนา

ชูชีพ อ่อนโคกสูง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความมั่นใจใน  
ตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสาณมิตร 2516, 104 หน้า อัดสำเนา

ชูศรี สนิทประชากร วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่ วัชรการพิมพ์

2525, 78 หน้า

ชูศรี หลีกเพชร ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเอง และคุณธรรม  
แห่งพลเมืองดี ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาณมิตร 2517,

101 หน้า อัดสำเนา

คุณวิ ทรัพย์ปรุง ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่การทำงานของนักเรียน  
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาณมิตร 2529, 180 หน้า อัดสำเนา

เดโช สนวนานท์ "การสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง" รวบรวมข้อเขียนและบทความทางจิต  
วิทยา 2516, 622 หน้า

หัตถิมา ระเบียงดี ผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นใน  
ตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร

ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาณมิตร 2529, 103 หน้า

อัดสำเนา

ทิพย์มาศย์ ทิมลศักดิ์ ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของ  
นักเรียนนาฏศิลป์ ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย  
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530, 127 หน้า อัดสำเนา

ทีศนา แชนมณี "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน" ครูศาสตร์ 6(2) : 41 - 48  
 กรกฎาคม - สิงหาคม 2519

นิพนธ์ แฉงเอี่ยม การศึกษาศิลปะการแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจใน  
ตนเองของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรธานี ปรินญาทิพนธ์  
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 115 หน้า อัดสำเนา

นิบล เพ็ญขวัญดี ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬา ของนักเรียนชั้น  
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม.  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 182 หน้า อัดสำเนา

ปทุมมาศ พูนเกษม ผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการพัฒนาจิตภาวะทาง  
อาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม.  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 137 หน้า อัดสำเนา

ผกา สัตยธรรม เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับครูฯ (ฝ่ายประถม)  
 คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 198 หน้า

พจน์ สะเพียรชัย และคณะอื่น ๆ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2519, 210 หน้า

พรรณราย ทรัพย์ประภา "การเข้าใจธรรมชาติของคนและการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง"  
จันทร์เกษม ฉบับที่ 173 : 4 - 14 กรกฎาคม - สิงหาคม 2526

มานิดา ทองทวี การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคล ที่มีต่อความ  
เชื่อมั่นในตนเอง ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร  
 2526, 115 หน้า อัดสำเนา

มาลี วงษ์แก้ว ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน  
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร ปรินญาทิพนธ์ กศ.ม.  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 91 หน้า อัดสำเนา

ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และคนอื่น ๆ อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก สถาบันระหว่างชาติ  
สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก 2510, 184 หน้า

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ศึกษาพรจำกัด 2528,  
314 หน้า

วารุณี ธนวานิช "ทำอย่างไรจึงจะเชื่อมั่นในตนเอง" แนะแนว 15(77) : 50 - 52  
ตุลาคม - พฤศจิกายน 2524

วาสนา ปัทมฉาย ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย  
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลยอนุบาลวิทยาลัย จังหวัดเลย ปรินญาณินท์  
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 166 หน้า อัดสำเนา

วิจิตร วรุตบางกูร "การสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเองและการปรับปรุงบุคลิกภาพ"  
ประชากร 11(4) : 8 - 10 กรกฎาคม 2521

วินัย ธรรมศิลา การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับนักเรียน  
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ ปรินญาณินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2527, 118 หน้า อัดสำเนา

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ การแสดงผลบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1  
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 135 หน้า อัดสำเนา

วิภา วิสเพ็ญ "การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ" วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน  
ฉบับที่ 1 : 1 - 9 มกราคม - มิถุนายน 2529

วรดี สิริพิทุร การพัฒนาภาพแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4  
โรงเรียนประถมสาธิต ปรินญาณินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร  
2525, 93 หน้า อัดสำเนา

สุจิตรา บัวคำภา การศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงผลบทบาทสมมติใน  
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรินญาณินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร  
2525, 126 หน้า อัดสำเนา

สุชา จันทน์เอน ปัญหาเด็กและวัยรุ่น โอเคียนส์โตร 2510, 153 หน้า

สุรเกียรติ์ ลิ้มเจริญ ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบวินัยในชั้น ปรินญานินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 63 หน้า อัดสำเนา

สมพงษ์ ธีระพัฒน์ ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูและความรู้สึกกับผิดชอบ ปรินญานินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517, 58 หน้า อัดสำเนา

ศิริกาญจน์ โกศลุมภ์ "การใช้บทบาทสมมติในห้องเรียน" วิทยาสาร 30(7) : 10 - 13 เมษายน 2522

Baruch, D. New Ways in Discipline. New York, McGraw-Hill Book Company, 1968. 650 p.

Breckenridge, Marian Edgar. Child Development. Philadelphia, W.B. Saunders Company, 1955. 497 p.

Child Study Association of America. Our Children Today. New York, The Viking Press, 1952. 366 p.

✓ Conoley, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks and Role Play on Sociometric Patterns, Work Norm Measures and Behavior in Elementary Classroom," Dissertation Abstracts International. 37 : 4977-A, February, 1977.

✓ Dugger, Jame A. "A Study of Measurable Personal Factors of Leaders and Non - Leaders Among University Woman," Dissertation Abstract. 30 : 1817-A, 1969.

✓ Geller, Danial M. "Involvement in Role-playing Simulations A Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 219 - 235, March, 1978.

Lee, John R. Teaching Social Studies in the Elementary School. New York, Free Press, 1974. 367 p.

✓ Leyser, Yona. "The Effects of Role Playing in Elementary School Classroom on Children with low Sociometric Status," Dissertation Abstracts International. 36 : 7342-A, May, 1976.

- Lonnotti, Ronald J. "A Longitudinal Investigation of Role-Taking, Altruism, and Empathy," Resources in Education (ERIC). 12, 142, August, 1977.
- Miller, Mark J. "Role Playing as a Therapeutic Strategy : A Research Review," School Counselor. 27 : 217, January, 1980.
- Medinus, Gene R. and Ronald C. Johnson. Child and Adolescent Psychology. New York, Wiley, 1969. 787 p. illus
- Mussen, Paul Henry and Others. Child Development and Personality. New York, Harper & Row, 1969. 569 p.
- Painter, J.J. "An Investigation of the Relationship Between Self-Confidence, Personality and Related Behavior Among Males," Dessertation Abstract. 29 : 760-B, 1968.
- Sanders, Donald H., Murph A. Franklin and Robert J. Eng. Statistic : a fresh approach. International Student, 2d.ed., Tokyo, McGraw-Hill, Koyakusha, 1980. 428 p.
- Shaftl, Fannie R. and George Shaftel. Role Playing for Social Value : Decision Making in the Social Studies. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, 1967. 431 p.
- Shoudt, John Thomas. "The Effect of Varying Levels of Role-Taking Skills on the Efficacy of Role Playing Training with Kindergarten Children," Dissertation Abstracts International. 37 : 2754 - A November, 1976.
- Smith, Henry C. Personality Adjustment. New York, McGraw-Hill Inc., 1961. 616 p.
- Symonds, Addington F. Teaching Yourself Personality Efficiency. London, The English University Press, 1964. 223 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. รายละเอียดของโปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง  
โดยใช้บทบาทสมมติ
2. รายละเอียดของโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง

## รายละเอียดของโปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองโดยใช้บทบาทสมมติ

### แผนการสอนครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 1.30 ช.ม.

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักกันมากขึ้น สร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศความ  
เป็นกันเองภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการของบทบาทสมมติ หน้าที่และจุดมุ่งหมายของ  
การแสดง
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการฝึกการแสดงบทบาทสมมติ  
เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง

สื่อการเรียน

เอกสารเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

เกม "มารู้จักกันเถอะ"

วิธีการสอน

1. อภิปรายเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาท และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้า  
ร่วมกิจกรรม
3. สนทนา ชักถาม และแจกตารางวัน เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมให้นักเรียนทราบ
4. เกม "มารู้จักกันเถอะ"
  - 4.1 ให้สมาชิกจับคู่กัน แล้วให้แต่ละคู่แนะนำตัวเองให้คู่ของตนรู้จัก ต่อจากนั้น  
จึงแนะนำคู่ของตนให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักด้วยวิธีการแนะนำตัว

1. ชื่อ - นามสกุล ชั้น
2. บ้านอยู่ที่ไหน อยู่คณะอะไร
3. ชอบอะไรเป็นพิเศษ

4.2 ครูสนทนากับนักเรียนในกลุ่ม เพื่อเน้นให้สมาชิกเกิดความเข้าใจมีความเป็นกันเอง คำนึงถึงกัน ไว้วางใจกัน และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างอบอุ่น

#### ประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่นักเรียนมีต่อบทเรียนและกิจกรรม
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย สนทนา ซักถาม เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง และการแสดงบทบาทสมมติ
3. สังเกตจากความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม

### เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

1. ความหมาย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำ คำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. การกล้าแสดงออกได้แก่

การกล้าแสดงความสามารถของตนเอง

การกล้าแสดงความคิดเห็น

การกล้าซักถามข้อสงสัย

การกล้าคัดค้านเมื่อถึงกราวจำเป็น

2. การพึ่งตนเอง ได้แก่

การแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง

การทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

การมีความเพียรพยายาม

3. การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่

การมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง

การตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

4. การมีความรับผิดชอบ ได้แก่

การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน

การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด

5. การมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ได้แก่

การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น

การรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือกับผู้อื่น

การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

## แผนการสอนครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง การกล้าแสดงออก

กิจกรรม ฉันทาได้

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนมีความกล้าในการแสดงความสามารถของตนเอง

สื่อการเรียน

1. เอกสาร เรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ฉันทาได้
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดาษ ปากกา

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าแสดงความสามารถของตนเอง มีนักเรียนคนใดบ้างที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถในด้านต่าง ๆ แล้วไม่กล้าแสดงออก เป็นเพราะเหตุใด

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อาวุโสสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดงโดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้ดู
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงใน

หัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 เพราะเหตุใดอาจารย์สุกสวาทจึงต้องการนักเรียนให้เป็นตัวแทน

ไปแข่งขัน

5.2 สมมติว่านักเรียนเป็นสมาชิกในห้องเรียนนี้ นักเรียนจะยกมือเพื่อสมัครเป็นตัวแทนของห้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

5.3 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดจึงไม่มีใครยกมืออาสาสมัคร

5.4 สายสมร เป็นคนอย่างไร

5.5 สมมติว่านักเรียนเป็นสายสมร นักเรียนจะสมัครเป็นตัวแทนของห้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการกล้าแสดงความสามารถ นักเรียนเคยแสดงความสามารถของตนเองบ้างหรือไม่ และมีผลเป็นอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 2 เรื่อง "ฉันทาได้"

ใช้เรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการสอนแบบปกติ

### "ฉันทาได้"

โรงเรียนใหม่ของสายสมรเปิดภาคเรียนมาได้เดือนกว่า ๆ แล้ว นักเรียนส่วนใหญ่เริ่มมีความสนิทและคุ้นเคยกันมากขึ้นเพราะมีโอกาสปรับตัวกันเป็นเวลาพอสมควร สายสมรเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งทุกวิชา และโดยเฉพาะด้านความสามารถในการแต่งกลอน ประวัติเดิมเมื่อสายสมรเรียนอยู่โรงเรียนเก่า สายสมรได้รับฉายาจากเพื่อนว่า "นักล่ารางวัล" เพราะเมื่อถึงแข่งขันครั้งใดต้องได้รางวัลทุกครั้งไป แต่เมื่อมาอยู่โรงเรียนใหม่ สายสมรยังไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถเลย

อาจารย์สุคตสวาทเป็นหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย กำลังต้องการนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านการแต่งกลอน เพื่อที่จะจัดให้มีการแข่งขันกันภายในระดับ แล้วคัดเลือกนักเรียนเพื่อเป็นตัวแทนไปแข่งขันนอกโรงเรียนในเครือหานี้ อาจารย์สุคตสวาทจึงแจ้งรายละเอียดให้นักเรียนทราบว่าต้องการอาสาสมัครเพื่อจัดการแข่งขันในครั้งนี้ และถามว่าใครจะสมัครบ้าง อาจารย์สุคตสวาทรอคำตอบก็ไม่มีใครสมัคร อาจารย์จึงใช้วิธีเรียกชื่อนักเรียนทีละคน นักเรียนแต่ละคนก็ปฏิเสธ สายสมรเห็นว่าไม่มีใครจึงรีบสมัครเพื่อแข่งขันครั้งนี้ เธอยกมือสมัครกับอาจารย์สุคตสวาท เพื่อน ๆ ต่างก็ปรบมือให้กับสายสมร เพราะเป็นคนที่มีความกล้าในการแสดงความสามารถของตน และเพื่อนหลาย ๆ คนสัญญาว่าจะไปเป็นกำลังใจให้สายสมรในวันแข่งขัน

ในที่สุดวันแข่งขันก็มาถึงสายสมรขึ้นบนเวทีอย่างมั่นใจในความสามารถของตนเองและในที่สุดสายสมรก็ได้ตำแหน่งชนะเลิศ และได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนเพื่อไปแข่งขันกับโรงเรียนอื่นต่อไป

ให้นักเรียนแสดงเป็นอาจารย์สุคตสวาท สายสมร เพื่อน ๆ ของสายสมร ตามบทบาทที่กำหนดให้

### บทบาทของอาจารย์สุคสวาท

ฉันชื่อ สุคสวาท มีอาชีพเป็นครูสอนวิชาภาษาไทย และมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย สอนอยู่ที่โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ฉันต้องการคัดเลือกนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อจะส่งเป็นตัวแทนไปแข่งขันการแต่งกลอนกับโรงเรียนอื่น ในชั้นแรกจะต้องแข่งขันในระดับชั้นก่อนฉันเรียกนักเรียนทีละคนเพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าแข่งขัน แต่ก็ไม่ได้ใครเลย ต่อมาสายสมรยกมือขอสมัครในการแสดงความสามารถครั้งนี้

### บทบาทของสายสมร

ฉันชื่อ สายสมร กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันชอบการแต่งกลอนมาก วันหนึ่งอาจารย์สุคสวาทมาขอตัวแทนของห้องเพื่อเข้าแข่งขันการแต่งกลอน ฉันรู้สึกมั่นใจในความสามารถของฉัน ฉันจึงยกมือขอสมัครกับอาจารย์ และผลของการแข่งขันฉันได้ชัยชนะจนได้เป็นตัวแทนไปแข่งกับโรงเรียนอื่น

### บทบาทของเพื่อน ๆ ของสายสมร

พวกเราเป็นเพื่อนของสายสมร วันหนึ่งอาจารย์สุคสวาทมาหาตัวแทนของห้องเพื่อไปแข่งขันแต่งกลอน ไม่มีใครสมัครเลย ถึงแม้ว่าอาจารย์จะเรียกชื่อทีละคน ต่อมาเราเห็นสายสมรยกมือสมัครเป็นตัวแทนของห้อง พวกเราจึงปรบมือในความกล้าแสดงความสามารถของสายสมร พวกเราสัญญาว่าจะไปเป็นกำลังใจให้สายสมรในวันแข่งขันด้วย

### แผนการสอนครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง การกล้าแสดงออก

กิจกรรม ช่วยพุดบ้างสิ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนกล้าเสนอความคิดเห็น

สื่อการเรียน

1. เอกสาร เรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ช่วยพุดบ้างสิ
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ ชอล์ก กระดานดำ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าเสนอความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นฟัง มีนักเรียนคนใดบ้างที่ไม่กล้าเสนอความคิดเห็นของตนเอง เป็นเพราะเหตุใด

ข. ขั้นสอน

1. ทำผู้อสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดงโดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตนสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดูใช้เวลา 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงใน

หัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 ถ้านักเรียนเป็นสาวศรี นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เมื่อไม่มีใครแสดงความความคิดเห็นเลย
- 5.2 สมมติว่านักเรียนเป็นคารา นักเรียนรู้สึกอย่างไรจึงบอกให้เพื่อน ๆ แสดงความคิดเห็น

5.3 สมมติว่านักเรียนเป็นพวงแก้ว นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อน  
เห็นด้วยกับความคิดเห็นของตนเอง

5.4 สมมติว่านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้องเรียนของสาวิตรี  
นักเรียนจะทําอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนกล้าเสนอความคิดเห็น

6. ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการกล้าเสนอความคิดเห็น  
ของตนเองให้ผู้ฟังบรรยายถึงความรู้สึกเมื่อได้แสดงออก และได้รับผลเป็นอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

### เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 3 เรื่อง "ช่วยพบบ้างสิ"

ใช้เนื้อหาเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ  
"ช่วยพบบ้างสิ"

สาวตรี เป็นหัวหน้าชั้นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ในวันที่ 31 ธันวาคมนี้ ทางโรงเรียนจะจัดให้มีงานรื่นเริงส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ และให้นักเรียนแต่ละห้องจัดงานเลี้ยงได้ สาวตรีและเพื่อน ๆ รวมทั้งอาจารย์พินดา ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นตกลงกันว่า นักเรียนทั้งห้องรับจัดการเรื่องอาหารทั้งหมด อาจารย์พินดายินดีที่จะช่วยออกเงินให้ สาวตรี จึงนึกให้เพื่อน ๆ มาประชุม เพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

หลังจากที่ทุกคนมาพร้อมแล้ว สาวตรีก็นำแจ้งจุดประสงค์ของการประชุมและเรื่องงานที่จะจัดอย่างละเอียด แล้วปรึกษากับเพื่อน ๆ ว่า จะจัดอาหารอะไรบ้าง และจะจัดอย่างไร ไม่มีใครแสดงความคิดเห็นเพียงแต่หันไปปรึกษาหารือกันเอง เมื่อไม่มีใครแสดงความคิดเห็น คาราวจึงนั่งอยู่หน้าห้องจึงเสนอให้เพื่อนทุก ๆ คน เลือกรายการอาหารมาคนละ 1 อย่าง โดยให้เหตุผลว่าทุกคนมีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็น โดยใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ

พวงแก้ว เป็นคนเงิบไม่ค่อยพูด ชอบนั่งอยู่หลังห้อง โดยปกติแล้วไม่ชอบขัดใจใครเลย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งจริง ๆ แล้ว พวงแก้วมีความคิดดี ๆ หลายอย่างเกี่ยวกับการจัดงานครั้งนี้ พวงแก้วเกิดความขัดแย้งว่าจะเสนอความคิดดีหรือไม่ เธอเกรงว่าเพื่อน ๆ จะไม่เห็นด้วยกับความคิดของเธอ และเพื่อน ๆ จะเกิดความไม่พอใจ แต่เมื่อคาราเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นได้ พวงแก้วจึงตัดสินใจยกมือขึ้น และเสนอความคิดว่าให้ทำแกงไก่โดยสั่งที่โรงอาหาร จะได้ในราคาถูกเพราะเจ้าของร้านรู้จักกับคุณแม่ของพวงแก้ว สำหรับของหวานและผลไม้ให้แต่ละคนนำมา เพียงแต่ตกลงกันว่าใครจะนำอะไรมาเพื่อจะได้ไม่ซ้ำกัน เพื่อนทุกคนยอมรับความคิดเห็นของพวงแก้ว และสารก็เสนอให้มีการจับสลาก โดยกำหนดราคาของของขวัญอย่างต่ำ 25 บาท

ในที่สุดการประชุมเรื่องการจัดงานส่งท้ายปีเก่าก็สำเร็จลงด้วยดี เพราะความกล้าในการเสนอความคิดเห็นของพวงแก้วให้กลุ่ม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในการจัดดำเนินงานด้วย

ให้นักเรียนแสดงเป็น สาวิตรี อาจารย์พนิดา ดารา พวงแก้ว และเพื่อน ๆ ตามบทบาทที่กำหนดให้ โดยมีสื่อการเรียนคือ ชอล์ก กระดาน โต๊ะ เก้าอี้

#### บทบาทของสาวิตรี

สมมติฉันชื่อ สาวิตรี เป็นหัวหน้านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ทางโรงเรียนจะจัดงานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ในวันที่ 31 ธันวาคมนี้ ฉันได้ตกลงกับอาจารย์พนิดาซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นว่าจะนัดประชุมเพื่อน ๆ ที่จะจัดงานนี้ ฉันเรียกเพื่อน ๆ มาประชุมแล้วแจ้งรายละเอียดของงานให้เพื่อน ๆ ฟัง ไม่มีใครเสนอความคิดเห็นเรื่องอาหารเลยทั้ง ๆ ที่ฉันเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น

#### บทบาทของอาจารย์พนิดา

สมมติฉันชื่อพนิดา เป็นอาจารย์ประจำชั้นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ในวันที่ 31 ธันวาคมนี้ ทางโรงเรียนจะจัดให้มีงานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ฉันต้องการให้นักเรียนที่ฉันประจำชั้นจัดงานกันเอง ฉันจึงช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเป็นบางส่วนให้

#### บทบาทของดารา

สมมติฉันชื่อดารา เรียนอยู่ห้องเดียวกับสาวิตรี ขณะที่มีการประชุมเรื่องการจัดงานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ฉันเห็นว่าไม่มีใครเสนอความคิดเห็นเลย ฉันจึงเสนอให้เพื่อนทุก ๆ คนเลือกรายการอาหารมาคนละ 1 อย่าง เพราะทุกคนมีสิทธิ์ในการเสนอความคิดเห็น โดยจะใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสิน

#### บทบาทของพวงแก้ว

สมมติฉันชื่อพวงแก้ว มีอาจารย์พนิดาเป็นอาจารย์ประจำชั้น ฉันเป็นคนมีนิสัยไม่ชอบขัดใจใคร ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เจ็บไม่ชอบพูดมาก และชอบนั่งอยู่หลังห้อง ขณะที่มีการประชุมเรื่องการจัดงานวันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ จริง ๆ แล้วฉันต้องการที่จะเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดงานครั้งนี้ แต่ฉันเกรงว่าเพื่อน ๆ จะไม่เห็นด้วยและไม่พอใจ และเมื่อฉันได้ยินการสนับสนุนให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น ฉันจึงตัดสินใจยกมือแสดงความคิดเห็น โดยเสนอให้

ท่าแกงไก่ เพราะคนขายรู้จักกับคุณแม่ของฉันจะซื้อได้ในราคาถูก ส่วนของหวานให้ทุกคนนำมาเอง เพียงแต่ตกลงว่าใครจะนำอะไรมา ฉันดีใจมากเมื่อเพื่อนทุกคนเห็นดีด้วยในความคิดของฉัน

#### บทบาทของสารภี

ฉันซื้อสารภี เป็นเพื่อนของพวงแก้ว ฉันเสนอให้มีการจับสลากในงานปีใหม่ด้วยโดยกำหนดให้ราคาของขวดอย่างต่ำ 25 บาท

#### บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนของสาวตรี เมื่อสาวตรีเรียกประชุมเกี่ยวกับการจัดงานปีใหม่ พวกเราก็มาร่วมกัน แต่ก็อดจะวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรายการอาหารไม่ได้ เมื่อพวงแก้วเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหาร พวกเราเห็นดีด้วย พวกเรากล่าวชมเชยพวงแก้วที่กล้าเสนอความคิดในการจัดงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดงานครั้งนี้ด้วย

#### แผนการสอนครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง การกล้าแสดงออก

กิจกรรม เรื่องของวันนี้

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนกล้าซักถามข้อสงสัย

เพื่อให้นักเรียนกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เรื่องของวันนี้

2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ กระดาษดำ ชอล์ก สมุดแบบฝึกหัด

วิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้น ม.1

การสอนโดยใช้บท บทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าซักถามข้อสงสัยเมื่อไม่เข้าใจนักเรียน กล้าซักถามหรือไม่เพราะเหตุใด หรือการกล้าคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วยกับความผิดของผู้อื่น ใครเคยทำบ้างแล้วได้ผลเป็นอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง

2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงความบทบาทของตน สำหรับนักเรียน ที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน

เชื่อมั่นในตนเองว่าตนเองสามารถถามข้อสงสัยได้ โดยที่ไม่ต้องเกรงว่าคนอื่นจะวิจารณ์ตนเป็นอย่างไร และเมื่อไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดก็ตามก็สามารถจะคัดค้านได้ เพื่อความถูกต้อง ทำให้ผลการเรียนของวันนี้ดีขึ้น

ให้นักเรียนแสดงบทบาทเป็น วันนี้ อาจารย์อารี วิภา ศักดิ์นันท์ และเพื่อน ๆ

### บทบาทของวันนี้

ฉันชื่อ วันนี้ กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันเป็นคนมีนิสัยไม่กล้าถามครู เมื่อเรียนไม่เข้าใจฉันจะเก็บข้อสงสัยไว้คนเดียว เพราะฉันกลัวว่าเพื่อน ๆ จะกล่าวดูว่าฉันโง่ แม้แต่การตอบปัญหาของครูบางครั้งฉันตอบได้แต่ก็ไม่กล้าตอบ ฉันเป็นคนไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วันหนึ่งอาจารย์สอนเรื่องการบวกลบเศษส่วน ฉันไม่เข้าใจเลยแต่ก็ไม่กล้าถามอาจารย์เพราะฉันอายเพื่อน อาจารย์ให้นักเรียนทำโจทย์บนกระดาน ฉันทำไม่ได้ ฉันไม่รู้จะทำอย่างไร จึงไม่ทำอะไรเลย ได้แต่นั่งมองเพื่อน ๆ ทำงาน ต่อมาเมื่อฉันเห็นวิภาและเพื่อนคนอื่น ๆ ยกมือถามอาจารย์ ฉันจึงรู้สึกว่าการถามเป็นสิ่งที่ไม่น่าอาย ฉันจึงตัดสินใจยกมือขึ้นถามคำถามบ้างโดยฉันขออนุญาตอาจารย์อารีถามตั้งแต่การบวกเศษส่วน ฉันมีความเข้าใจดีขึ้น เมื่ออาจารย์ถามคำถามฉันก็สามารถตอบได้ และเมื่อฉันไม่เห็นด้วยกับความคิดของอาจารย์ฉันก็กล้าที่จะคัดค้านและเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ทำอย่างฉันเช่นกัน อาจารย์อารีได้กล่าวชมเชยฉันและเพื่อน ๆ ว่าเป็นเด็กที่มีความกล้าในการซักถามข้อสงสัย และกล้าที่จะคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วย

### บทบาทของอาจารย์อารี

ฉันชื่อ อารี เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันต้องการสอนให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ฉันสอน ฉันชอบให้นักเรียนกล้าถามข้อสงสัย และกล้าตอบคำถามของฉัน อีกทั้งกล้าคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วย วันหนึ่งฉันเข้าสอนในห้องของวันนี้ ท้ายชั่วโมงนักเรียนกล้าซักถามข้อสงสัยและกล้าตอบคำถาม รวมทั้งได้แสดงความคิดเห็นที่นักเรียนไม่เห็นด้วย ฉันได้กล่าวชมเชยวันนี้และเพื่อน ๆ ว่าเป็นเด็กที่มีความกล้าแสดงออก ทำให้การเรียนสนุกสนานมาสนใจ

5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 สมมติว่านักเรียนเป็นวันนี้ เมื่อเกิดปัญหาเรียนไม่เข้าใจ นักเรียน  
จะทำอย่างไร เพราะเหตุใด

5.2 นักเรียนคิดว่าวันนี้เป็นคนอย่างไร

5.3 นักเรียนคิดว่าเพื่อน ๆ ของวันนี้เป็นคนอย่างไร

5.4 ถ้านักเรียนเป็นวันนี้และเพื่อน ๆ เมื่อไม่เห็นด้วยกับอาจารย์

นักเรียนจะกล้าคัดค้านหรือไม่ เพราะเหตุใด

6. ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการกล้าซักถามข้อสงสัยหรือ  
กล้าคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วย มีใครบ้างที่กล้าที่จะทำเช่นนี้ ทำแล้วรู้สึกอย่างไร ได้รับผลอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

### เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 4 เรื่อง "เรื่องของวันนี้"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการสอนแบบปกติ  
"เรื่องของวันนี้"

วันนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วันหนึ่งในชั่วโมงคณิตศาสตร์ อาจารย์อารี ได้เข้าสอนโดยสอนเรื่องการบวกเศษส่วน เมื่ออาจารย์อธิบายที่ละขั้นตอน วันนี้มีปัญหาคือ ฟังอาจารย์อารีไม่ทัน จึงไม่เข้าใจเรื่องที่อาจารย์สอน แต่ก็ไม่กล้าถาม เพราะวันนี้รู้สึกอาย เพื่อนกล่าเพื่อนจะว่าเธอว่าไม่ฉลาด ทั้ง ๆ ที่อาจารย์อารีได้ถามนักเรียนอยู่บ่อย ๆ ว่าใคร ไม่เข้าใจอะไรบ้าง เมื่อไม่มีนักเรียนคนใดซักถามข้อสงสัย อาจารย์อารีก็ให้นักเรียนแก้ทำ โจทย์คณิตศาสตร์บนกระดานดำ วันนี้ทำไม่ได้เลย ไม่ทราบว่าอะไรปฏิบัติตัวอย่างไร วันนี้ได้แต่ มองเพื่อน ๆ ทำงาน ส่วนเพื่อน ๆ ต่างก็ตั้งใจทำโจทย์คณิตศาสตร์ที่อาจารย์ให้ทำด้วยความ สนุกสนาน เมื่ออาจารย์อารีเฉลยคำตอบ พร้อมกับแสดงวิธีทำบนกระดาน นักเรียนส่วนใหญ่ ทำให้ถูกต้อง ยกเว้นวันนี้ นั่งอึดอัดไม่สบายใจ เพราะไม่ได้ทำเลย

จากนั้นอาจารย์อารีสอนต่ออีกในเรื่อง การลบเศษส่วน คราวนี้นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่เข้าใจวิธียกมือขึ้นถามข้อสงสัย อาจารย์อารีตอบคำถามอย่างชัดเจน ต่อจากนั้นสักครู่ก็ ได้ถามข้อสงสัยของตนเอง และนักเรียนคนอื่น ๆ ซึ่งมีข้อสงสัยก็ยกมือขึ้นถาม อาจารย์อารีก็ ตอบข้อคำถามอย่างชัดเจน ตัวอย่างการกระทำของเพื่อน ๆ ทำให้วันนี้รู้สึกว่าการถามข้อสงสัย เป็นสิ่งที่ไม่อายหรือน่ากลัวเลย วันนี้จึงตัดสินใจยกมือขึ้นถามบ้าง โดยขออนุญาตอาจารย์ถาม ตั้งแต่การบวกเศษส่วน อาจารย์อารีได้อธิบายให้ฟังตั้งแต่ต้นจนในที่สุดวันนี้ก็เข้าใจ และเป็น การทบทวนให้เพื่อนคนอื่น ๆ ด้วย

พอท้ายชั่วโมงอาจารย์เริ่มถามปัญหาจากเนื้อเรื่องที่ได้เรียนไปในวันนี้ นักเรียน ส่วนใหญ่ก็ยกมือตอบปัญหาในจำนวนนั้นมีวันนี้ด้วย เมื่อมีข้อคำถามใดที่วันนี้และเพื่อนคนอื่น ๆ ไม่เห็นด้วยกับอาจารย์ นักเรียนก็จะแย้งโดยมีเหตุผลของตนเอง ซึ่งวิธีการเหล่านี้ทำให้ การเรียนการสอนมีความสนุกสนาน เพราะนักเรียนมีความสนใจในบทเรียน อาจารย์อารีได้ ชมเชยวันนี้และเพื่อน ๆ ว่าเป็นเด็กที่มีความกล้าในการที่จะซักถามข้อสงสัยของตน และกล้า ที่จะคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วย ซึ่งเป็นวิธีการเรียนที่ดี จากวันนี้วันนี้และเพื่อน ๆ ต่างก็มีความ

เชื่อมั่นในตนเองว่าตนเองสามารถถามข้อสงสัยได้ โดยที่ไม่ต้องเกรงว่าคนอื่นจะวิจารณ์ตนเป็นอย่างไร และเมื่อไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดก็ตามก็สามารถจะคัดค้านได้ เพื่อความถูกต้อง ทำให้ผลการเรียนของวันนี้ดีขึ้น

ให้นักเรียนแสดงบทบาทเป็น วันนี้ อาจารย์อารี วิชา ศักดิ์นันท์ และเพื่อน ๆ

#### บทบาทของวันนี้

ฉันชื่อ วันนี้ กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันเป็นคนมีนิสัยไม่กล้าถามครู เมื่อเรียนไม่เข้าใจฉันจะเก็บข้อสงสัยไว้คนเดียว เพราะฉันกลัวว่าเพื่อน ๆ จะกล่าวยั่วว่าฉันโง่ แม้แต่การตอบปัญหาของครูบางครั้งฉันตอบได้แต่ก็ไม่กล้าตอบ ฉันเป็นคนไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วันหนึ่งอาจารย์สอนเรื่องการบวกลบเศษส่วน ฉันไม่เข้าใจเลยแต่ก็ไม่กล้าถามอาจารย์เพราะฉันอายเพื่อน อาจารย์ให้นักเรียนทำโจทย์บนกระดาน ฉันทำไม่ได้ ฉันไม่รู้จะทำอย่างไร จึงไม่ทำอะไรเลย ได้แต่นั่งมองเพื่อน ๆ ทำงาน ต่อมาเมื่อฉันเห็น วิชาและเพื่อนคนอื่น ๆ ยกมือถามอาจารย์ ฉันจึงรู้สึกว่าการถามเป็นสิ่งที่ไม่น่าอาย ฉันจึงตัดสินใจยกมือขึ้นถามคำถามบ้างโดยฉันขออนุญาตอาจารย์ถามตั้งแต่การบวกเศษส่วน ฉันมีความเข้าใจดีขึ้น เมื่ออาจารย์ถามคำถามฉันก็สามารถตอบได้ และเมื่อฉันไม่เห็นด้วยกับความคิดของอาจารย์ฉันก็กล้าที่จะคัดค้านและเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ทำอย่างฉันเช่นกัน อาจารย์อารีได้กล่าวชมเชยฉันและเพื่อน ๆ ว่าเป็นเด็กที่มีความกล้าในการซักถามข้อสงสัย และกล้าที่จะคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วย

#### บทบาทของอาจารย์อารี

ฉันชื่อ อารี เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันต้องการสอนให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ฉันสอน ฉันชอบให้นักเรียนกล้าถามข้อสงสัย และกล้าตอบคำถามของฉัน อีกทั้งกล้าคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วย วันหนึ่งฉันเข้าสอนในห้องของวันนี้ ท้ายชั่วโมงนักเรียนกล้าซักถามข้อสงสัยและกล้าตอบคำถาม รวมทั้งได้แสดงความคิดเห็นที่นักเรียนไม่เห็นด้วย ฉันได้กล่าวชมเชยวันนี้และเพื่อน ๆ ว่าเป็นเด็กที่มีความกล้าแสดงออก ทำให้การเรียนสนุกสนานน่าสนใจ

### บทบาทของวิชา

ฉันชื่อ วิชา เป็นนักเรียนชั้น ม.1 ห้องเดียวกับวันนี้ วันหนึ่งอาจารย์อารีสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกลบเศษส่วน ฉันไม่เข้าใจจึงยกมือขึ้นถามข้อสงสัยจากอาจารย์

### บทบาทของศักดิ์นันท์

ฉันชื่อ ศักดิ์นันท์ เป็นนักเรียนชั้น ม.1 ห้องเดียวกับวิชา วันหนึ่งอาจารย์อารีสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกลบเศษส่วน ฉันไม่เข้าใจจึงยกมือขึ้นถามข้อสงสัยจากอาจารย์

### บทบาทของเพื่อน ๆ

เราเป็นเพื่อนห้องเรียนเดียวกับวันนี้ วันหนึ่งเราเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกลบเศษส่วน โดยอาจารย์อารีเป็นผู้สอน เมื่อเราไม่เข้าใจเราก็ก้าวขึ้นถามปัญหาจากอาจารย์ เราก้าวที่จะตอบปัญหาและก้าวที่จะคัดค้านเมื่อเราไม่เห็นด้วยกับความคิดของอาจารย์

### แผนการสอนครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง การพึ่งตนเอง

กิจกรรม นักแก้ปัญหา

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติ เรื่อง นักแก้ปัญหา
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติได้แก่ ตะกร้า ไข่ เสื้อผ้าเก่า ๆ

สายสร้อย

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนประสบอยู่ว่ามีอะไรบ้างที่รู้สึกว่าเป็นปัญหาสำหรับตนเอง เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการปรับตัว เมื่อมีปัญหา นักเรียนแก้ไขอย่างไร ให้คนอื่นช่วยเหลือหรือแก้ไขด้วยตนเอง

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง หรือหังจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 นักเรียนคิดว่าถ้าสินค้าไม่อยู่ที่บ้านคุณยายในวันที่หญิงชายไข่มะ  
หอยทองอะไรจะเกิดขึ้น

5.2 นักเรียนคิดว่าสินค้าเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

5.3 สมมติว่านักเรียนเป็นสินค้า นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร

5.4 สมมติว่านักเรียนเป็นสินค้า และได้รับคำชมเชยจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ  
พร้อมทั้งได้รับรางวัลด้วย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ว่าใครเคย  
มีประสบการณ์อะไรบ้าง ได้ผลเป็นอย่างไร และนักเรียนรู้สึกอย่างไร

#### ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงการพึ่งตนเองในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่า  
จำเป็นเพียงใดที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

#### ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 5 เรื่อง "นักแก้ปัญห"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการสอนแบบปกติ

### "นักแก้ปัญห"

โรงเรียนของลินดาอยู่ในระหว่างปีภาคเรียน ลินดาจึงไปพักที่บ้านคุณยายที่จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นบ้านสวน อากาศดี เงียบสงบ สมาชิกในบ้านคุณยายนั้นมีนางสาว 2 คน ตามปกติจะต้องไปทำงานทุกวัน และมีเด็กรับใช้อีก 1 คน ชื่อแจ้ว คุณยายของลินดา มีอายุ 53 ปี สุขภาพแข็งแรง เป็นคนใจดี มีเมตตา

วันหนึ่งขณะที่แจ้วไปตลาด ลินดาอยู่บ้านกับคุณยาย มีเสียงกริ่งประตูดังขึ้น ลินดาออกไปเปิดประตู ปรากฏว่ามีหญิงคนหนึ่ง อายุประมาณ 35 ปี แต่งตัวไม่ค่อยสะอาดนัก หัวตะกั่วใบใหญ่ ภายในตะกร้ามีใช้ไก่มากมาย หญิงคนนั้นบอกกับลินดาว่าจะมาขอแลกเสื้อผ้าเก่า ๆ กับใช้ไก่ที่เธอมีอยู่ คุณยายเดินออกมาดู เมื่อทราบเรื่องราว คุณยายมีความรู้สึกสงสาร จึงรีบวิ่งเรียกเข้ามาในบ้าน คุณยายบอกให้ลินดานำเสื้อผ้าเก่า ๆ ที่ไม่ได้ใช้แล้วออกมา สักกรุหญิงคนนั้นก็นั่งร้องไห้ บอกกับคุณยายว่า บ้านของตนเองอยู่ต่างจังหวัดสามีเสียชีวิตแล้ว ตนต้องเลี้ยงลูกอีก 2 คน โดยการนำไก่มาแลกเสื้อผ้า แล้วส่งขายโรงงาน เงินไม่พอใช้ ตนมีสายสร้อยทองอยู่ 1 เส้น จะขอขายให้คุณยายในราคาถูกเพราะเห็นว่าคุณยายใจดี คุณยายเกิดความรู้สึกสงสารขึ้นมาจับใจ พอดีลินดาเดินออกมาพร้อมทั้งเสื้อผ้าเก่า ๆ เมื่อลินดาทราบเรื่องแล้วเธอก็คิดว่าไม่น่าเป็นไปได้ จึงขอนำสายสร้อยทองมาทดสอบดู โดยใช้ไม้ส้อมเขี่ยออก ปรากฏว่าสีทองออก หญิงคนนั้นทำท่าอึ้งออด บอกกับคุณยายว่าไม่ขายแล้วจะไปที่อื่น พอดีกับที่แจ้วกลับมาจากตลาด เมื่อเห็นหญิงชายใช้ แจ้วก็บอกกับคุณยายว่า เมื่อสืบตาหัดแล้ว หญิงคนนั้นก็ไปนอกบ้านขอยกไปมาหลายบ้านแล้ว ขณะที่กำลังร่อนวุ่นอยู่นั้น ลินดาก็แก้ปัญหโดยโทรศัพท์แจ้งตำรวจให้นำตัวหญิงนักหลอกลวงไปดำเนินคดี เจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องขอหมายจับลินดาว่าเป็นเด็กฉลาด มีไหวพริบสามารถแก้ปัญหได้และยังได้มอบรางวัลในฐานะเป็นพลเมืองดีให้ลินดาอีกด้วย

ให้นักเรียนแสดงบทบาทเป็นลินดา คุณยาย หญิงชายใช้ แจ้ว และเจ้าหน้าที่ตำรวจตามบทบาทที่กำหนดให้

### บทบาทของลินดา

ฉันชื่อ ลินดา เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่นี้โรงเรียนปิตุโฆมนันจิงไปอยู่บ้านของคุณยายที่จังหวัดนครพนม วันหนึ่งมีหญิงคนหนึ่งนำไข่มาคแลงเสื้อผ้าเก่า ๆ คุณยายของฉันเรียกเขาเข้ามา หญิงคนนั้นจะขายสร้อยทองให้คุณยายฉันไม่เชื่อจึงนำน้ำส้มดูสายสร้อยดูปรากฏว่าทองลอกฉันจึงโทรศัพท์แจ้งตำรวจให้นำตัวหญิงคนนั้นไปดำเนินคดี ตำรวจชมเชยฉันว่าเป็นเด็กฉลาดสามารถแก้ปัญหาได้ และยังมีมอบรางวัลให้ฉันในฐานะเป็นพลเมืองดีอีกด้วย

### บทบาทของคุณยาย

ฉันเป็นคุณยายของลินดา อายุ 53 ปี ฉันเป็นคนใจดี มีเมตตา วันหนึ่งมีหญิงคนหนึ่งนำไข่มาคแลงเสื้อผ้าเก่า และได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของตนให้ฉันฟัง ฉันรู้สึกสงสารมาก และหญิงคนนั้นหยิบสายสร้อยทองออกมาเพื่อจะขายให้ฉัน พอที่ลินดาเดินออกมาและขอสายสร้อยไปดู

### บทบาทของหญิงขายไข่ม

ฉันเป็นหญิงคนหนึ่ง มีอาชีพนำไข่มาคแลงเสื้อผ้าเก่า วันหนึ่งฉันนำไข่มาคแลงเสื้อผ้าที่บ้านหลังหนึ่ง ฉันเห็นว่ามีคนแก่ ๆ 1 คน และเด็กอีก 1 คน คงจะนำสร้อยแก่ที่ฉันมีอยู่มาขายให้ก็ได้ แต่ในที่สุดฉันก็ถูกตำรวจจับในข้อหาหลอกลวง

### บทบาทของแจ้ว

ฉันชื่อ แจ้ว เป็นคนรับใช้บ้านคุณยาย ป่วยวันหนึ่งฉันต้องไปตลาดเพื่อซื้อกับข้าว เมื่อกลับมามีบ้านเห็นหญิงคนหนึ่งกำลังคุยกับคุณยาย และฉันจำได้ว่าเมื่อสัปดาห์ที่แล้วเห็นหญิงคนนั้นนำไข่มไปคแลงเสื้อผ้าขอยัดไป และฉันรู้ว่าหญิงคนนั้นหลอกบ้านขอยนั้นมาหลายบ้านแล้ว

### บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

พวกเราเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้รับโทรศัพท์แจ้งให้ไปจับคนร้ายที่บ้านหลังหนึ่งและจับแก่นักหลอกลวงได้ พวกเราชมเชยลินดาว่าเป็นเด็กที่มีไหวพริบ สามารถแก้ปัญหาได้ และพวกเรายังมอบรางวัลให้ลินดาในฐานะเป็นพลเมืองดีอีกด้วย

### แผนการสอนครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง การฟังตนเอง

กิจกรรม ใครจะช่วย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ใครจะช่วย
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ สมุดแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์

ระดับชั้น ม. 1, หนังสือ, ปากกา, กระดาษคำ, ชอล์ก

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานได้ประสบผลสำเร็จ  
มีนักเรียนคนใดบ้างที่เคยทำงานได้ประสบผลสำเร็จ ใครบ้างที่ไม่เคย แล้วมีความรู้เกี่ยวกับอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. ทำผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดงโดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง  
พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียน  
ที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนตั้งหมคร่วมกันอภิปราย และสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง  
ในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 ลักษณะการทำงานของมยุรีเป็นอย่างไร

5.2 สมมติว่านักเรียนเป็นแอมัลเจอร์ นักเรียนจะมีความคิดช่วยเหลือเพื่อนเช่นนี้หรือไม่

5.3 ลักษณะการทำงานของเพื่อน ๆ ในห้องมยุรีเป็นอย่างไร ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของมยุรี นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนความรู้ฝึกเมื่อสามารถทำงานได้สำเร็จ และได้รับผลอย่างไร

ค. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องการสอนครั้งที่ 6 เรื่อง "ใครจะช่วย"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ

### "ใครจะช่วย"

มยุรี เป็นนักเรียนชั้น ม.1 ของโรงเรียนที่คุณพ่อและคุณแม่ของเธอสอนอยู่ โดยปกติแล้วมยุรีเป็นเด็กที่มีความสามารถ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทำงานอะไรก็สำเร็จ เป็นที่ชื่นชมของคุณพ่อคุณแม่และอาจารย์เสมอ

วันหนึ่งอาจารย์เมธิรา เข้าสอนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเรื่องที่สอนเป็นเรื่องที่ยาก เมื่ออาจารย์สอนจบ ก็สั่งการบ้านให้นักเรียนทำ 20 ข้อ ส่งตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่แอบบ่นกันว่าอาจารย์ให้การบ้านมากมาย เพราะการบ้านวิชาอื่นก็มีมากอยู่แล้ว แต่ในที่สุดนักเรียนทุกคนก็ต้องทำการบ้านมาส่งอาจารย์เมธิรา

แจ่มจันทร์ เสนอความคิดเห็นว่า เธอจะนำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ไปให้พี่ชายของเธอซึ่งเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วยทำ เพราะพี่ชายของเธอเป็นคนที่เรียนคณิตศาสตร์เก่งมาก แล้วแจ่มจันทร์จะนำการบ้านมาให้เพื่อน ๆ ลอกก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ มยุรีพูดขึ้นว่า พวกเราน่าจะลองทำดูก่อน ถ้าทำการบ้านไม่ได้แล้วจึงมาแก้ไขดูหาอีกครึ่งหนึ่ง

เมื่อมยุรีกลับบ้าน เธอก็ได้ใช้ความพยายามในการทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ มยุรีไม่ยอมดูโทรทัศน์ และต้องนอนตึกกว่าปกติ เพื่อที่จะทำการบ้านให้เสร็จหมดทุกวิชา มยุรีจำได้เสมอว่าคุณพ่อเคยสอนไว้ว่า เวลาทำงานอะไรต้องทำให้สำเร็จ

ตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น มยุรีบอกกับเพื่อน ๆ ว่า เธอทำการบ้านเสร็จหมดทุกวิชาแล้ว ใครมีอะไรสงสัยบ้างเธอจะอธิบายให้ฟัง ไม่มีใครสนใจมยุรีเลย ทุกคนรอแจ่มจันทร์ เช้าวันนั้นแจ่มจันทร์มาโรงเรียนสายด้วยอาการอ่อนเพลีย เหลือเวลาอีก 10 นาที ก็จะเข้าแถวเคารพธงชาติแล้ว แจ่มจันทร์บอกกับเพื่อน ๆ ว่า เธอต้องเสียตั้งแต่เมื่อคืน การบ้านก็ไม่ได้ให้ใครช่วยเพื่อน ๆ พวกเขานึกหวัง จะให้มยุรีอธิบายให้ฟังก็ไม่มีเวลาแล้ว

มยุรีคิดในใจว่า ถ้าเพื่อนทุกคนมีความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จก็คงจะไม่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้

ให้นักเรียนแสดงเป็น มยุรี อาจารย์เมธิดา แจ่มจันทร์ และเพื่อน ๆ ตามบทบาทที่กำหนดให้

### บทบาทของมยุรี

ฉันชื่อ มยุรี กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.1 พ่อและแม่ของฉันเป็นครู เวลาฉันทำงานอะไรนั้น มักจะประสบผลสำเร็จเสมอ เพราะฉันตั้งใจทำ ไม่ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่น วันหนึ่งอาจารย์เมธิดา ให้การบ้านคณิตศาสตร์ 20 ข้อ และยังมีการบ้านวิชาอื่น ๆ อีก ฉันได้ใช้ความตั้งใจที่จะทำงาน ให้เสร็จหมดทุกวิชา มีเพื่อนบางคนจะคอยลอกของคนอื่น แต่ฉันไม่เห็นด้วย ฉันทำการบ้านจนึก ไม่ได้ดูโทรทัศน์ วันรุ่งขึ้น เมื่อฉันมาถึงโรงเรียน ฉันบอกกับเพื่อนว่าจะช่วยอธิบายในสิ่งที่เพื่อน ไม่เข้าใจ แต่ไม่มีใครสนใจ

### บทบาทของอาจารย์เมธิดา

ฉันชื่อ เมธิดา เป็นอาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ วันหนึ่งเมื่อฉันสอนวิชาคณิตศาสตร์ เสร็จแล้ว จึงให้การบ้านนักเรียน 20 ข้อ เพื่อส่งในวันรุ่งขึ้น

### บทบาทของแจ่มจันทร์

ฉันชื่อ แจ่มจันทร์ เป็นนักเรียนห้องเดียวกับมยุรี ฉันมีพี่ชายเรียนเก่งในวิชาคณิตศาสตร์ วันหนึ่งอาจารย์เมธิดาสอนวิชาคณิตศาสตร์และให้การบ้าน 20 ข้อ ฉันและเพื่อน ๆ พยายามมาก เพราะการบ้านวิชาอื่นก็มากอยู่แล้ว ในที่สุดฉันก็เสนอความคิดเห็นว่า จะให้พี่ชายของฉันช่วยทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ให้ แล้วจะนำมาให้เพื่อน ๆ ลอกในตอนเช้า แต่พอถึงตอนเช้าฉันมาโรงเรียนสายและไม่ได้ทำการบ้านมาเพราะฉันต้องเสีย

### บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อน ๆ ของมยุรี วันหนึ่งอาจารย์เมธิดาสั่งการบ้านคณิตศาสตร์ 20 ข้อ นอกจากนั้นพวกเรายังมีการบ้านวิชาอื่น ๆ อีก พวกเราแอบบ่นกันว่า การบ้านมากแต่โชคที่แจ่มจันทร์จะนำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ไปให้พี่ชายของเธอทำให้ แล้วจะนำมาให้พวกเราลอก พวกเราไม่มีความคิดว่าจะต้องทำการบ้านเอง รุ่งเช้าของวันลงงาน พวกเราขอแจ่มจันทร์เพื่อ

จะตอกการบ้าน มยุรีบอกว่าจะช่วยอธิบายให้ฟังพวกเราก็ไม่สนใจ จนเหลือเวลาอีก 10 นาที จะต้องเข้าแถวเคารพธงชาติ แจ่มจันทร์มาโรงเรียนแต่ไม่ได้ทำการบ้านมา เพราะเธอต้องเลี้ยง พวกเรารู้สึกผิดหวังมากที่ไม่มีการบ้านส่ง

### แผนการสอนครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง การพึ่งตนเอง

กิจกรรม ต้องทำได้

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนมีความเพียรพยายาม

สื่อการเรียน

1. เอกสาร เรื่องสำเนาการแต่งบทบาทสมมติ เรื่อง ต้องทำได้
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแต่งบทบาทสมมติได้แก่ ผ้า เช็ม ค้าย

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของความเพียรพยายาม และลักษณะของคนที่มีความเพียรพยายาม นักเรียนมีคุณสมบัติเช่นนั้นหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนตั้งคำถามอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้
  - 5.1 กานดาและวณิเป็นใครอย่างไร
  - 5.2 สมมตินักเรียนเป็นกานดา เมื่อทำงานฝีมือไม่ได้นักเรียนจะกระทำเช่นเดียวกับกานดาหรือไม่ เพราะเหตุใด

5.3 สมมตินักเรียนเป็นคนที่ใช้วิธีการแก้ปัญหาของตนเช่นเดียวกับนี้หรือไม่

5.4 กานดาได้รับผลเป็นอย่างไรบ้างในการแก้ปัญหาครั้งที่ 2

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการมีความเพียรพยายาม เมื่อมีความเพียรพยายามแล้วรู้สึกละอย่างไร และให้ผลเป็นอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการมีความเพียรพยายามตามบทบาทสมมติที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องการสอนครั้งที่ 7 เรื่อง "ต้องทำได้"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ

### "ต้องทำได้"

กานดา มติ และดวงตา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง  
ทั้ง 3 คน เรียนอยู่ห้องเดียวกัน และมีความรักใคร่กันมาก

วันหนึ่งในชั่วโมงการทำงานและอาชีพ อาจารย์ประไพ สอนเรื่องการเย็บผ้าด้วยมือ  
โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอย, การเย็บคันฉอยหลัง และการถักรังคุม เมื่ออาจารย์ประไพ  
แสดงวิธีทำให้นักเรียนดูแล้ว ก็ให้นักเรียนหัดทำไปพร้อม ๆ กับอีกครั้งหนึ่ง พออาจารย์ประไพ  
แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจทุกคนแล้ว ก็ส่งงานให้นักเรียนนำมาส่งท้ายชั่วโมง

กานดาและมติต่างก็ไม่มีความถนัดในงานประเภทนี้ ส่วนดวงตานั้นรักงานประเภทนี้มาก  
เธอทำได้ดีเสมอ เมื่อลงมือทำไปสักครู่ กานดารู้สึกโกรธที่ตนเองทำไม่ได้ จึงขยำผ้าและชุกไว้  
ใต้โต๊ะไม่สนใจที่จะทำต่อไป ส่วนมติก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน แต่มตินั้นใจว่าตนต้องทำได้ต้องมี  
ความพยายาม มติตัดสินใจเดินไปหาดวงตา ขอร้องให้ช่วยสอนวิธีทำ ดวงตาก็ค่อย ๆ สอนมติ  
อย่างใจเย็น ในระยะแรก ๆ มติก็ทำไม่ได้ แต่เมื่อเธอได้ใช้ความพยายามหลาย ๆ ครั้ง  
ในที่สุดมติก็สามารถทำได้อย่างที่คนอื่น ๆ ทำ

เมื่อจบจะหมดเวลาอาจารย์ประไพเรียกให้นักเรียนนำงานมาส่ง ปรากฏว่ามี  
กานดาเพียงคนเดียวที่ไม่ได้ส่งโดยให้เหตุผลว่าทำไม่ได้ อาจารย์ประไพจึงเรียกมติให้เล่าถึง  
วิธีการที่มติสามารถทำงานนี้ได้ และอาจารย์ประไพก็ให้กานดาสรุปว่า เหตุที่มติทำงานนี้ได้  
เพราะอะไร มติได้รับคำชมเชยจากอาจารย์และเพื่อน ๆ ว่า เป็นคนที่มีความเพียรพยายาม  
ก็สมควรที่กานดาจะนำมาเป็นตัวอย่าง กานดาจึงขออนุญาตอาจารย์ส่งงานนี้คอนเย็น โดย  
จะขอให้มติเป็นคนสอนให้ ครูจึงอนุญาต

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์ประไพ กานดา มติ ดวงตา และเพื่อน ๆ ตามบทบาท  
ที่กำหนดให้

### บทบาทของอาจารย์ประไพ

ฉันชื่อประไพ เป็นครูสอนวิชาการงานและอาชีพในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งฉันเข้าสอนโดยให้นักเรียนฝึกการเย็บผ้าด้วยมือ หลังจากที่คุณฉันได้อธิบายพร้อมทั้งแสดงและให้นักเรียนทำตามด้วยจนฉันแน่ใจแล้วว่านักเรียนเข้าใจ ฉันจึงสั่งงานให้นักเรียนทำมาส่งตอนท้ายชั่วโมงพอใกล้หมดชั่วโมงนักเรียนทุกคนนำงานมาส่ง ยกเว้นกานดาคนเดียว ฉันถามกานดาว่าทำไมไม่ส่ง เธออ้างเหตุผลว่าทำไม่ได้ ฉันจึงเรียกคุณโดยให้มณีเล่าว่ามณีทำงานมาส่งได้อย่างไร ฉันก็ชมเชยมณีว่าเป็นคนมีความเพียรพยายามดีมาก แล้วฉันก็สอนให้กานดาเอาอย่างมณี ฉันอนุญาตให้กานดานำงานมาส่งตอนเย็นหลังเลิกเรียนแล้ว

### บทบาทของกานดา

ฉันชื่อกานดา เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเพื่อนสนิทชื่อ มณีและดวงตา ฉันและมณีไม่ชอบเรียนวิชาเกี่ยวกับการเย็บผ้าเพราะไม่มีความถนัดทางด้านนี้ วันหนึ่งในชั่วโมงการงานและอาชีพ อาจารย์สอนการเย็บผ้าด้วยมือ ฉันลองทำตามที่คุณสอนก็ทำไม่ได้ จึงขยำผ้าแล้วซุกไว้ใต้โต๊ะไม่ต้องการที่จะทำต่อไป พอท้ายชั่วโมงอาจารย์ถามฉันว่าทำไมไม่ส่ง ฉันตอบว่าทำไม่ได้ แต่อาจารย์บอกให้ฉันนำงานมาส่งในตอนเย็นหลังเลิกเรียนแล้ว

### บทบาทของมณี

ฉันชื่อมณี เป็นเพื่อนสนิทของกานดาและดวงตา วันหนึ่งฉันทำงานวิชาการงานและอาชีพ อาจารย์ให้นักเรียนฝึกการเย็บผ้าด้วยมือ ฉันทำไม่ได้จึงขอให้ดวงตาสอน ฉันพยายามทำ จนในที่สุดก็สำเร็จ พอใกล้หมดชั่วโมงฉันทำงานไปส่งอาจารย์ อาจารย์ให้ฉันเล่าให้กานดาฟังว่าฉันทำงานฝีมือได้อย่างไร ฉันเล่าขั้นตอนและวิธีการแก้ปัญหาให้กานดาฟัง อาจารย์ชมเชยฉันว่ามีความเพียรพยายามดีมากทำให้ฉันรู้สึกดีใจ

### บทบาทของดวงตา

ฉันชื่อดวงตา เป็นเพื่อนสนิทของกานดาและมณี ฉันชอบเรียนวิชาการงานและอาชีพมาก วันหนึ่งในชั่วโมงของอาจารย์ประไพฉันได้เรียนการเย็บผ้าด้วยมือ ฉันทำได้ และมณีมาขอร้องขอให้ฉันสอน และฉันสามารถสอนมณีจนทำงานฝีมือได้

### แผนการสอนครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง    การ เป็นตัวของตัวเอง

กิจกรรม     เกือบไปแล้ว

เวลา          50 นาที

จุดมุ่งหมาย   เพื่อให้ นักเรียนมีเหตุผล ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง  
สื่อการเรียน

1. เอกสาร เรื่องสัณฐานแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เกือบไปแล้ว
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ลูกอม โปะะ แก้ว

#### การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

##### ก. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการมีเหตุผล นักเรียนคนใดที่เชื่อผู้อื่นง่าย โดยไม่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

##### ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง หรือทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 สมคิดเป็นคนอย่างไร

5.2 วันชัยและสมชาติเป็นคนอย่างไร

5.3 เพราะเหตุใดวันชัยและสมชาติจึงเชื่อชายแปลกหน้าคนนั้น

5.4 ชายแปลกหน้าคนนั้นมีเป้าหมายอะไรที่มาทำติดกับเด็กทั้ง 3 คน

5.5 ถ้าสมมติพบกับอาจารย์ว่าสนาไมทัน นักเรียนคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้น

กับวันชัยและสมชาติ

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองในด้านการมีเหตุผล ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง ทั้งแง่บวกและแง่ลบ และได้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ ในเรื่องการมีเหตุผล ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องการสอนครั้งที่ 8 เรื่อง "เกือบไปแล้ว"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ

### "เกือบไปแล้ว"

สมคิด วันชัย และสมชาติ กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ทั้งสามคนเรียนอยู่ห้องเดียวกัน มีความสนิทกันมาก และบ้านอยู่ใกล้กัน ดังนั้นจึงไปโรงเรียน และกลับบ้านพร้อมกันเสมอ

วันหนึ่งขณะที่เด็กทั้ง 3 คน เดินทางกลับบ้าน เมื่อเดินมาถึงปากซอยก่อนเข้าบ้าน มีชายคนหนึ่งแต่งตัวไม่สะอาดนักเดินตรงมายังเด็กทั้งสามคน ชวนคุยเรื่องต่าง ๆ และถามว่า ถ้าจะไปตลาดไปอย่างไร วันชัยซึ่งเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์อยู่แล้วก็อธิบายทางไปตลาดโดยละเอียด ชายคนนั้นกล่าวขอบคุณแล้วก็จากไป สักครูสมคิดจึงกล่าวกับวันชัยและสมชาติว่า คุยทางชายคนนั้นไม่น่าไว้วางใจเลย แต่เพื่อนอีกสองคนนอกจากสมคิดว่าคงไม่มีอะไร สมคิดคิดมากไปเอง

ตอนเย็นของวันรุ่งขึ้น เมื่อเด็กทั้งสามคนกลับมาจากโรงเรียน ก็พบชายคนเดิมที่ปากซอยก่อนเข้าบ้าน วันนี้ชายคนนั้นนำพาทางสลับ เมื่อพบเด็กทั้งสามคนเขาทำท่าดีใจอย่างเห็นได้ชัดเจนนับเดินเข้ามาคุยถามเรื่องบ้าน โรงเรียน เพื่อน ๆ และเขาชมว่าเด็กทั้งสามเป็นคนดี น่ารัก ชายคนนั้นบอกว่าเขามีของมาฝากเด็ก ๆ เขาล้วงกระเป๋าให้นำลูกอมขึ้นมาให้เด็กทั้งสามคน วันชัยและสมชาติก็ใจรีบยกมือไหว้ แล้วรับของไว้ ส่วนสมคิดนั้นไม่ยอมรับ เพราะไม่แน่ใจว่าในลูกอมจะมีอะไรปะปนอยู่ในลูกอมตามที่เคยได้อ่านข่าวมา แต่ก็ได้รับลูกอมไว้ยังไม่ได้แกะรับประทานก่อนจะจากไปชายคนนั้นบอกเด็กทั้งสามคนว่าพรุ่งนี้พบกันอีก ยิ่งทำให้สมคิด คิดมากและไม่ไว้วางใจชายคนนั้นมากขึ้น สมคิดได้เตือนเพื่อนทั้งสองคนว่าอย่าทานลูกอมนี้เลย แต่เพื่อนก็ไม่เชื่อ

เมื่อวันชัยและสมชาติรับประทานลูกอมแล้วมีอาการอยากจะหาน้ำอีก เขาเร่งวันเวลาให้ถึงตอนเย็นเร็ว ๆ จะได้พบชายคนนั้นอีก ซึ่งอาการของวันชัยและสมชาตินี้ สมคิดสังเกตมาตลอด

ตอนเย็นของวันรุ่งขึ้น สมคิดบอกให้วันชัยและสมชาติกลับบ้านก่อน โดยอ้างว่าวันนี้จะไปทำธุระให้คุณแม่ แต่จริง ๆ แล้วสมคิดไปแอบดูเพื่อนทั้งสองคนกับชายคนนั้น วันนี้ก็ได้รับแจกลูกอมอีกคนละ 3 เม็ด และวันต่อ ๆ มา ก็ได้รับแจกอีก แต่พอเย็นวันนี้แปลกกว่าทุก ๆ วัน เพราะเห็นวันชัยและสมชาตินำเงินให้ชายคนนั้นเพื่อแลกกับลูกอม

สมคิดได้นำเรื่องทั้งหมดมาเล่าให้อาจารย์วาศนาซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลฟัง เมื่ออาจารย์วาศนาดูแล้วก็ทราบว่าคุณอนันต์ผสมสิ่งเสพติด ซึ่งทำให้เด็กวัยรุ่นติดกันมามากแล้ว อาจารย์วาศนาจึงโทรศัพท์ไปแจ้งตำรวจ ทั้งหมดก็ไปคัดกรองอยู่ที่หน้าปากซอย และเหตุการณ์ก็เหมือนกับทุก ๆ วันที่ผ่านมา ในที่สุดเจ้าหน้าที่ก็จับตัวชายคนนั้นไว้ได้ ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มค้ายาเสพติด เคยทำพฤติกรรมเหล่านี้มาหลายโรงเรียนแล้ว

วันชัยและสมชาติ ขอบคุณสมคิดที่แจ้งให้อาจารย์ทราบจนตนเองพ้นการตกเป็นทาสของยาเสพติดได้ อาจารย์วาศนาชมเชยสมคิดว่าเป็นคนที่มีเหตุผลไม่ปล่อยตามผู้อื่นและยังรักเพื่อนอีกด้วย

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์วาศนา ชายแปลกหน้า เจ้าหน้าที่ตำรวจ สมคิด วันชัย และสมชาติ ตามบทบาทที่กำหนดให้

#### บทบาทของอาจารย์วาศนา

ฉันชื่อ วาศนา มีอาชีพเป็นครูมีหน้าที่ประจำอยู่ที่ห้องพยาบาลในโรงเรียนของสมคิด วันหนึ่งสมคิดนำลูกอมมาให้ฉันดู และได้เล่ารายละเอียดเกี่ยวกับชายแปลกหน้าให้ฉันฟัง เมื่อฉันพิจารณาลูกอมแล้วก็เชื่อแน่ว่า ลูกอนันต์ผสมสิ่งเสพติด ฉันจึงโทรศัพท์ไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่วนฉันก็ไปคัดกรองชายแปลกหน้าพร้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและสมคิดที่หน้าปากซอย เมื่อเรื่องจบลงเรียนร้อยฉันชมเชยสมคิดว่าเป็นคนที่มีเหตุผลไม่ปล่อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง

#### บทบาทของชายแปลกหน้า

ฉันเป็นสมาชิกของกลุ่มค้ายาเสพติด ฉันหลอกลวงเด็กวัยรุ่นตามโรงเรียนมาหลายคนแล้ว โดยนำเอาลูกอมที่ผสมยาเสพติดให้เด็ก ๆ เมื่อเด็กกินแล้วก็จะติด วันหนึ่งฉันเห็นเด็กชาย 3 คน ฉันจึงแกล้งถามทางในตลาด พอวันรุ่งขึ้น ฉันก็คัดกรองและนำลูกอมของฉันให้เด็กทั้งสามคน วันต่อ ๆ มาก็ทำเช่นเดียวกัน เมื่อเด็กเริ่มติดฉันก็ใช้วิธีขาย วันหนึ่งฉันถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับ

### บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

พวกเราเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับโทรศัพท์แจ้งเหตุจากอาจารย์ว่าสนา พวกเราจึงไปตรวจคนร้ายและกักจับคนร้ายกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้

### บทบาทของสมคิด

ฉันชื่อสมคิด กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันมีคนสนิทอยู่ห้องเดียวกัน 2 คน ชื่อ วันชัยและสมชาติ ฉันเป็นคนมีนิสัยไม่เชื่อใครง่าย ๆ โดยที่ยังไม่พิจารณาให้ดีเสียก่อน วันหนึ่งขณะที่ฉัน วันชัย และสมชาติ เดินทางกลับบ้าน พบชายแปลกหน้าคนหนึ่งเข้ามาตามทางไปตลาด ฉันบอกกับเพื่อนว่า ชายคนนั้นไม่น่าไว้วางใจแต่เพื่อนไม่เชื่อฉัน เย็นของวันรุ่งขึ้น ชายคนนั้นก็นำเอาถุงอมมาแจกพวกเรา ฉันไม่อยากได้แต่ก็รับไว้แล้วยังไม่รับประทาน เวลื้อ ชายคนนั้นจากไปฉันก็ห้ามเพื่อน ๆ ว่าอย่าทานเลย เพื่อนก็ไม่เชื่อ ฉันได้สังเกตอาการของ วันชัยและสมชาติมาโดยตลอด วันต่อมาฉันไม่ยอมกลับบ้านพร้อมวันชัยและสมชาติ อ้างว่าจะไปธุระให้คุณแม่ แต่ฉันไปแอบดูเพื่อนทั้งสองคนที่รอรับถุงอมของชายแปลกหน้า และวันต่อมา ฉันเห็นวันชัยและสมชาตินำเงินไปให้ชายคนนั้นเพื่อแลกกับถุงอม ฉันจึงนำเรื่องราวทั้งหมด และถุงอมที่ฉันมีอยู่ไปเล่าให้อาจารย์ว่าสนาฟัง ฉันรู้สึกก็ใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนให้พ้นจากการติดยาเสพติดได้ และฉันภูมิใจมากที่อาจารย์ว่าสนาชมเชยฉันว่าเป็นคนมีเหตุผลไม่ค้อมตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง

### บทบาทของวันชัย

ฉันชื่อวันชัย เป็นเพื่อนของสมคิดและสมชาติ วันหนึ่งขณะที่กลับบ้านมีชายแปลกหน้าคนหนึ่งมาตามเส้นทางที่จะไปตลาด ฉันก็อธิบายโดยละเอียด ในวันต่อมาชายคนนั้นนำถุงอมมาแจกฉันและเพื่อนฉันต้องรับประทานแล้วรู้สึกอ้วกอยากรับประทานอีก และก็ได้รับแจกจากชายคนนั้นอยู่ 2 - 3 วัน วันต่อมาฉันต้องนำเงินมาแลกกับถุงอม วันหนึ่งชายคนนั้นถูกตำรวจจับขณะที่กำลังจะขายถุงอมให้ฉัน ฉันมาทราบทีหลังว่า ถุงอมนั้นผสมยาเสพติด ฉันขอบคุณสมคิดที่ได้ช่วยเหลือฉันให้พ้นก่อนที่จะสายเกินแก้ไข

### บทบาทของสมชาติ

ฉันชื่อสมชาติ มีบ้านอยู่ใกล้กับวันชัยและสมคิด วันหนึ่งขณะที่กลับบ้านมีชายแปลกหน้า คนหนึ่งเข้ามาถามเส้นทางไปตลาด และวันต่อ ๆ มาชายคนนั้นก็นำลูกอมมาแจกจนฉันและเพื่อน คิดอยากจะหาลูกอมบ่อย ๆ ต่อมาฉันต้องนำเงินไปแลกกับลูกอมนั้น วันหนึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ มาจับชายคนนั้น ฉันมาทราบทีหลังว่าชายคนนั้นเป็นกลุ่มค้ายาเสพติด ฉันขอบคุณสมคิดที่ได้ช่วย เหลือฉันให้ทันก่อนที่จะคิดยาเสพติดอย่างถาวร

### แผนการสอนครั้งที่ 9

|                     |                                            |
|---------------------|--------------------------------------------|
| <u>หัวข้อเรื่อง</u> | การเป็นตัวของตัวเอง                        |
| <u>กิจกรรม</u>      | จะเลือกทางไหนดี                            |
| <u>เวลา</u>         | 50 นาที                                    |
| <u>จุดมุ่งหมาย</u>  | เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง |
| <u>สื่อการเรียน</u> |                                            |

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติ เรื่อง จะเลือกทางไหนดี
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติได้แก่โต๊ะ เก้าอี้ กระดาษเอกสาร

#### การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

##### ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง มีใครบ้างเคยตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เมื่อทำแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง ใครที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองเป็นเพราะเหตุใด และรู้สึกอย่างไร

##### ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทสมมติของคนสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนนั่งหมั่นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อ

#### ต่อไปนี้

- 5.1 เหตุใดมะลิจึงเศร้าถึงขั้นอยากฆ่าตัวตาย
- 5.2 นักเรียนคิดว่ามะลิเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

5.3 สมมติว่านักเรียนเป็นมะลินักเรียนคิดว่าจะตัดสินใจอย่างไร

5.4 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรในการตัดสินใจของมะลิ

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง  
เมื่อสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองแล้ว รู้สึกอย่างไร และได้รับผลอย่างไร

ค. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ ในเรื่องการ  
สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องการสอนครั้งที่ 9 เรื่อง "จะเลือกทางไหนดี"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ

### "จะเลือกทางไหนดี"

มะลิ เรียนจบชั้นประถมปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ 6 เธอกำลังมีปัญหในการตัดสินใจ เพื่อจะเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สายสามัญ หรือจะเรียนต่อในหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสันติ มะลิเป็นเด็กเรียนเก่ง มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นที่รักของครูและเพื่อน ๆ เสมอ มารดาของมะลิมืออาชีพค้าขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนบิดามีอาชีพรับจ้างชั่วคราว รายได้ไม่แน่นอน

จากที่ 1 มะลินั่งซึมอยู่ใต้ต้นไม้หลังจากทานข้าวกลางวัน เพราะเธอคิดถึงเรื่องการเรียนของเธอในอนาคต มะลียากเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพราะเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ก็เรียนต่อ แต่ถ้ามะลิเรียนต่อก็หมายถึงต้องใช้เวลาเรียนต่ออีก 3 ปี ถ้าจบมาแล้วก็ไม่แน่นอนว่าเธอจะหางานทำได้ แม่เดินออกมาเห็นมะลินั่งซึมก็เข้าใจว่ามะลิกำลังมีปัญหในการตัดสินใจในเรื่องการเรียน จึงบอกมะลิว่าจะเรียนอะไรก็ได้แต่มะลิที่บ้านพอจะส่งให้เรียนได้

จากที่ 2 พ่อกลับมาถึงบ้านพร้อมกับยื่นระเบียบการของโรงเรียนฝึกอาชีพพระยะสันติให้มะลิดู โดยพ่อบอกว่า เดินผ่านตอนกลับบ้านเลยขอมาให้มะลิดู เมื่อมะลิพิจารณาแล้วก็เห็นว่า มีหลายสาขาที่จะเลือกเรียน เช่น คัดเลือก คัดผสม เวลาเรียนก็เป็นช่วงเวลาดั้น ๆ ซึ่งเธอพอจะหางานอย่างอื่นทำได้บ้าง เธอเก็บเอาปัญหาในการตัดสินใจนี้ไปคิด

จากที่ 3 รุ่งเช้าของวันใหม่ มะลิคุยกับแม่และพ่อว่า เธอตัดสินใจได้แล้ว มะลิจะเรียนต่อสายอาชีพพระยะสันติ และถ้ามีโอกาสเธอก็จะสอบเทียบในชั้นม.3 ด้วย มะลิรู้สึกพอใจในการตัดสินใจเรื่องอนาคตของตนเอง

ให้นักเรียนแสดงเป็น มะลิ แม่ของมะลิ และพ่อของมะลิ ตามบทบาทที่กำหนดให้

### บทบาทของมะลิ

ฉันชื่อมะลิ กำลังจะเรียนจบชั้นประถมปีที่ 6 ในปีการศึกษานี้ แม่ของฉันมีอาชีพขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนพ่อมีอาชีพรับจ้างชั่วคราว ฉันกำลังมีปัญหาในการตัดสินใจว่าจะเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สายสามัญ หรือจะเรียนต่อในหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสันต์ใจจริงแล้วฉันอยากเรียนต่อสายสามัญแต่ก็ใช้เวลาเรียนนานถึง 3 ปี พ่อตอนเย็นพ่อของฉันได้นำระเบียบการของโรงเรียนฝึกอาชีพพระยะสันต์มาให้ฉันดู ในที่สุดฉันจึงตัดสินใจได้ว่า จะเรียนต่อในหลักสูตรพระยะสันต์ เพราะพอจะมีแนวทางหางานทำได้ และถ้ามีโอกาสฉันจะสอบเทียบในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉันมีความพอใจในการตัดสินใจและไม่มีความขัดแย้งใด ๆ อีกต่อไป

### บทบาทของแม่

ฉันเป็นแม่ของมะลิ มีอาชีพค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ สามีของฉันมีอาชีพรับจ้างชั่วคราว ฉันมีลูกคนเดียวคือมะลิ ฉันตามใจลูกในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อจากชั้นประถมปีที่ 6 วันหนึ่งฉันเห็นมะลินั่งซึมอยู่ให้ฉันไป ฉันรู้ว่าลูกไม่สบายใจเรื่องการตัดสินใจ ฉันจึงบอกลูกว่าจะเรียนอะไรก็ได้ทางบ้านจะพยายามส่งเสียให้เรียน ต่อมามะลิจึงตัดสินใจที่จะเรียนต่อในโรงเรียนฝึกอาชีพพระยะสันต์

### บทบาทของพ่อ

ฉันเป็นพ่อของมะลิ มีอาชีพรับจ้างชั่วคราว ภรรยาของฉันมีอาชีพค้าขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ฉันมีลูกชื่อมะลิ กำลังจะจบชั้นประถมปีที่ 6 มะลิกำลังไม่สบายใจในการตัดสินใจเรียนต่อ วันหนึ่งฉันได้นำระเบียบการของโรงเรียนฝึกอาชีพพระยะสันต์มาให้มะลิอ่าน ทำให้มะลิตัดสินใจที่จะเรียนต่อในสายอาชีพพระยะสันต์

### แผนการสอนครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง การมีความรับผิดชอบ :

กิจกรรม เข้าค่าย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องหลักการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เข้าค่าย
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ เสื้อผ้าชุดลูกเสือ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบ มีใครบ้างที่เคยปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน รู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนตั้งหมคร่วมอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้
  - 5.1 นักเรียนคิดว่าศักดิ์ดาเป็นคนมีนิสัยอย่างไร
  - 5.2 เหตุใดเพื่อน ๆ จึงไม่อยากยุ่งกับศักดิ์ดา
  - 5.3 นักเรียนคิดว่าการที่ศักดิ์ดา ไม่รู้จักหน้าที่ และขาดความรับผิดชอบ ทำให้เกิดผลเสียต่อการทำงานร่วมกับเพื่อน และตนเองอย่างไร

5.4 ถ้าสมมติเพื่อนในกลุ่มของนักเรียนมีทัศนคติความรับผิดชอบต่อการทำงาน นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรกับเพื่อนคนนั้น และจะช่วยให้เขามีความรับผิดชอบมากขึ้นได้อย่างไร

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบเมื่อปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบแล้วรู้สึกอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. ประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องการสอนครั้งที่ 10 เรื่อง "เข้าค่าย"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ

### "เข้าค่าย"

ศักดิ์ดา เป็นลูกชายคนเดียว ของคุณศักดิ์ชัย และคุณอำไพ นิศัยโดยทั่วไปของศักดิ์ดา เป็นคนที่ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตน อยู่ที่บ้านก็อยู่อย่างสุขสบายไม่มีหน้าที่รับผิดชอบอะไร เพราะคุณพ่อคุณแม่ทำให้หมดทุกอย่าง ที่โรงเรียน ขณะนี้ศักดิ์ดา เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางวันที่มาโรงเรียนก็ไม่ได้นำหนังสือมา หรือการบ้านที่ครูสั่งก็ไม่ได้นำมาส่ง หมีเวรเป็นประจำ เพื่อน ๆ เพื่อไม่มายุ่งด้วยเลย ศักดิ์ดาจึงไม่มีเพื่อนสนิท

ก่อนเปิดเทอมหลายทางโรงเรียนพาถูกเลือกไปเข้าค่ายพักแรมที่ต่างจังหวัด นักเรียนทุกคนตั้งใจที่จะไปเที่ยวต่างจังหวัด

จากที่ 1 หลังจากกินข้าวและเล่นกิจกรรมร่วมกันแล้ว เด็ก ๆ ต่างแยกย้ายกันไปพักผ่อน เวรพันธุ ซึ่งเป็นนายหมู่ เรียกลูกหมูมานั่งล้อมวงหน้ากระโจมที่พัก และแบ่งหน้าที่ในการอยู่เวรยามให้แต่ละคนรับผิดชอบ ศักดิ์ดาได้รับมอบหมายให้อยู่เวรต่อจาก ฉัตรชัย ตอนที่ 3 เมื่อได้รับมอบหมายและรู้หน้าที่ของตนแล้ว ทุกคนก็แยกย้ายกันไปนอน

ฉัตรชัยเดินตรวจดูแลความเรียบร้อยรอบ ๆ ที่พัก จนกระทั่ง 3 ซึ่งเป็นเวลาที่ต้องเปลี่ยนเวรยาม แต่ไม่เห็นศักดิ์ดาออกมาสักที จึงเข้าไปตาม เห็นศักดิ์ดากำลังนอนหลับสบาย ไม่มีท่าทางว่าจะตื่น ฉัตรชัยจึงเข้าไปปลุก ศักดิ์ดาตื่นขึ้นมาด้วยอาการงัวเงีย และทำท่าจะนอนต่อ จนฉัตรชัยต้องเข้าไปถึงมือให้ลุกขึ้นไปอยู่ยาม ตนจะได้นอนบ้าง ศักดิ์ดาออกมาล้างสัปปะรดและผลองกลับไปจนกระทั่งเข้าเพื่อน ๆ ตื่นขึ้นแต่เช้า เพื่อเตรียมตัวทำอาหารและเดินทางไกล เพื่อน ๆ เห็นศักดิ์ดาไม่หลับก็เข้าไปปลุกให้ตื่น เสียงกรนดังทะโกนมาจากหลังกระโจมว่าเสื้อผ้า ลูกเสื้อที่ตากไว้หายไหมดแล้ว เพื่อน ๆ จึงวิ่งเข้าไปดูและตกเถียงกันว่าใครขโมยไป แต่ฉัตรชัยบอกว่าคอเสื้อที่ตนอยู่ยาม เดินตรวจก็ยังเห็นอยู่ทุกคนจึงมองมาที่ศักดิ์ดา ซึ่งศักดิ์ดาก็มีท่าทางอึดอัดเพราะตนหลับยาม ศักดิ์ดาขอโทษที่ตนไม่รู้จักหน้าที่และขาดความรับผิดชอบ เพื่อน ๆ หลายคนมองว่ากลัวผู้กำกับๆ ที่ไม่มีชุดลูกเสือใส่ วิถีซึ่งยืนฟังเสียงมาตลอด จึงถือว่าศักดิ์ดาว่าขาดความรับผิดชอบในหน้าที่จนทำให้เพื่อน ๆ ต้องเดือดร้อน ควรจะปรับปรุงนิสัยนี้ให้ดีขึ้น

ไม่เช่นนั้นจะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเป็นอีก คักก็คำฟังเพื่อนต่อว่าแล้วรู้สึกสำนึกผิด จึงบอกกับเพื่อน ๆ ว่า ตนเองจะรับผิดชอบกับผู้กำกับ แต่วรพันธุ์บอกว่าทุกคนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เมื่อเกิดอะไรขึ้นก็ต้องรับผิดชอบร่วมกัน แล้วทั้งหมดก็พากันไปหาผู้กำกับเพื่อรายงานสิ่งที่เกิดขึ้นให้ทราบ ผู้กำกับบอกว่าคนไปเดินเก็บมาเองเพราะกลัวหาย แล้วก็เตือนให้ลูกเสือรู้จักระมัดระวัง และใช้วิชาลูกเสือให้เป็นประโยชน์ ให้รู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบร่วมกัน เด็ก ๆ ตีใจที่ได้ของคืน แต่คักก็คาใจบทเรียนที่คุ้มค่าและสัญญากับตัวเองว่าต่อไปตนจะไม่ละเลยหน้าที่ และขาดความรับผิดชอบ เพราะนอกจากจะทำให้ตนเองเดือดร้อนแล้วยังทำให้เพื่อน ๆ เดือดร้อนและไม่ได้รับความไว้วางใจในการมอบหมายงานให้ทำอีกด้วย

ให้นักเรียนแสดงเป็น คักก็คา วรพันธุ์ ฉัตรชัย วิชิต ผู้กำกับ ตามบทบาทที่กำหนดให้

#### บทบาทของคักก็คา

ฉันชื่อคักก็คา เป็นลูกชายคนเดียวของคุณคักก็ชัย และคุณอำไพ เมื่อฉันอยู่ที่บ้านฉันไม่ชอบทำงานใด ๆ ทั้งสิ้น คุณพ่อคุณแม่ทำให้ฉันทุกอย่าง บางวันฉันมาโรงเรียนฉันลืมนำหนังสือมา ฉันไม่ชอบทำการบ้านที่ครูสั่ง และฉันไม่ชอบการทำเวรประจำวันด้วย เมื่อฉันมาอยู่ในโรงเรียนฉันไม่มีเพื่อนสนิทเลย ที่โรงเรียนเราถูกเสือไปพักแรมซึ่งฉันก็ไปด้วย ฉันได้รับมอบหมายให้อยู่ยามรอบ ๆ กระจงต่อจากฉัตรชัย ฉันนอนเพลินจนฉัตรชัยต้องเข้าไปปลุก แต่ฉันง่วงจึงแอบนั่งหลับอีก จนกระทั่งเช้าเพื่อน ๆ มาปลุก ฉันได้ยินเสียงโวยวายเสือผ้าหายก็วิ่งเข้าไปดู เพื่อน ๆ มองฉันอย่างตำหนิ ฉันเองก็รู้ว่าผิดที่หลับยาม และละเลยใจที่ขาดความรับผิดชอบ ฉันจึงขอโทษเพื่อน ๆ วิชิตบอกว่าฉันที่ไม่รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ จนทำให้คนอื่นเดือดร้อน ฉันสัญญากับตัวเองว่าต่อไปจะรับผิดชอบต่อหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ตาม

#### บทบาทของวรพันธุ์

ฉันชื่อวรพันธุ์ เป็นนายหมู่ลูกเสือ หลังจากเล่นกิจกรรมและทานอาหารเสร็จแล้วฉันก็เรียกลูกหมู่มาประชุมและแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบ โดยแบ่งให้แต่ละคนผลัดกันอยู่ยาม ฉันให้คักก็คาอยู่เวรตอนเช้ามีคักต่อจากฉัตรชัย ในตอนเช้าฉันเดินตรวจรอบ ๆ ที่พัก ปรากฏว่า

ชุดลูกเสือที่ตากไว้หายหมด ฉันเองคิดเหมือนเพื่อน ๆ ว่าคงจะหายตอนตักดีดาหลับยาม  
ฉันจึงมองไปที่ตักดีดา ซึ่งตักดีดาก็ยอมรับและขอโทษในความผิดพลาดที่เกิดขึ้น แล้วฉันก็พา  
ลูกหมู่ไปรายงานเหตุการณ์ให้ผู้กำกับทราบ

#### บทบาทของฉัตรชัย

ฉันชื่อฉัตรชัย ฉันเดินตรวจยามดูเเลรอบ ๆ ที่พัก จนกระทั่งถึงเวลาของตักดีดา  
เขาก็งงไม่ออกมา ฉันจึงเข้าไปปลุกให้เขายกมามาอยู่ยาม แล้วฉันก็นอนแทนเขา ฉันตื่นแต่เช้า  
และเห็นตักดีดานั่งหลับ จึงเข้าไปปลุกให้เตรียมตัว เดินทางไกล เสียขวัญพันธุ์ร้องว่าเสื้อผ้าหาย  
ฉันจึงวิ่งเข้าไปดูและบอกขวัญพันธุ์ว่าคงมีคนมาขโมยตอนตักดีดาหลับยาม

#### บทบาทของวิจิต

ฉันชื่อวิจิต เป็นลูกหมู่กลุ่มของขวัญพันธุ์ ฉันคิดว่าตักดีดาว่าขาดความรับผิดชอบในหน้าที่  
จนทำให้เพื่อน ๆ ต้องเดือดร้อน เพราะฉันรู้สึกโกรธที่ตักดีดาไม่ยอมทำหน้าที่ของตนเองให้  
สุดความสามารถ

#### บทบาทของผู้กำกับ

ฉันคือผู้กำกับ หลังจากที่ได้รับรายงานจากกลุ่มลูกเสือกลุ่มของขวัญพันธุ์ว่าเสื้อผ้า  
ชุดลูกเสือหาย ฉันจึงบอกว่าเป็นคนไปเก็บมาเอง เพราะกลัวหาย แต่ฉันก็ตำหนิกลุ่มของขวัญพันธุ์  
เป็นลูกเสือแทนอนชีเขา ใครทำอะไรก็ไม่รู้ โดยเฉพาะตักดีดาขาดความรับผิดชอบอย่างมาก  
ฉันเตือนให้พวกเขารู้จักใช้วิชาลูกเสือให้เป็นประโยชน์และมีความรับผิดชอบร่วมกัน

### แผนการสอนครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง การมีความรับผิดชอบ  
กิจกรรม คนขี้ลืม  
เวลา 50 นาที  
จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ นักเรียนกล้ารับผิดชอบ เมื่อกระทำความผิด  
สื่อการเรียนรู้

1. เอกสาร เรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องคนขี้ลืม
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติได้แก่ โต้ะ เก้าอี้

#### การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

##### ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนถึงลักษณะของคนที่ยกย่องเมื่อกระทำผิด มีใครบ้าง  
 ที่เป็นเช่นนั้น รู้สึกอย่างไร

##### ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง  
 พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแสดงบทบาทของตน สำหรับนักเรียน  
 ที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้
  - 5.1 นักเรียนคิดว่าข้อนี้เป็นคนอย่างไร มีข้อดี ข้อเสีย อะไรบ้าง
  - 5.2 สมมติว่านักเรียนเป็นข้อ ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นนักเรียนจะ

รู้สึกอย่างไร

5.3 ถ้าในคืนวันเกิดเหตุ ถ้าอ้อมลืมปิดประตูในบ้านอีก นักเรียนคิดว่าอะไร  
จะเกิดขึ้น

5.4 นักเรียนคิดว่าควรจะทำเอาพฤติกรรมในแง่ใจของอ้อมมาเป็นตัวอย่าง  
ได้อย่างไร

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการกล้ารับผิดชอบ เมื่อกระทำผิด  
ได้รับผลเป็นอย่างไร รู้สึกอย่างไร

ค. ชั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. ประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 11 เรื่อง "คนขี้ลืม"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ  
"คนขี้ลืม"

คุณยุทธนา และคุณมาลีวรรณ มีลูกสาว 3 คน เรียงลำดับคือ อี๋ อ้อ และอุ๋  
 ในครอบครัวนี้มีสมาชิกรวม 5 คน ซึ่งคุณยุทธนาเป็นผู้ชายคนเดียวในบ้าน ทั้งคุณยุทธนาและ  
 คุณมาลีวรรณ มีอาชีพเป็นครู ทั้งสองปกครองลูกแบบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ลูก ๆ จึง  
 รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเสมอ

ในวันเสาร์นี้ คุณพ่อและคุณแม่ ต้องไปช่วยเพื่อนทำบุญที่จังหวัดอยุธยา ต้องออก  
 เดินทางแต่เช้าและกลับมาวันอาทิตย์ คุณพ่อและคุณแม่แบ่งงานให้ลูก ๆ ช่วยกันดูแลบ้าน โดยให้  
 อี๋ซึ่งเป็นพี่คนโต ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน โดยมีอ้อและอุ๋เป็นผู้ช่วย

เด็ก ๆ ทุกคนทำหน้าที่ของตนโดยดีตลอดทั้งวัน พอถึงเวลากลางคืน อี๋รู้สึกเพลีย  
 และง่วงนอนมาก อุ๋เองก็ไม่ชอบดูรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์ ทั้งอ้อและอุ๋ขอขึ้นนอนก่อน  
 อี๋ได้บอกให้อ้อตรวจดูความเรียบร้อยของบ้าน และให้ลือคประตูปะตูใหญ่หน้าบ้านให้เรียบร้อย  
 อ้อรับคำสั่งแล้วยังสนใจอยู่กับละครโทรทัศน์ จนจบรายการสุดท้าย ในที่สุดก็ง่วงนอนและ  
 ลืมหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อ้อขึ้นนอนทันที ลือคแต่ประตูปะตูเล็กข้างในตัวบ้าน

ตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น อี๋ตื่นก่อนน้อง ๆ เพื่อเตรียมอาหารเช้า แต่พอมองออกไป  
 นอกกระเบื้อง เห็นรอยเท้าของคนเลอะโคลนเต็มไปหมด ประตูใหญ่หน้าบ้านก็แง้มไว้  
 รถจักรยานคันใหม่ที่คุณพ่อซื้อให้อู๋ในวันเกิดก็หายไป อี๋ตกใจมาก รีบขึ้นไปปลุกลูกน้อง ๆ ให้ลงมา  
 ปรากฏว่าอ้อหน้าซีดตัวสั่นเพราะนึกขึ้นได้ว่า ตนเองลืมปิดประตูใหญ่ก่อนเข้านอน

สาย ๆ คุณพ่อและคุณแม่กลับมา อ้อสารภาพผิดและยอมรับในความไม่รอบคอบของ  
 ตนเอง จนทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ และอ้อก็ได้ขอโทษอุ๋ที่ทำให้จักรยานหายไป  
 แต่อ้อและอุ๋ก็ยอมรับผิดด้วย เพราะจะต้องช่วยกันรับผิดชอบในการดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน  
 ไม่ใช่ให้อ้อทำคนเดียว

ให้นักเรียนแสดงเป็น นายยุทธนา นางมาลีวรรณ อี๋ อ้อ และอุ๋ ตามบทบาทที่กำหนดให้

### บทบาทของนายยุทธนา

ฉันชื่อ นายยุทธนา ภรรยาของฉันชื่อนางมาลีวรรณ ฉันมีบุตรสาว 3 คน ชื่อ อี๊ว อ้อ และอุ๋ ในวันเสาร์นี้ฉันมีความจำเป็นจะต้องไปช่วยเหลือเพื่อนทำบุญที่จังหวัดอยุธยาพร้อมกับภรรยาของฉัน ฉันจำเป็นต้องไปค้าง 1 วัน จะกลับมาในวันอาทิตย์ ฉันจึงสั่งให้ลูก ๆ ช่วยกันดูแลความเรียบร้อยภายในบ้านโดยมีอี๊ว เป็นหลักสำคัญ เมื่อฉันกลับมาจากต่างจังหวัดก็ได้รับรายงานจากลูก ๆ ว่าจักรยานหาย โดยอ้อ ยอมรับในความผิดของตนเอง

### บทบาทของนางมาลีวรรณ

ฉันชื่อ นางมาลีวรรณ มีสามีชื่อ นายยุทธนา ฉันมีอาชีพเป็นครูสอนในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ฉันมีบุตรสาว 3 คน ชื่อ อี๊ว อ้อ และอุ๋ ในวันเสาร์นี้ฉันและนายยุทธนาจะต้องไปช่วยเพื่อนทำบุญที่จังหวัดอยุธยาจะกลับมาในวันอาทิตย์ ฉันจึงมอบหมายให้ลูก ๆ ช่วยกันดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน เมื่อฉันกลับมาถึงบ้าน ลูก ๆ บอกว่ามีขโมยเข้าบ้านและได้ขโมยจักรยานของอุ๋ไป อ้อรับสารภาพในความหลงลืมของตนเอง

### บทบาทของอี๊ว

ฉันชื่ออี๊ว เป็นบุตรคนที่ 1 ของนายยุทธนาและนางมาลีวรรณ ฉันมีน้องสาวอีก 2 คน คือ อ้อและอุ๋ วันเสาร์พ่อและแม่จำเป็นต้องไปธุระต่างจังหวัดจะกลับมาในวันอาทิตย์ พ่อและแม่มอบให้ฉันเป็นหลักสำคัญดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน ในคืนวันเสาร์ฉันรู้สึกอ่อนเพลียจึงเข้าเอนก่อนอ้อซึ่งดูโทรทัศน์อยู่ ฉันบอกกับอ้อว่าให้ไปเปิดกุญแจที่ประตูใหญ่ อ้อบอกว่าแล้วจะทำเอง ในที่สุดอ้อก็ลืม พ่อฉันตื่นเข้าตกใจมาก เพราะมีรอยเท้าคนหลายคนกระเบียดหน้าบ้าน ฉันจึงวิ่งขึ้นไปปลุกน้อง ๆ ให้ตื่นขึ้น และรถจักรยานของอุ๋ก็หายไปด้วย ในที่สุด ฉันยอมรับผิดด้วยเพราะควรต้องรับผิดชอบร่วมกันไม่ใช่ให้อ้อทำคนเดียว

### บทบาทของอ้อ

ฉันชื่ออ้อ เป็นบุตรคนที่ 2 ของนายยุทธนาและนางมาลีวรรณ ฉันมีพี่ 1 คน ชื่อ อี๊ว และมีน้องสาวชื่อ อุ๋ วันหนึ่งพ่อและแม่จำเป็นต้องไปทำธุระที่จังหวัดอยุธยาค้าง 1 คืน ฉันกับพี่และน้องของฉันต้องช่วยกันดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน เมื่อถึงเวลากลางคืนขณะที่ฉัน

ดูรายการโทรทัศน์อยู่ อี๋วสั่งให้ฉันไปปิดกัญแจประตูใหญ่ ฉันบอกว่าเดี๋ยว. . . เพราะจะดูโทรทัศน์ก่อน ในที่สุดฉันก็ลืมจนรุ่งเช้า อี๋วขึ้นมาปลุกให้ลุกขึ้น ฉันรู้สึกผิดมากที่ตนเองไม่รู้จักรวบรวมให้รอบคอบ จนทำให้มีขโมยเข้าบ้านและขโมยจักรยานของอี๋วไป ฉันสารภาพผิดกับทุก ๆ คน และขอโทษอี๋วที่ทำให้จักรยานหายไป

#### บทบาทของอี๋ว

ฉันชื่ออี๋ว ฉันเป็นบุตรคนสุดท้องของนายยุทธนาและนางมาลีวรรณ พ่อและแม่ของฉันมีอาชีพเป็นครู ฉันมีพี่สาว 2 คนชื่อ อี๋วและอี๋อ วันหนึ่งพ่อและแม่ต้องไปต่างที่จังหวัดอยุธยา 1 วัน ฉันมีหน้าที่ช่วยเหลือพี่ ๆ ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน เมื่อถึงเวลากลางคืน ฉันรู้สึกว่างและไม่ชอบดูรายการโทรทัศน์จึงเข้านอนพร้อมกับพี่อี๋ว ตอนเช้าฉันตกใจตื่นเพราะที่อี๋วรีบขึ้นมาปลุก และบอกว่ามีขโมยเข้าบ้านเมื่อคืนนี้และจักรยานของฉันหายไป ฉันรู้สึกผิดที่ไม่ช่วยพี่อี๋วดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน และบอกกับคุณพ่อคุณแม่ว่าฉันก็ผิดด้วย

## แผนการสอนครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง การมีความสามารถปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

กิจกรรม ยิ้มแย้มแจ่มใส

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง ยิ้มแย้มแจ่มใส
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ สมุด ไม้บรรทัด

### การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

#### ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปรับตัว เมื่อเข้าไปอยู่ในสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ต้องพบกับคนที่ไม่รู้จักมาก่อน นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรและปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง

#### ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย เกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อ

ต่อไปนี้

- 5.1 นักเรียนคิดว่าผกาวัลีเป็นคนอย่างไร
- 5.2 เพราะเหตุใดผกาวัลีจึงไม่อยากไปโรงเรียน
- 5.3 สมมติว่านักเรียนเป็นผกาวัลี เมื่ออาจารย์แนะนำให้รู้จักกับเพื่อน ๆ

นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร ผกาวัลีทำถูกหรือไม่เพราะเหตุใด

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัว  
เข้ากับสิ่งแวดล้อม นักเรียนปฏิบัติตนอย่างไร และได้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. ประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องในการสอนครั้งที่ 12 เรื่อง "ยิ้มแย้มแจ่มใส"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ  
"ยิ้มแย้มแจ่มใส"

ครอบครัวของผกาดี เพิ่งย้ายมาจากต่างจังหวัด ดังนั้นผกาดีจึงต้องย้ายโรงเรียน  
 มาด้วย วันแรกพ่อพาผกาดีมาส่งที่โรงเรียน หลังจากพบกับอาจารย์ประจำชั้นแล้ว  
 พ่อก็กลับไปอาจารย์จึงพาผกาดีไปแนะนำให้เพื่อน ๆ ร่วมห้องเรียนได้รู้จัก ผกาดีรู้สึก  
 แปลกที่และอึดใจที่เพื่อน ๆ หันมามองแต่เธอก็ทำเฉย และไปไหนมาไหนคนเดียว ไม่ยอม  
 พูดกับใคร ผกาดีมาโรงเรียนได้ 3 วันแล้วยังไม่มีเพื่อน บางครั้งเพื่อน ๆ อยากรจะ  
 เข้าไปคุยด้วยแต่เห็นผกาดีชอบทำหน้าบึ้งก็เลยไม่มีใครกล้า เพื่อนผู้ชายบางคนพูดจา  
 เข้าแซวผกาดีหน้าอเหมือนแก้วหน้าม้า ดูเหมือนนางยักษ์ ตอนแรก ๆ ผกาดีก็ทำเฉย  
 แต่บ่อย ๆ เข้าเธอก็รู้สึกโกรธจึงด่าและเอาสมุดบ้าง ไม้บรรทัดบ้าง ขว้างปาจนไม่มีใคร  
 อดทนอีก เพื่อนบางคนแอบนินทาว่าผกาดีปากจัด ด่าเก่ง บางคนก็ว่าหยิ่งถือตัวไม่ยอม  
 พูดกับใคร ผกาดีรู้ว่าเพื่อน ๆ ไม่ค่อยชอบตนและผกาดีก็เบื่อที่ต้องนั่งคนเดียว กินข้าว  
 คนเดียวและกลับบ้านคนเดียว ผกาดีจึงไม่อยากไปโรงเรียน

ตอนเย็นพ่อกลับมาจากทำงาน เห็นผกาดีนั่งอยู่คนเดียวก็เข้าไปถามเพราะคิดว่า  
 ผกาดีไม่สบาย แต่ผกาดีบอกว่าไม่อยากไปโรงเรียน พ่อจึงถามถึงสาเหตุ ซึ่งผกาดีก็เล่า  
 ให้พ่อฟังว่าเพื่อน ๆ ชอบล้อเธอว่าหน้าอเหมือนแก้วหน้าม้า บางคนก็ว่าด่าเก่ง ปากจัด  
 หยิ่งไม่ยอมพูดกับใครและรู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ไม่ค่อยชอบตน ผกาดีบอกพ่อว่าเคยอยากมีเพื่อน  
 อยากรพูดคุยด้วย แต่ไม่รู้อะไรจะเริ่มต้นอย่างไรและทำตัวอย่างไรจึงจะทำให้เพื่อน ๆ ชอบ  
 พ่อแนะนำให้ผกาดีลองเปลี่ยนท่าทางที่แสดงกับเพื่อนใหม่ ทั้งสีหน้า ท่าทาง คำพูด  
 ให้รู้จักยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักทักทายและพูดคุยกับเพื่อน ๆ ไม่ควรทำหน้าบึ้งหน้าอเพราะจะทำให้  
 ไม่สวย ไม่น่ารัก และไม่มีใครเขาอยากคบกับคนที่หน้าบึ้ง ๆ และไม่ควรด่าหรือใช้คำหยาบ  
 กับเพื่อน ๆ ถึงแม้จะไม่พอใจใครก็ตามต้องรู้จักระงับอารมณ์ ไม่โกรธใครโดยไม่มีเหตุผล

ผกาวัลลีมาโรงเรียนแต่เช้า พอเดินเข้าห้อง ผกาวัลลีเห็นเพื่อน ๆ 2 - 3 คน นั่งคุยกันอยู่ ก็หันไปยิ้มซึ่งได้รับการยิ้มตอบจากเพื่อน ๆ หลังจากเก็บกระเป๋าเรียบร้อยแล้ว ผกาวัลลีก็เดินไปทักทายและร่วมวงสนทนาด้วย เพื่อนผู้ชายที่เคยล้อผกาวัลลีเดินเข้ามา พอเห็นผกาวัลลีก็เริ่มล้อว่าแก้วน้ามา แต่ผกาวัลลีหัวเราะชอบใจและพูดคุยกับเพื่อน ๆ อย่างสนุกสนานและชวนให้เพื่อน ๆ ไปเที่ยวที่บ้าน หลังจากนั้นผกาวัลลีและเพื่อน ๆ ก็ปรับตัวเข้ากันได้เป็นอย่างดี

ให้นักเรียนแสดงเป็น ผกาวัลลี พ่อ เพื่อน ๆ และอาจารย์ ตามบทบาทที่กำหนดให้

#### บทบาทของผกาวัลลี

ฉันชื่อผกาวัลลี ฉันเพิ่งย้ายเข้ามาอยู่โรงเรียนนี้ได้ไม่กี่วัน ฉันก็เริ่มเบื่อและไม่อยากไปโรงเรียน ในตอนเย็นฉันนั่งซึมอยู่ที่ระเบียงหน้าบ้าน พ่อเข้ามาถามฉันก็เล่าให้ฟังว่า ไม่อยากไปโรงเรียนเพราะที่โรงเรียนไม่มีเพื่อน และฉันยังไม่รู้จักใคร จึงไม่รู้ว่าจะพูดคุย ทักทายเพื่อน ๆ อย่างไร ฉันเลยนั่งเรียนเงียบ ๆ คนเดียว มีเพื่อนผู้ชายบางคนล้อว่าฉัน หน้าอเหมือนแก้วน้ามาบ้าง ดูเหมือนนางยักษ์บ้าง เพราะเวลาถูกล้อ ฉันมักจะโกรธและ เผลอคำ บางทีโมโหมาก ๆ ก็เอาสมุด ดินสอ ไม่บรรทัดขว้างขว้าง บางทีฉันก็เผลอพูด ไม่สุภาพออกมา เมื่อฉันได้รับคำแนะนำที่ดีจากพ่อแล้ว ฉันก็ต้องปฏิบัติ ฉันไปโรงเรียนแต่เช้า พบเพื่อนนั่งคุยกันอยู่ ฉันก็ยิ้มทักทายและเข้าไปคุยกับพวกเขา เพื่อนผู้ชายเข้ามาล้อ ฉันก็ไม่โกรธกลับพูดเล่นด้วยดี แล้วฉันก็ชวนพวกเขาให้ไปเที่ยวบ้านของฉันในวันหยุด

#### บทบาทของพ่อ

ฉันคือพ่อของผกาวัลลี ฉันเห็นผกาวัลลีนั่งอยู่คนเดียวก็เข้าไปถามเพราะคิดว่าไม่สบาย แต่เมื่อรู้ว่าเขาไม่อยากไปโรงเรียน ฉันซักถามและแนะนำให้ผกาวัลลีเปลี่ยนเสื้อผ้าหางและ คำพูดเสียใหม่ เพราะไม่มีเพื่อนคนไหนที่อยากจะคบกับคนที่ทำหน้าบึ้ง คำเก่งและเจ้าอารมณ์ ถ้าอยากจะมีเพื่อนก็ต้องหัดยิ้มแย้มแจ่มใสและพูดคุยกับเพื่อนตามควรแก่โอกาส ฉันให้กำลังใจ ผกาวัลลีและจะคอยฟังข่าวดีจากลูกของฉัน

### บทบาทของเพื่อน ๆ 2 - 3 คน

พวกเราเป็นเพื่อน ๆ ซึ่งเรียนห้องเดียวกับผกาวัลดี พวกเราอยากเป็นเพื่อนกับผกาวัลดี แต่เขาชอบทำหน้าป้าง ๆ ไม่พูดไม่จาและด่าเก่ง พวกเราจึงไม่กล้า แต่ในตอนที่ผกาวัลดีเดินเข้ามา พวกเราจึงยิ้มตอบและพูดคุยกับเขา พวกเราคุยกันอย่างสนุกสนาน พวกเราบางคนพูดล้อว่าเขาชอบทำหน้าอ แต่วันนี้เขากลับไม่โกรธ พวกเราจึงบอกว่า จะไปเที่ยวบ้านเขาด้วย

### บทบาทของอาจารย์ประจำชั้น

ฉันเป็นอาจารย์ประจำชั้นของนักเรียนชั้น ม.1 วันหนึ่งมีผู้ปกครองของนักเรียนใหม่ นำนักเรียนชื่อผกาวัลดีมาเข้าเรียน ฉันจึงนำผกาวัลดีไปแนะนำให้เพื่อน ๆ ได้รู้จัก

### แผนการสอนครั้งที่ 13

หัวข้อเรื่อง การมีความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

กิจกรรม เรื่องของสมหวัง

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักร่วมมือและช่วยเหลือผู้คนที่

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง เรื่องของสมหวัง
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ หนังสือ ปากกา สมุดรายงาน

#### การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

##### ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นในการทำงานที่เป็นหมู่คณะ ใครชอบทำงานคนเดียว เพราะเหตุใด ใครชอบทำงานเป็นกลุ่ม เพราะเหตุใด

##### ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้จัดแสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย เกี่ยวกับบทบาทการแสดง ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 5.1 สมหวังเป็นคนอย่างไร
  - 5.2 ในการทำงานกลุ่มถ้านักเรียนมีเพื่อนร่วมงานแบบสมหวังนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และต้องการทำงานร่วมด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 5.3 เพราะเหตุใด เพื่อน ๆ จึงไม่ต้องการให้สมหวังเป็นสมาชิกในกลุ่ม

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการร่วมมือและช่วยเหลือผู้คนที่  
นักเรียนรู้สึกอย่างไร และได้รับผลตอบแทนอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. ประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

### เนื้อเรื่องการสอนครั้งที่ 13 เรื่อง "เรื่องของสมหวัง"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ  
"เรื่องของสมหวัง"

สมหวัง กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง โดยทั่วไปแล้ว สมหวังเป็นคนที่ไม่ชอบช่วยเหลือใคร ๆ ในการทำงาน มักจะหลีกเลี่ยงงานอยู่เสมอ

จากที่ 1 ในห้องเรียนอาจารย์สาวสวย สั่งงานให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม นักเรียนทุกคนก็จับกลุ่มกันได้ ยกเว้น สมหวัง ไม่ทราบว่าจะเข้าทำงานกับกลุ่มใดเพราะไม่มีใครชวน ทอติดกับกลุ่มของอนันต์และวิทีซึ่งขาดสมาชิกไปอีก 1 คน อาจารย์จึงบอกสมหวังไปเป็นสมาชิกกลุ่มของอนันต์ เมื่ออาจารย์อธิบายขอบข่ายของงานกลุ่มเสร็จแล้ว อนันต์จึงนัดประชุมตอนหลังเลิกเรียนที่ห้องสมุด

จากที่ 2 เมื่อถึงเวลาเลิกเรียนแล้ว วิทีและอนันต์มาพร้อมกันที่ห้องสมุด สมหวังมาช้าไป 20 นาที เมื่อมาถึงก็ไม่แสดงที่ท่าว่ามีความผิด สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายงานที่อาจารย์มอบหมายให้รับผิดชอบ สมหวังก็ไม่ได้ให้ความคิดเห็นอะไร ไม่สนใจเลยว่ากลุ่มเขาจะแบ่งงานกันอย่างไร ในที่สุด สมาชิกทุกคนก็รับงานในส่วนที่ตนต้องทำเพื่อนำมารวมกันอีก 2 วัน

จากที่ 3 เมื่อถึงเวลานัด ทั้งวิทีและอนันต์ ก็มาทำงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบมาเพื่อรวมกัน ยกเว้นสมหวังไม่ได้นำส่วนของตนเองมา วิทีถามสมหวังว่ามีปัญหาตรงไหน สมหวังก็ไม่ตอบ เพียงแต่บอกว่าพรุ่งนี้เช้าจะนำมาให้ก่อนรายงาน และตนจะรับผิดชอบในส่วนที่จะต้องรายงานเอง พอวันรุ่งขึ้น สมหวังก็ไม่มาโรงเรียน

จากที่ 4 อนันต์และวิทีรวบรวมรายงานที่ตนช่วยกันทำเย็บเล่มส่งอาจารย์และเตรียมตัวรายงานเท่าที่มีอยู่ ยอมขาดส่วนของสมหวัง เมื่อวิทีและอนันต์ออกไปรายงานหน้าชั้น เนื้อหาของรายงานก็ขาดไปหนึ่งส่วน เมื่อครูซักถามอนันต์ก็ชี้แจงตามความเป็นจริง ครูจึงตัดสินความผิดของกลุ่มนี้โดยการหักคะแนนทั้งกลุ่ม

จากที่ 5 วันรุ่งขึ้น เมื่อสมหวังมาโรงเรียน วิทนีรู้สึกโกรธที่สมหวังทำให้กลุ่มต้องเสียคะแนน จึงถือว่าสมหวังที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานครั้งนี้เลย ทั้ง ๆ ที่สมหวังเองก็ทราบว่าเป็นงานของส่วนรวมและเล่าถึงผลเสียต่อส่วนรวมที่เกิดขึ้น สมหวังรู้สึกเสียใจและสำนึกผิดที่ตนเองไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน สมหวังกล่าวขอโทษอนันต์และวิทนี และสัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนี้อีกต่อไป

ให้นักเรียนแสดงเป็น สมหวัง อนันต์ วิทนี และอาจารย์ลาวัลย์ ตามบทบาทที่กำหนดให้

#### บทบาทของสมหวัง

ฉันชื่อสมหวัง กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันเป็นคนที่ไม่ชอบช่วยเหลือครูและเพื่อน ๆ ทำงาน โดยเฉพาะถ้าเป็นงานส่วนรวมฉันไม่ชอบทำเลย วันหนึ่งอาจารย์ลาวัลย์สั่งให้นักเรียนทำรายงานวิชาภาษาไทยมาส่ง โดยให้แบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน ไม่มีใครชวนฉันร่วมทำงานด้วยเลย พอถึงกลุ่มของอนันต์ก็สมาชิกไม่ครบ อาจารย์จึงให้ฉันมาทำงานร่วมกับอนันต์และวิทนี เมื่ออนันต์นัดประชุมฉันก็มาสาย 20 นาที ฉันไม่ได้สนใจว่าเพื่อน ๆ เขาแบ่งงานอะไรกัน เมื่อถึงวันนั้นคนงานมารวมกัน ฉันไม่มีงานมาฝากกลุ่ม จึงขอผลัดว่าวันรุ่งขึ้นก่อนออกไปรายงานจะนำมาให้ พอถึงวันรุ่งขึ้น ฉันถือโอกาสไม่มาโรงเรียน และต่อมาฉันทราบเรื่องราวเพื่อน ๆ ในกลุ่มถูกอาจารย์หักคะแนนเพราะฉัน ฉันถูกวิทนีบอกว่า ฉันรู้สึกเสียใจมาก รับขอโทษเพื่อน ๆ และอาจารย์ สัญญาว่าต่อไปจะไม่ทำเช่นนี้อีก

#### บทบาทของอนันต์

ฉันชื่ออนันต์ ฉันเป็นคนมีความรับผิดชอบ ชอบช่วยเหลืองานเพื่อน ๆ เสมอ วันหนึ่งอาจารย์ลาวัลย์ ให้อบรมหมายให้ทำงานเป็นกลุ่ม ฉันได้อยู่กลุ่มเดียวกับวิทนีและสมหวัง และฉันได้รับการเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ฉันได้นัดวิทนีและสมหวังประชุมกันเพื่อแบ่งงานตอนหลังเลิกเรียน และนัดให้นำงานมารวมกันในวันต่อมา

### บทบาทของวิทย์

ฉันชื่อวิทย์ กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันเป็นคนที่เห็นความสำคัญของงานส่วนรวมมาก ฉันชอบทำงานเป็นกลุ่ม ฉันชอบช่วยเหลือเพื่อนและครูหรือคนอื่น ๆ ทำงานเสมอ ฉันไม่ชอบคนที่ไม่ให้ความร่วมมือต่องานส่วนรวม วันหนึ่งอาจารย์ลาวัณย์ ซึ่งสอนวิชาภาษาไทยได้มอบหมายให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่มมาส่งและรายงานหน้าชั้นเรียนด้วย ฉันได้อยู่กลุ่มเดียวกับอนันต์และสมหวัง แต่สมหวังไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกลุ่มในการทำงาน ทำให้กลุ่มถูกตำหนิและหักคะแนน ฉันจึงถือว่าสมหวัง เมื่อสมหวังขอโทษและสัญญาว่าจะไม่ทำนิสัยเช่นนี้อีก ฉันจึงหายโกรธและให้อภัย

### บทบาทของอาจารย์ลาวัณย์

ฉันชื่อลาวัณย์ เป็นครูสอนวิชาภาษาไทย วันหนึ่งฉันได้มอบหมายงานให้นักเรียนช่วยกันทำเป็นกลุ่ม ฉันต้องการสอนให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลืองานของทุกคน กลุ่มของอนันต์ทำรายงานได้ไม่ครบตามที่กำหนดเพราะสมหวังไม่ได้ให้ความร่วมมือ ฉันจึงหักคะแนนนักเรียนทั้งกลุ่ม

### แผนการสอนครั้งที่ 14

หัวข้อเรื่อง การวัดความสามารถปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

กิจกรรม ปรับกันสัณนิท

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนยอมรับสภาพการณ์ใหม่ ๆ

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ปรับกันสัณนิท
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ หนังสือเรียน

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต  
มีใครบ้างที่เคยอยู่ในเหตุการณ์เช่นนั้น รู้สึกอย่างไร และปฏิบัติตนอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้อาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดง โดยทบทวนเนื้อหาให้ทุกคนได้เห็น
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติ ของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงความบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. ให้นักเรียนช่วยวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมอภิปราย เกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้
  - 5.1 นักเรียนคิดว่านิรุทเป็นคนอย่างไร
  - 5.2 สมมติว่านักเรียนมีเพื่อนอย่างนิรุทร่วมเดินทางไปเที่ยวด้วย

นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร

5.3 ถ้านักเรียนเป็นนอริจะปฏิบัติตนอย่างไรในการไปเที่ยวครั้งนี้

5.4 นักเรียนคิดว่าสุรชัยเป็นคนอย่างไร

6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี โดยการยอมรับสภาพการณ์ใหม่ ๆ นักเรียนปฏิบัติตนอย่างไร รู้สึกอย่างไร และได้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร

ก. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. ประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

## เนื้อเรื่องการสอนครั้งที่ 14 เรื่อง "ปรับกันสักนิด"

ใช้เนื้อเรื่องเดียวกันทั้งการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ และการสอนแบบปกติ  
"ปรับกันสักนิด"

สุรชัยและอนิรุท เป็นเพื่อนที่สนิทกันเพราะจบชั้นประถมปีที่ 6 มาจากโรงเรียนเดียวกัน เด็กทั้งสองคนเป็นนักเรียนที่ขยัน สติปัญญาดี จึงมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก สุรชัยมีอุปนิสัย ร่าเริง ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี ส่วนอนิรุทเป็นคนที่มีมักจะวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนเสมอ ไม่ชอบเล่น ไม่ชอบคุย ชอบอ่านหนังสือและนั่งคนเดียวเงียบ ๆ เพื่อน ๆ ไม่กล้ามาเล่นด้วย ทั้งสุรชัยและอนิรุทต่างก็ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเดียวกัน

ที่ห้องสมุดสุรชัยและอนิรุท กำลังนั่งคุยถึงผลการสอบครั้งแรก อนิรุทแสดงความยินดี ด้วยที่สุรชัยได้คะแนนสูงสุดของห้องอาจารย์ประจำชั้นเดินผ่านมาเห็นก็กล่าวชมเชยทั้งสองคนที่เอาใจใส่ในการเรียนดีมาก

ในคาบพักสุรชัยอยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ กำลังคุยถึงเรื่องที่เคยไปเที่ยวเมื่อสัปดาห์ก่อนและ กำลังจะนัดไปเที่ยวเขาดินในวันเสาร์ที่จะถึง เพื่อน ๆ บอกให้สุรชัยชวนอนิรุทไปด้วย เพราะ เพื่อนคนอื่นเคยชวนอนิรุทไปเที่ยวหลายครั้งแล้วแต่ไม่สำเร็จ สุรชัยลองชวนดู อนิรุทเห็นว่า สุรชัยเป็นเพื่อนที่สนิทจึงยอมตกลงใจไปเที่ยวด้วย

ถึงวันนัดหมายเด็ก ๆ ต่างมาพร้อมกันที่หน้าโรงเรียน อนิรุทมาพร้อมกับนำหนังสือเรียน มาด้วย เมื่อเพื่อน ๆ เล่นและคุยกันอย่างสนุกสนานอนิรุทก็นำหนังสือขึ้นมาอ่านไม่สนใจใครทั้งสิ้น ทำให้เพื่อน ๆ หลายคนรู้สึกไม่สนุกเพราะอนิรุททำให้บรรยากาศเสีย สุรชัยเห็นดังนั้นรู้สึก หนักใจจึงจึงเรียกอานิรุทมาเตือนให้เลิกพฤติกรรมเช่นนั้น พร้อมกับแนะนำว่า ลองมาร่วมสนุก กับเพื่อน ๆ ทำใจให้สบายหยุดพักการอ่านหนังสือไว้ก่อนเพราะการมาเที่ยวกับเพื่อน ๆ นาน ๆ จึงจะมีโอกาสครั้งหนึ่ง ควรดีดดวงโอกาสอันดีงามนี้ไว้ และยังจะทำให้ตนเองและเพื่อน ๆ เกิดความสนุกสนานกันด้วย

อนิรุทลองทำดู ระยะแรก ๆ ก็ยังไม่ค่อยสนุกแต่ต่อ ๆ มาอนิรุทก็สามารถปรับตัวให้ สนุกสนานได้ อนิรุทก็ชอบใจสุรชัยที่แนะนำให้รู้จักปรับตัวและยังพบกับความสนุกสนานอีกด้วย

ให้นักเรียนแสดงเป็น สุรชัย อนิรุท อาจารย์ประจำชั้น และเพื่อน ๆ ตามบทบาทที่ กำหนดให้

### บทบาทของสุรชัย

ฉันทชื่อสุรชัย เป็นเพื่อนกับอนิรุทตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 6 จากโรงเรียนเดิม ตอนนั้นฉันทเรียนอยู่ชั้น ม.1 ห้องเดียวกับอนิรุท ฉันทเป็นคนขยัน เรียนเก่งและผลการสอบครั้งที่ 1 ที่ผ่านมามีคะแนนได้เป็นอันดับ 1 อนิรุทมาแสดงความยินดีด้วย และขณะที่คุยกันอยู่ในห้องสมุดนั้น อาจารย์ประจำชั้นเดินผ่านมาก็กล่าวชมเชยฉันทและอนิรุทว่าเป็นคนที่เอาใจใส่ในการเรียนดีมาก ต่อมาในเวลาพักกลางวัน เพื่อน ๆ ตกลงกันว่าจะไปเที่ยวเขาดินกันในวันเสาร์นี้และบอกให้ฉันทชวนอนิรุท ในที่สุดอนิรุทก็ตกลงจะไปเที่ยวเขาดินด้วยกับเพื่อน ๆ เมื่อถึงวันและเวลานัด อนิรุทไปเที่ยวเขาดินพร้อมกับนำหนังสือเรียนมาอ่านทำให้บรรยากาศของการไปเที่ยวไม่สนุก ฉันทจึงบอกกับอนิรุทให้ปรับตัวใหม่

### บทบาทของอนิรุท

ฉันทชื่ออนิรุท เรียนอยู่ชั้น ม.1 ห้องเดียวกับสุรชัย ฉันทเป็นเด็กที่ตั้งใจเรียนชอบอ่านหนังสือ เป็นคนเงิบไม่ชอบคุยไม่ชอบเล่น วันหนึ่งสุรชัยชวนฉันทไปเที่ยวเขาดิน ฉันทตกลงไปด้วยแต่ก็ยังเป็นห่วงวิชาเรียนจึงนำหนังสือขึ้นมาอ่าน จนสุรชัยมาแนะนำให้ฉันทปฏิบัติตัวใหม่ เพราะมีเพื่อนหลายคนเริ่มไม่สนุกกับการมาเที่ยวครั้งนี้ฉันทต้องทำตามสุรชัยแนะนำ ในที่สุดฉันทก็สามารถปรับตัวกับเพื่อน ๆ ได้ และได้รับความสนุกในการเที่ยวครั้งนี้ด้วย

### บทบาทของอาจารย์ประจำชั้น

ฉันทเป็นอาจารย์ประจำชั้นของห้อง ม.1 ซึ่งมีสุรชัยและอนิรุทเป็นสมาชิกห้อง วันหนึ่งขณะที่ฉันทเดินผ่านห้องสมุดเห็นเด็กทั้งสองนั่งคุยกันอยู่ ฉันทจึงกล่าวคำชมเชยในการเอาใจใส่ในการเรียน

### บทบาทของเพื่อน ๆ

เราเป็นเพื่อนห้องเรียนเดียวกับสุรชัยและอนิรุท พวกเราผู้ دیگرไม่กล้าเล่นกับอนิรุท เพราะเป็นคนเงิบ สนใจแต่การเรียน วันหนึ่งเรานักหมายกันว่าจะไปเที่ยวเขาดิน พวกเราบอกให้สุรชัยชวนอนิรุทไปด้วย แรก ๆ บรรยากาศของการไปเที่ยวไม่สนุกเลยเพราะอนิรุทไม่มีส่วนร่วมในการมาเที่ยว เขาคืออ่านหนังสือตลอดเวลาไม่สนใจใคร แต่ต่อ ๆ มาอนิรุทเริ่มปรับตัวได้ บรรยากาศของการมาเที่ยวเริ่มสนุกขึ้นกว่าเดิม

### แผนการสอนครั้งที่ 15

หัวข้อเรื่อง ปัจฉินิเทศ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 5 ลักษณะ  
ที่ควรเสริมสร้างให้มีในตัวบุคคล

สื่อการเรียน

วัสดุที่ใช้ สมุด ปากกา

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายในหัวข้อ  
ต่อไปนี้ แล้วออกมารายงานให้เพื่อนฟัง
  - 1.1 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองคืออะไรบ้าง
  - 1.2 บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดผลดีอย่างไร และต่างจากบุคคลที่  
ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างไร
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วเขียน  
ลงในสมุด
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้
4. ครูกล่าวปิดโปรแกรม

## รายละเอียดโปรแกรมการสอนแบบปกติเรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง

### แผนการสอนครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกันมากขึ้น

สื่อการเรียนรู้ 1. เกม "มารู้จักกันเถอะ"

2. เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการที่จะมาอยู่ร่วมกันเพื่อทำกิจกรรม จำเป็นที่นักเรียนและครูจะต้องมารู้จักกัน ครูจึงให้นักเรียนจับคู่ แล้วให้แต่ละคู่แนะนำตัวของตนเอง ตัวอย่างการแนะนำ

1. ชื่อ นามสกุล ชั้น
2. บ้านอยู่ที่ไหน อยู่คณะอะไร
3. ชอบอะไรเป็นพิเศษ
4. มีความสามารถพิเศษอะไรบ้าง

2. ครูสนทนากับนักเรียนทั้งกลุ่ม เน้นให้สมาชิกเกิดความเข้าใจตนเองมากขึ้น และเกิดความรู้สึกอบอุ่น

3. ครูและนักเรียนอภิปรายถึงความหมายและลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

## แผนการสอนครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง การกล้าแสดงออก

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ นักเรียนกล้าแสดงความสามารถของตนเอง

สื่อการเรียนรู้ เอกสาร เรื่องสั้นเรื่อง "ฉันทำได้"

### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าแสดงความสามารถของตนเอง  
มีนักเรียนคนใดบ้างที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถในด้านต่าง ๆ แล้วไม่กล้าแสดงออก  
เป็นเพราะเหตุใด

2. ครูเล่าเรื่อง "ฉันทำได้"

3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 เพราะเหตุใดอาจารย์สุกสวาทจึงต้องการให้นักเรียนไปเป็นตัวแทน

ในการแข่งขัน

3.2 สมมติว่านักเรียนเป็นสมาชิกในห้องเรียนนี้ นักเรียนจะยกมือเพื่อสมัคร  
เป็นตัวแทนของห้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดจึงไม่มีใครยกมืออาสาสมัคร

3.4 สายสมรเป็นคนอย่างไร

3.5 สมมติว่านักเรียนเป็นสายสมร นักเรียนจะสมัครเป็นตัวแทนของห้องหรือไม่

เพราะเหตุใด

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการกล้าแสดงความสามารถของตนเอง

### ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง การกล้าแสดงออก

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนกล้าเสนอความคิดเห็น

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ช่วยหุ้ดบ้างสิ"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าเสนอความคิดเห็นของตนเองให้ผู้หนึ่ง มีนักเรียนคนใดบ้างที่ไม่กล้าเสนอความคิดเห็นของตนเองเป็นเพราะเหตุใด

2. ครูเล่าเรื่อง "ช่วยหุ้ดบ้างสิ"

3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถาม และตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นสาวตรี นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เมื่อไม่มีใครแสดงความคิดเห็นเลย

3.2 สมมติว่านักเรียนเป็นคารา นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรจึงบอกให้เพื่อน ๆ แสดงความคิดเห็น

3.3 สมมติว่านักเรียนเป็นหวงแก้ว นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนเห็นด้วยกับความคิดเห็นของตนเอง

3.4 สมมติว่านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้องเรียนของสาวตรี นักเรียนจะอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนกล้าเสนอความคิดเห็น

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการกล้าเสนอความคิดเห็นของคน

ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่

|                     |                                                                                       |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <u>หัวข้อเรื่อง</u> | การกล้าแสดงออก                                                                        |
| <u>เวลา</u>         | 50 นาที                                                                               |
| <u>จุดมุ่งหมาย</u>  | เพื่อให้ นักเรียนกล้าซักถามข้อสงสัย<br>เพื่อให้ นักเรียนกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น |
| <u>สื่อการเรียน</u> | เอกสารเรื่องสั้น "เรื่องของวันนี้"                                                    |

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการกล้าซักถามข้อสงสัย และกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น
2. ครูเล่าเรื่อง "เรื่องของวันนี้"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 สมมติว่านักเรียนเป็นวันนี้ เมื่อเกิดปัญหาเรียนไม่เข้าใจ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด
  - 3.2 นักเรียนคิดว่าเพื่อน ๆ ของวันนี้เป็นกันอย่างไร
  - 3.3 นักเรียนคิดว่าวันนี้เป็นคนอย่างไร
  - 3.4 ถ้านักเรียนเป็นวันนี้และเพื่อน ๆ เมื่อไม่เห็นด้วยกับอาจารย์ นักเรียนจะกล้าคัดค้านหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการกล้าซักถามข้อสงสัย และกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น

#### ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง      การพึ่งตนเอง

เวลา              50 นาที

จุดมุ่งหมาย      เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง

สื่อการเรียน      เอกสาร เรื่องสั้นเรื่อง "นักแก้ปัญหา"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนาซักถามเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนประสบอยู่ว่ามีอะไรบ้าง ที่รู้สึกว่าเป็นปัญหาสำหรับตนเอง เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการปรับตัว เมื่อมีปัญหานักเรียน แก้ไขอย่างไรให้คนอื่นช่วยเหลือหรือแก้ไขด้วยตนเอง

2. ครูเล่าเรื่อง "นักแก้ปัญหา"

3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาค้าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้าสินค้าไม่อยู่ที่บ้านของคุณยายในวันที่หญิงชายเฒ่ามาหลอกหลวง นักเรียน คิดว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น

3.2 นักเรียนคิดว่าสินค้าเป็นของอย่างไร เพราะเหตุใด

3.3 สมมติว่านักเรียนเป็นสินค้า นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร

3.4 สมมติว่านักเรียนเป็นสินค้า และได้รับคำชมเชยจากเจ้าหน้าที่จะทำรางวัล หรือทั้งที่ได้รับรางวัล นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการพึ่งตนเองโดยความสามารถของตนเอง

#### ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง    การพึ่งตนเอง

เวลา            50 นาที

จุดมุ่งหมาย    เพื่อให้ นักเรียนสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

สื่อการเรียน   เอกสาร เรื่องสั้นเรื่อง "ใครจะช่วย"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนาซักถามความสามารถในการทำงานได้ประสบผลสำเร็จ มีนักเรียน  
คนใดบ้างที่เคยทำงานได้ประสบผลสำเร็จ ใครบ้างที่ไม่เคย แล้วมีความรู้ลึกอย่างไร
2. ครูเล่าเรื่อง "ใครจะช่วย"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 ลักษณะการทำงานของมยุรีเป็นอย่างไร
  - 3.2 สมมติว่านักเรียนเป็นแม่จันทน์ นักเรียนจะมีความกตัญญูช่วยเหลือเพื่อน  
เช่นนั้นหรือไม่
  - 3.3 ลักษณะการทำงานของเพื่อน ๆ ในห้องมยุรีเป็นอย่างไร ถ้านักเรียน  
เป็นเพื่อน ๆ ของมยุรี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

#### ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง      การพึ่งตนเอง

เวลา              50 นาที

จุดมุ่งหมาย      เพื่อให้ นักเรียนมีความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำงาน

สื่อการเรียนรู้    เอกสาร เรื่องสั้นเรื่อง "ต้องทำได้"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น" ให้นักเรียนยกตัวอย่างประกอบความหมายของคำนี้ด้วย
2. ครูเล่าเรื่อง "ต้องทำได้"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 กานดา และมณี เป็นคนอย่างไร
  - 3.2 สมมตินักเรียนเป็นกานดา เมื่อนักเรียนทำงานฝีมือไม่ได้ นักเรียนจะกระทำเช่นเดียวกับกานดาหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 3.3 สมมตินักเรียนเป็นมณี จะใช้วิธีการแก้ปัญหาของตน เช่นเดียวกับมณีหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ นักเรียนมีวิธีอื่นอย่างไร
  - 3.4 กานดาได้รับผลอย่างไรบ้างในการแก้ปัญหาครั้งที่สอง เพราะเหตุใด
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการรู้จักพึ่งตนเองโดยการใช้ความเพียรพยายามในการทำงาน

#### การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง    การเป็นตัวของตัวเอง

เวลา            50 นาที

จุดมุ่งหมาย    เพื่อให้นักเรียนมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไถ่ทรง

สื่อการเรียนรู้   เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "เกือบไปแล้ว"

#### กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการมีเหตุผล นักเรียนคนใดที่เชื่อผู้อื่นโดยง่าย  
ไม่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2. ครูเล่าเรื่อง "เกือบไปแล้ว"

3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถาม และตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 สมคิดเป็นคนอย่างไร

3.2 วันชัยและสมชาติเป็นคนอย่างไร

3.3 เพราะเหตุใดวันชัยและสมชาติจึงเชื่อชายแปลกหน้าคนนั้น

3.4 ชายแปลกหน้าคนนั้นมีเป้าหมายอะไรที่มาทำดีกับเด็กทั้ง 3 คน

3.5 ถ้าสมคิดบอกกับอาจารย์ว่าสนใจไม่ทัน นักเรียนคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับ

วันชัยและสมชาติ

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจาก  
การไถ่ทรง

#### ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง การเป็นตัวของตัวเอง

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "จะเลือกทางไหนดี"
2. วัสดุที่ใช้ ปากกา กระดาษ

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูทบทวนซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการตัดสินใจทำอะไรสักอย่าง ใครบ้างที่ต้องอยู่ในภาวะการณ์เช่นนี้ มีความรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด
2. ครูเล่าเรื่อง "จะเลือกทางไหนดี"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 เหตุใดมะลิจึงเศร้าและนั่งซึมอยู่ใต้ต้นไม้
  - 3.2 นักเรียนคิดว่ามะลิเป็นทาสอย่างไร เพราะเหตุใด
  - 3.3 สมมติว่านักเรียนเป็นมะลิ นักเรียนคิดว่าจะตัดสินใจอย่างไร
  - 3.4 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรในการตัดสินใจของมะลิ
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ของการเป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

วิธีประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง      การมีความรับผิดชอบ

เวลา              50 นาที

จุดมุ่งหมาย      เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน

สื่อการเรียนรู้    เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "เข้าค่าย"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบ มีใครบ้างที่เคยปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน รู้สึกอย่างไรบ้าง
2. ครูเล่าเรื่อง "เข้าค่าย"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 นักเรียนคิดว่าศักดิ์ดาเป็นคนมีนิสัยอย่างไร
  - 3.2 เหตุใดเพื่อน ๆ จึงไม่อยากยุ่งกับศักดิ์ดา
  - 3.3 นักเรียนคิดว่าการที่ศักดิ์ดา ไม่รู้จักหน้าที่ และขาดความรับผิดชอบ ทำให้เกิดผลเสียต่อการทำงานร่วมกับเพื่อน และตนเองอย่างไร
  - 3.4 ถ้าสมมติเพื่อนในกลุ่มของนักเรียนมีคนขาดความรับผิดชอบต่อการทำงาน นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรกับเพื่อนคนนั้น และจะช่วยให้เขามีความรับผิดชอบมากขึ้นได้อย่างไร
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วนจากเนื้อเรื่องที่ครูเล่าให้ฟังและการซักถามตอบปัญหา

#### ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบปัญหาของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง    การมีความรับผิดชอบ

เวลา            50 นาที

จุดมุ่งหมาย    เพื่อให้ นักเรียนกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด

สื่อการเรียน    เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "คนขี้ลืม"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงลักษณะของคนที่ไม่กล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด มีใครบ้างที่เป็นเช่นนั้น รู้สึกอย่างไร
2. ครูเล่าเรื่อง "คนขี้ลืม"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 นักเรียนคิดว่าข้อนี้เป็นคนอย่างไร มีข้อดี ข้อเสีย อะไรบ้าง
  - 3.2 สมมติว่านักเรียนเป็นข้อ ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
  - 3.3 ถ้าในคืนวันเกิดเหตุ ข้อลืมปิดประตูในบ้านอีก นักเรียนคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้น
  - 3.4 นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไรเพื่อป้องกันเหตุการณ์เช่นนี้
  - 3.5 นักเรียนคิดว่า ข้อและข้อ เป็นคนอย่างไร
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการกล้าแสดงความสามารถของตนเอง

#### ประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง การมีความสามารถในการปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

สื่อการเรียน เอกสาร เรื่องสั้นเรื่อง "ยิ้มแย้มแจ่มใส"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนาชักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปรับตัว เมื่อเข้าไปอยู่ในสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ นักเรียนมีความรู้สึกละอย่างไรและปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง
2. ครูเล่าเรื่อง "ยิ้มแย้มแจ่มใส"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 นักเรียนคิดว่าผลการดีเป็นตามอย่างไร
  - 3.2 เพราะเหตุใดผลการดีจึงไม่ยอมไปโรงเรียน
  - 3.3 สมมติว่านักเรียนเป็นผลการดี เมื่ออาจารย์แนะนำให้รู้จักกับเพื่อน ๆ นักเรียน จะปฏิบัติตนอย่างไร ผลการดีทำถูกหรือไม่เพราะเหตุใด
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

#### การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 13

หัวข้อเรื่อง      การมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

เวลา              50 นาที

จุดมุ่งหมาย      เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือกับหมู่คณะ

สื่อการเรียนรู้    เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "เรื่องของสมหวัง"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่าใครเคยช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานหรือให้ความร่วมมือกับหมู่คณะบ้าง เช่น การทำรายงานเป็นกลุ่ม นักเรียนมักจะประสบปัญหาอย่างไรในการทำงาน มีผลอย่างไร ในแต่ละบทบาทที่ร่วมทำงานกัน
2. ครูเล่าเรื่อง "เรื่องของสมหวัง"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 สมหวังเป็นคนอย่างไร
  - 3.2 ในการทำงานเป็นกลุ่มถ้านักเรียนมีเพื่อนร่วมงานแบบสมหวัง นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรและต้องการทำงานร่วมกันหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 3.3 เพราะเหตุใดเพื่อน ๆ จึงไม่ต้องการให้สมหวังเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยการช่วยเหลือและร่วมมือกับหมู่คณะ

#### การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 14

หัวข้อเรื่อง การมีความสามารถในการปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ นักเรียนยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

สื่อการเรียน เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ปรับกันสักนิด"

#### กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการมีสถานการณ์ใหม่ ๆ เข้ามาในชีวิตประจำวัน มีใครบ้างที่เคยได้รับสถานการณ์ใหม่ ๆ ปฏิบัติตนอย่างไร และคิดอย่างไร และรู้ลึกอย่างไร
2. ครูเล่าเรื่อง "ปรับกันสักนิด"
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 3.1 นักเรียนคิดว่าอนิรุทเป็นเหตุอย่างไร
  - 3.2 สมมติว่านักเรียนมีเพื่อนอย่างอนิรุทร่วมเดินทางไปด้วยเพื่อนนักเรียน จะมีความรู้ลึกอย่างไร
  - 3.3 ถ้านักเรียนเป็นอนิรุทจะปฏิบัติตนอย่างไรในการไปเที่ยวครั้งนี้
  - 3.4 นักเรียนคิดว่าสุรชัยเป็นคนอย่างไร
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อม

#### การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปของนักเรียน

### แผนการสอนครั้งที่ 15

หัวข้อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 5 ลักษณะ  
ที่ควรเสริมสร้างให้มีในตัวบุคคล

สื่อการเรียน

วัสดุที่ใช้ สมุด ปากกา

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนตอบดังนี้
  - 1.1 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีอะไรบ้าง
  - 1.2 บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดผลคืออะไร และต่างจากบุคคล  
ที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างไร
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วเขียน  
ลงในสมุด
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้
4. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

### แบบสอบถาม

#### คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจการตัดสินใจของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันถ้านักเรียนประสบกับสถานการณ์เหล่านั้น นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร โดยให้นักเรียนพิจารณาข้อคำถามเป็นข้อ ๆ ซึ่งในแต่ละข้อมีคำตอบคือ ก. ข. และ ค. ให้เลือกเพียงตัวเลือกเดียวที่เป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด เมื่อเลือกได้ข้อใดให้นำไปเขียนลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้ต่างหาก ดังนั้นในการตอบแบบสอบถามจึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้เสียก่อน
2. เมื่อเข้าใจข้อความที่อ่านแล้ว จึงพิจารณาตัดสินใจเลือกคำตอบ โดยขีดเครื่องหมาย X ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับการตัดสินใจของนักเรียนมากที่สุด
3. คำตอบของนักเรียนไม่มีคำตอบใดผิด แต่คำตอบอาจแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับ  
การตัดสินใจของแต่ละคน

4. โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งไปแบบสอบถามก็จะใช้ไม่ได้
- ตัวอย่าง

(0) คลยา เคยเป็นนักร้องของโรงเรียนเดิมในชั้นประถมปีที่ 6 ขณะนี้เธอเรียนอยู่ในชั้น ม.1 วันหนึ่งในงานวันเกิดของคุณลุง โสภกได้เชิญคลยาโดยไม่รู้ตัวล่วงหน้า ให้ขึ้นไปร้องเพลงบนเวที ถ้านักเรียนเป็นคลยานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ปฏิเสธไม่ยอมร้องเพลง
- ข. ยินดีที่จะออกไปร้องเพลง
- ค. ออกไปร้องเพลงแต่มีความรู้สึกโกรธโสภก

ถ้านักเรียนจะยินดีออกไปร้องเพลงก็เขียนเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงกับข้อ ข.

(00) แฉววัน เป็นเด็กเรียนอ่อนวิชาคณิตศาสตร์มาก เหลือเวลาอีก 2 วัน จะมีการทดสอบรวม 2 บท แฉววันหนักใจมากเพราะในระยะนี้มีการบ้านหลายวิชาที่ อาจารย์กำหนดให้ส่งพร้อมกัน ถ้านักเรียนเป็นแฉววันนักเรียนจะอย่างไร

- ก. พยายามไปพบอาจารย์ เพื่อให้อธิบายวิชาคณิตศาสตร์
- ข. ไม่สนใจวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น
- ค. ขาดเรียนในวันที่สอบวิชาคณิตศาสตร์

ถ้านักเรียนไม่สนใจวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น ก็เขียนเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงกับ

ข้อ ข.

| ข้อ  | ก | ข | ค |
|------|---|---|---|
| (0)  |   | X |   |
| (00) |   | X |   |

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย "=" ทับตัวเลือกที่ไม่ต้องการ แล้วขีดเครื่องหมาย "X" ลงในข้อใหม่ที่นักเรียนต้องการ คำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลต่อการสอบวิชาอื่น ๆ และจะไม่นำไปเปิดเผยในที่ใด ๆ ขอให้นักเรียนตอบอย่างสบายใจ และตรงกับความจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

1. ในการทำงานชิ้นหนึ่ง อาจารย์สมศรีมอบหมายให้กลุ่มของวิชาช่วยกันทำงานให้เสร็จก่อนเที่ยงวัน เมื่อนักเรียนทั้งกลุ่มจัดวางแผนแบ่งงานกันทำ ปรากฏว่า วิชาทำงานในส่วนของตนเสร็จแล้วในขณะที่คนอื่น ๆ ยังทำไม่เสร็จ และเวลาที่ครูกำหนดก็จวนจะหมดอยู่แล้ว ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้านักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. นั่งเฉย ๆ ปล่อยให้คนอื่นทำ
- ข. ช่วยเพื่อนทำงานให้เสร็จ
- ค. จะช่วยเพื่อนทำเมื่อถูกขอร้อง

2. วันนี้เป็นวันเปิดเรียนวันแรก ถ้าจอร์ได้เข้าโรงเรียนใหม่ในชั้น ม.1 ในห้องของก่าจอร์มีนักเรียน 40 คน เมื่อเขามาถึงห้องเรียน ก็พบว่า มีเพื่อนหลาย ๆ คนซึ่งเคยเห็นกันในวันปฐมนิเทศนั่งอยู่ในห้อง เพื่อน ๆ บางคนรู้จักกันมาจากโรงเรียนเดิมแล้ว แต่ก่าจอร์ไม่รู้จักรักใคร เพราะเขาย้ายมาจากต่างจังหวัด ถ้านักเรียนเป็นก่าจอร์นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. นั่งเฉย ๆ ไม่ใส่ใจสนใจใคร
- ข. เดินเข้าไปบอกกล่าวคำทักทายเพื่อน ๆ ด้วยอาการยิ้มแย้มแจ่มใส
- ค. ยิ้มกับคนที่นั่งใกล้ตัวเพียงคนเดียว

3. ในการประชุมของชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อพิจารณาการหารายได้เข้าชมรม โดยจะจัดให้มีการฉายภาพยนตร์ ที่ประชุมมีมติว่าจะจำหน่ายบัตรในราคาใบละ 5 บาท สมหมายซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกระดับ ม.1 มีความเห็นว่าราคาค่าบัตรแพงเกินไป ถ้านักเรียนเป็นสมหมายนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ยกมือขอแสดงความคิดเห็นในเรื่องราคาค่าบัตร
- ข. นั่งเฉยไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น
- ค. ขอให้เพื่อนคนอื่นแสดงความคิดเห็นก่อนแล้วจึงช่วยสนับสนุน

4. ในวิชาสังคมศึกษา อาจารย์ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำรายงาน ทหาวิธีได้รับการแต่งตั้งจากเพื่อน ๆ ให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นคณาภิณักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. วางแผนการทำรายงานและช่วยงานของกลุ่มจนเสร็จ
- ข. ปลอ่ยให้เพื่อน ๆ ทำแต่ตนเองอยู่เฉย ๆ เพราะเป็นหัวหน้า
- ค. บอกให้เพื่อน ๆ ต่างคนต่างค้นคว้า

5. อาจารย์นิยั ส่งให้นักเรียนทำการบ้านวิชาสังคมศึกษามาส่ง โดยให้นักเรียนค้นคว้าในหัวข้อต่าง ๆ วนิตามีปัญหาในการทำการบ้านครั้งนี้ คือ เนื้อเรื่องที่จะค้นคว้านั้น เป็นเรื่องที่หายาก สมบัติซึ่งเป็นเพื่อนจากโรงเรียนเดิมของวนิตาเสนอความคิดกับวนิตาว่าตนมีการบ้านหัวข้อคล้ายกันและให้การบ้านของคนไปลอก เพราะสมบัติได้ค้นคว้ามาย่างแล้ว ถ้านักเรียนเป็นวนิตาณักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอถูการบ้านจากสมบัติเป็นตัวอย่าง
- ข. พยายามค้นคว้าด้วยตนเอง
- ค. ไม่ทำการบ้านส่งอาจารย์เพราะหาไม่ได้

6. นักเรียนชั้น ม.1/5 มีปัญหามากเกี่ยวกับการทำความเข้าใจอง อาจารย์จึงใจจึงเรียกประชุมนักเรียนทั้งหมดหลังเลิกเรียนแล้ว ในที่ประชุมได้เสนอว่าควรแบ่งเวรประจำวันโดยแยกตามเพศ คือเพศชายล้วนหรือหญิงล้วน จริยารู้สึกไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ เพราะจำนวนนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย ถ้าจัดเวรแล้วนักเรียนชายจะทำวันละ 3 คนเท่านั้น ในขณะที่นักเรียนหญิงจะทำวันละ 5 - 6 คน ถ้านักเรียนเป็นจริยานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ยกมือขอคัดค้านในความคิดที่แบ่งเวรโดยแยกตามเพศ
- ข. ไม่คัดค้านใด ๆ ยอมรับข้อเสนอของสมาชิก
- ค. พูดกับเพื่อนคนอื่นเพื่อหาพรรคพวกแล้ว จึงคัดค้าน

7. นุญตเป็นนักเรียน ม.1 ในภาคปลายนี้จะมีการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าแผนการเรียนวิชาต่าง ๆ โดยจะมีการสอบคัดเลือกในวันจันทร์หน้า และในวันเสาร์อาทิตย์นี้ นุญตก็ไม่ว่าง คือในวันเสาร์ที่อยู่กับแม่จะชวนให้นุญตไปงานวันเกิดของคุณยาย และในวันอาทิตย์นุญตมีนัดทำรายงานกับเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นนุญตนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไปแล้วกลับก่อนเพื่อมาอ่านหนังสือ
- ข. ให้คุณพ่อคุณแม่พิจารณาว่าสมควรจะไปหรือไม่
- ค. ไปงานและนำหนังสือไปอ่านด้วย

8. ศรีสุตาขอยืมหนังสือมาจากมยุรี ขณะที่ศรีสุตาอ่านหนังสือเล่มนั้นอยู่ บังเอิญปัดแก้วโวลต์ตกใส่หนังสือเปียกและสกปรก เมื่อมาดืมหนังสือไปอ่านต่อและคืนหนังสือให้มยุรี จึงเกิดปัญหาว่าใครทำหนังสือสกปรก ถ้านักเรียนเป็นศรีสุตานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เฉย ๆ ทำเป็นไม่รู้เรื่องที่เกิดขึ้น
- ข. บอกกับมยุรีตรง ๆ ว่าตนทำหนังสือสกปรกโดยไม่ต้องรอให้ถาม
- ค. ยอมรับว่าตนทำหนังสือสกปรก เมื่อมยุรีไปตามมาลีแล้ว

9. นัฒชามีความวิตกกังวลมากเกี่ยวกับรายงานในวิชาของอาจารย์พิมพ์ อาจารย์สั่งให้ทำรายงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ มาคนละ 3 อาชีพ โดยมีการสัมภาษณ์ในแต่ละอาชีพ แล้วให้เขียนเป็นรายงานมีรูปภาพติด นัฒชาไม่ทราบว่าจะติดต่อขอสัมภาษณ์ใคร อีกทั้งมีเวลาเหลือเพียง 4 วันเท่านั้นก็จะถึงกำหนดส่ง ถ้านักเรียนเป็นนัฒชานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำให้เสร็จตามที่อาจารย์สั่ง
- ข. ไม่ทำเลย
- ค. ทำบ้างแต่ถ้าไม่เสร็จก็จะขอให้อาจารย์เลื่อนเวลาไป

10. วันพรุ่งนี้จะเป็นวันไหว้ครู ทางโรงเรียนให้นักเรียนช่วยกันจัดพานของ แต่ละห้อง ขณะที่เพื่อนทุกคนกำลังช่วยกันจัดพานไหว้ครู เช่น บางคนก็เด็ดดอกไม้ ร้อยลวดเป็นคิน สมใจไม่ทราบว่าตนจะทำอะไร ถ้านักเรียนเป็นสมใจนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ต้องช่วยเพราะคนช่วยงานมากแล้ว
- ข. ถ้ามีคนเรียกให้ช่วยจึงเข้าไป
- ค. เข้าไปช่วยทำงานเท่าที่จะช่วยได้

11. บ้านของเรืองรองอยู่ย่านเมืองของกรุงเทพมหานคร การเดินทางไปได้ ทั้งทางเรือ และทางรถ แต่ก่อนข้างลำบาก ในระยะนี้มีการข่มถนน ซึ่งทำให้รถติดมาก เรืองรองไปโรงเรียนไม่ทันสองวัน แม้ว่าจะตื่นเช้ากว่าเดิม 1 ชั่วโมงก็ตาม ถ้านักเรียน เป็นเรืองรองนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เปลี่ยนเส้นทางเป็นไปทางเรือ
- ข. ไม่ต้องทำอะไร
- ค. บอกให้อาจารย์ทราบถึงความจำเป็นของตน

12. อาจารย์โสมณ ผู้ทำหน้าที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ บอกนักเรียนว่า ในสัปดาห์ หน้าทางหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ จะจัดแสดงผลงานทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 จึงให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นว่า ในการแสดงครั้งนี้ควรจะมีอะไรบ้าง เด็กนักเรียนทั้งห้องเจียมณี่มีความคิดเห็นที่จะเสนอหลายอย่าง แต่พอเห็นว่าไม่มีใครพูดอะไร มณี่ก็ตัดสินใจไม่พูดว่าควรจะมีเสนอความคิดเห็นของมณี่หรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นมณี่ นักเรียนจะ ทำอย่างไร

- ก. เจียมไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ
- ข. เสนอความคิดเห็นเมื่ออาจารย์เรียกชื่อถาม
- ค. ยกมือขอแสดงความคิดเห็น

13. หลังจากเสร็จสิ้น "วันคืนผู้เหี่ยว" ของศิษย์เก่า บริเวณโรงเรียนสภปรกมาก อาจารย์ยาใจขอร้องให้นักเรียนชั้น ม.1 ช่วยเก็บทำความสะอาดหลังเลิกเรียนแล้ว สมคิดไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะทำอย่างไร เพราะเย็นมากแล้วกลัวแม่จะเป็นห่วง ถ้านักเรียนเป็นสมคตินักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ช่วย เพราะควรเป็นหน้าที่ของภารโรง
- ข. ช่วยบ้างเล็กน้อย แล้วขอกลับบ้านก่อน
- ค. ช่วยทำงานให้เสร็จโดยฝากเพื่อนที่อยู่ใกล้บ้านนอกกับแม่

14. ขณะที่นักเรียนรอเข้าแถวเคารพธงชาติอยู่นั้น มานิดาหยิบเอาปากกาหมึกซึมที่พ่อซื้อให้ในวันเกิดของเธอให้เพื่อน ๆ ดู หลายคนชมว่าสวย น่าใช้ ในเวลาเดียวกันนั้น สมศักดิ์และวิทยาวิ่งไล่กันมา วิทยาเสียหลักชนมานิดา ทำให้ปากกาหลุดจากมือตกแตก ถ้านักเรียนเป็นวิทยานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอโทษมานิดา และยอมรับว่าตนเองไม่ได้มอง
- ข. ทำเป็นไม่รู้เรื่อง ไม่รับรู้ใด ๆ ทั้งสิ้น
- ค. ขอโทษมานิดาแล้วค่อยเก็บเงินซื้อปากกาให้มานิดาใหม่

15. วันดีและปริคานันท์เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา ทั้งสองคนได้รับเชิญไปงานวันเกิดของเพื่อนรุ่นพี่ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของปริคานันท์ เมื่อถึงวันงาน ปริคานันท์ไม่มาทำให้วันดีไม่มีเพื่อนจึงต้องไปงานคนเดียว บังเอิญในงานมีการจับคู่เล่นเกม วันดีเห็นเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ซึ่งจำได้ว่าเรียนอยู่ห้องถัดไปจากห้องเรียนของวันดี แต่ไม่เคยรู้จักกัน ถ้านักเรียนเป็นวันดีนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เดินเข้าไปชวนเด็กผู้หญิงคนนั้นจับคู่เล่นเกม
- ข. นั่งเฉย ๆ ไม่เล่นเกม
- ค. ขออนุญาตเจ้าภาพกลับบ้าน

16. นีอ เป็นเด็กที่เรียนอ่อนวิชาคณิตศาสตร์ ในชั่วโมงนี้อาจารย์ผาดิสอนเร็ว กว่าทุกวัน นีอไม่เข้าใจเรื่องที่อาจารย์ผาดิสอน แต่ยั้งคึดสิดใจไม่ได้ว่าจะถามอาจารย์ หรือไม่ เพราะกลัวเพื่อนจะนีกว่านีอเป็นคนโง่ ในท้ายชั่วโมงนี้อาจารย์ผาดิก็ จะทำการ ทดสอบด้วย ถ้านักเรียนเป็นนีอนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ยกมือถามข้อสงสัยจากอาจารย์
- ข. ถามเพื่อนที่นั่งข้าง
- ค. ไม่ถามอะไรเลย ทั้ง ๆ ที่อยากถาม

17. เมื่อพูดถึงวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนส่วนใหญ่ในห้อง ม.1/3 จะมีความ รู้สึกวิตกกังวลอยู่เสมอ แต่ยั้งโชคคิที่มีผลกา ซึ่งเป็นคนที่เรียนภาษาอังกฤษเก่ง ใจดี เพื่อน ๆ มักจะนำการบ้านของผลกาไปเป็นตัวอย่างเสมอ และวันนี้อาจารย์ก็ให้การบ้าน ภาษาอังกฤษมาอีกโดยให้ส่งในวันรุ่งขึ้น ถ้าไม่ส่งจะถูกทำโทษ ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของผลกา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอยืมการบ้านของผลกาไปเป็นตัวอย่าง
- ข. ลองทำดูก่อน ถ้าทำไม่ได้จะขอให้ผลกาช่วยอธิบาย
- ค. ไม่ทำการบ้านส่งอาจารย์

18. ในสัปดาห์หน้า ห้อง ม.1/6 จะเป็นตัวแทนขึ้นไปแสดงกิจกรรมในการ ประชุมระดับชั้น ม.1 และจะมีการเดินรวิวประกอบเพลง โดยใช้สมาชิก 10 คน แบ่ง เป็น 5 คู่ ดวงทิพย์เป็นคนหนึ่งที่จะเข้าร่วมแสดงในครั้งนีด้วย เมื่อถึงวันแสดงดวงทิพย์ ห้องเสีย 2 ครั้ง ถ้านักเรียนเป็นดวงทิพย์นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทานยาแล้วมาร่วมแสดงเท่าที่จะแสดงได้
- ข. ไม่มาโรงเรียนเลย
- ค. ไม่มาโรงเรียน แต่โทรศัพท์บอกเพื่อนก่อนเข้า

19. แรมจันทร์ กำลังคุยกับมารีสา บุญช่วยและเพื่อนคนอื่น ๆ อีก 3 คน ระหว่างที่คุยกันอยู่นั้น แรมจันทร์ไม่เข้าใจเรื่องที่บุญช่วยเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่บุญช่วยไปพบมาระหว่างโรงเรียนปิดในวันเสาร์ที่ผ่านมา แต่ดูเหมือนว่าเพื่อนคนอื่น ๆ เขาก็รู้เรื่องทั้งหมด ถ้านักเรียนเป็นแรมจันทร์นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ถามบุญช่วยเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสงสัย
- ข. ทำท่าทางว่าเข้าใจเรื่องที่บุญช่วยพูด
- ค. เงียบไว้แล้วค่อยไปถามเพื่อนคนอื่น

20. เมื่อพูดถึงจรรยา หลาย ๆ คนนึกถึงการข่มขู่จรรยา เพราะเขาเป็นคนที่มีความสามารถทางการข่มขู่จรรยามาก วันหนึ่งสีกาจรรยาจรรยาที่มีสภาพเสียหายมาให้จรรยาช่วยข่มให้ เพราะสีกาให้พี่ชายของเธอช่วยทำให้ก็ไม่สามารถแก้ไขให้ดีขึ้นมาได้ ถ้านักเรียนเป็นจรรยานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ใช้ความพยายามข่มขู่จรรยาให้สีกาจนหมดความสามารถ
- ข. ไม่ข่มให้โดยแนะนำให้อ้อจรรยาคนใหม่
- ค. ลองข่มดูถ้ายุ่งยากมากก็เลิกข่ม

21. มาลาไปซื้อของตามศูนย์การค้า วันหนึ่งหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว มาลาแวะซื้อของใช้ที่ศูนย์การค้าแห่งหนึ่ง ขณะที่เดินหาของอยู่นั้น เธอได้เดินผ่านมุมขายเสื้อพนักงานขายพูดจายักชวนให้มาลาซื้อเสื้อตัวหนึ่งราคาแพงมาก โดยบอกว่าเสื้อตัวนั้นเหมาะสมกับมาลามาก ถ้านักเรียนเป็นมาลานั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ซื้อเสื้อตัวนั้นตามที่พนักงานขายชักชวน
- ข. ไม่ซื้อโดยบอกกับพนักงานขายว่ายังไม่ต้องการ
- ค. เดินหนีโดยไม่สนใจอะไรทั้งสิ้น

22. ในวันเสาร์นี้ญาติต้องตื่นเช้าเพื่อไปเรียนพิเศษวิชาภาษาอังกฤษที่โรงเรียนใหม่ เป็นครั้งแรก ซึ่งโรงเรียนนี้ญาติเคยไปครั้งเดียวกับคุณพ่อในวันสมัคร อาจารย์ที่สอนก็ไม่รู้จักมาก่อน และเพื่อนก็เป็นเพื่อนใหม่ ถ้านักเรียนเป็นญาตินักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ไปเรียน
- ข. ไปเรียนแต่อาจกลับก่อนโรงเรียนเลิก เพราะไม่คุ้นเคย
- ค. ไปเรียนแล้วพยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและครูใหม่

23. ในวันหยุดสุดสัปดาห์นี้อาจารย์ให้นักเรียนมาช่วยทำความสะอาดห้องเรียน ทั้งวัน ปรากฏว่าในวันนั้นเพื่อนเก่าของการดีมาชวนไปเที่ยวต่างจังหวัดที่เธอสนใจ ถ้านักเรียนเป็นการดีนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไปเที่ยวกับเพื่อน
- ข. มาช่วยทำความสะอาดตามที่ครูนัด
- ค. ขอเพื่อนไปเที่ยวกับเพื่อนเป็นสัปดาห์หน้า

24. สมเดช กำลังทำการบ้านวิชาสังคมศึกษา เพื่อจะส่งอาจารย์ในวันรุ่งขึ้น นอกจากนั้นยังมีการบ้านวิชาอื่น ๆ อีกหลายวิชา เมื่อสมเดชทำการบ้านไปได้สักระยะหนึ่ง ฆนตรีเพื่อนห้องเดียวกันชวนสมเดชไปดูดนตรี รอบ 19.00 น. โดยฆนตรีมีบัตรฟรี ถ้านักเรียนเป็นสมเดชนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เลิกทำการบ้านไปดูดนตรีกับฆนตรี
- ข. ไปดูดนตรีก่อนแล้วกลับมาทำการบ้าน
- ค. ปฏิเสธฆนตรีโดยบอกว่า ยังทำการบ้านไม่เสร็จ

25. อาจารย์พัชรี หัวหน้าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มอบหมายให้วันชัยซึ่งเป็นหัวหน้าห้อง ม.1/2 ไปกล่าวนำสวดมนต์หน้าแถวตอนเช้า แม้ว่าวันชัยเคยทำหน้าที่นี้มาแล้วที่โรงเรียนเดิม แต่โรงเรียนใหม่เป็นโรงเรียนใหญ่และมีสมาชิกมากกว่าโรงเรียนเดิม รวมทั้งมีนักเรียนรุ่นที่ ๑ อีกมาก ถ้านักเรียนเป็นวันชัยนักเรียนจะทำอะไร
- ก. ยินดีและตั้งใจทำให้ดีที่สุด
  - ข. ไปขอร้องรุ่นพี่ให้รับผิดชอบในหน้าที่นี้แทน
  - ค. ยอมออกไปสวดมนต์ด้วยความรู้สึกประหม่า

กระดาษคำตอบ

| ข้อ | ก | ข | ค | ข้อ | ก | ข | ค |
|-----|---|---|---|-----|---|---|---|
| 1   |   |   |   | 14  |   |   |   |
| 2   |   |   |   | 15  |   |   |   |
| 3   |   |   |   | 16  |   |   |   |
| 4   |   |   |   | 17  |   |   |   |
| 5   |   |   |   | 18  |   |   |   |
| 6   |   |   |   | 19  |   |   |   |
| 7   |   |   |   | 20  |   |   |   |
| 8   |   |   |   | 21  |   |   |   |
| 9   |   |   |   | 22  |   |   |   |
| 10  |   |   |   | 23  |   |   |   |
| 11  |   |   |   | 24  |   |   |   |
| 12  |   |   |   | 25  |   |   |   |
| 13  |   |   |   |     |   |   |   |

ภาคผนวก ค

1. คุณภาพแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง
2. คะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

| ข้อที่ | t      | ข้อที่ | t      |
|--------|--------|--------|--------|
| 1      | 2.0642 | 14     | 2.5691 |
| 2      | 2.1381 | 15     | 3.2188 |
| 3      | 3.3472 | 16     | 2.2954 |
| 4      | 2.2810 | 17     | 2.753  |
| 5      | 3.1076 | 18     | 2.8806 |
| 6      | 2.347  | 19     | 4.2355 |
| 7      | 2.2896 | 20     | 4.2263 |
| 8      | 2.368  | 21     | 4.5714 |
| 9      | 3.4237 | 22     | 3.9594 |
| 10     | 2.8349 | 23     | 2.405  |
| 11     | 3.1158 | 24     | 4.2135 |
| 12     | 3.6453 | 25     | 4.0834 |
| 13     | 2.5569 |        |        |

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร} \quad \alpha &= \frac{n}{n-1} \left[ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right] \\
 &= \frac{25}{24} \left[ 1 - \frac{7.7911}{33.6650505} \right] \\
 &= \frac{25}{24} \quad 1 - 2314.299
 \end{aligned}$$

$$\therefore \alpha = .80059$$

คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

| คนที่ | Pre - test | Post - test |
|-------|------------|-------------|
| 1     | 21         | 47          |
| 2     | 27         | 45          |
| 3     | 29         | 48          |
| 4     | 31         | 45          |
| 5     | 35         | 43          |
| 6     | 36         | 44          |
| 7     | 36         | 46          |
| 8     | 36         | 46          |

คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

| คนที่ | Pre - test | Post - test |
|-------|------------|-------------|
| 1     | 23         | 37          |
| 2     | 23         | 40          |
| 3     | 25         | 45          |
| 4     | 27         | 37          |
| 5     | 30         | 38          |
| 6     | 32         | 44          |
| 7     | 35         | 41          |
| 8     | 36         | 40          |

ภาคผนวก ง

แสดงวิธีการคำนวณหาค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการทดสอบของ แมนวิทนี  
(Mann - Whitney U test)

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม  
ก่อนการทดลอง

| คนที่ | กลุ่มทดลอง | อันดับ       | กลุ่มควบคุม | อันดับ       |
|-------|------------|--------------|-------------|--------------|
| 1     | 21         | 1            | 23          | 2.5          |
| 2     | 27         | 5.5          | 23          | 2.5          |
| 3     | 29         | 7            | 25          | 4            |
| 4     | 31         | 9            | 27          | 5.5          |
| 5     | 35         | 11.5         | 30          | 8            |
| 6     | 36         | 14.5         | 32          | 10           |
| 7     | 36         | 14.5         | 35          | 11.5         |
| 8     | 36         | 14.5         | 36          | 14.5         |
|       | รวม        | $R_1 = 77.5$ |             | $R_2 = 58.5$ |

$$U = 22.5$$

1. ตั้งสมมติฐาน

$H_0$  : คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

$H_1$  : คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน

2. ระดับนัยสำคัญ กำหนดให้  $\alpha = .01$

3. การทดสอบ  $R_1 = 77.5$

$$R_2 = 58.5$$

$$n_1 = 8, n_2 = 8$$

คำนวณค่า  $U_1$  จากสูตร  $U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1 + 1)}{2} - R_1$

$$= 8 \times 8 + \frac{8(8 + 1)}{2} - 77.5$$

$$= 22.5$$

แทนค่า  $U_2$  จากสูตร  $U_2 = n_1 n_2 + \frac{n_2(n_2 + 1)}{2} - R_2$

$$= 8 \times 8 + \frac{8(8 + 1)}{2} - 58.5$$

$$= 41.5$$

$\therefore$  ที่คำนวณได้  $= 22.5$

จำนวน  $n_1 = 8, n_2 = 8$  เปิดตารางได้  $= 7$

ค่า  $U$  ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ  $U$  ที่เปิดตารางจึงจะปฏิเสธ  $H_0$

$\therefore$  จึงยอมรับ  $H_0$

แสดงว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม  
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม  
ภายหลังการทดลอง

| คดี | กลุ่มทดลอง | อันดับ       | กลุ่มควบคุม | อันดับ       |
|-----|------------|--------------|-------------|--------------|
| 1   | 43         | 7            | 37          | 1.5          |
| 2   | 44         | 8.5          | 37          | 1.5          |
| 3   | 45         | 11           | 38          | 3            |
| 4   | 45         | 11           | 40          | 4.5          |
| 5   | 46         | 13.5         | 40          | 4.5          |
| 6   | 46         | 13.5         | 41          | 6            |
| 7   | 47         | 15           | 44          | 8.5          |
| 8   | 48         | 16           | 45          | 11           |
|     |            | $R_1 = 95.5$ |             | $R_2 = 40.5$ |

$$U = 4.5^{**}$$

\*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

### 1. ตั้งสมมติฐาน

$H_0$  : คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและ  
กลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

$H_1$  : คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่า  
กลุ่มควบคุม

2. ระดับนัยสำคัญ กำหนดให้  $\alpha = .01$

3. การทดสอบ  $R_1 = 95.5$ ,  $R_2 = 40.5$

แทนค่า  $U_1$  จากสูตร

$$U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1 + 1)}{2} - R_1$$

$$= 8 \times 8 + \frac{8(8 + 1)}{2} - 95.5$$

$$= 4.5$$

แทนค่า  $U_2$  จากสูตร

$$U_2 = n_1 n_2 + \frac{n_2(n_2 + 1)}{2} - R_2$$

$$= 8 \times 8 + \frac{8(8 + 1)}{2} - 40.5$$

$$= 59.5$$

$\therefore U$  ที่คำนวณได้  $= 4.5$

จำนวน  $n_1 = 8, n_2 = 8$  เปิดตารางได้  $= 7$

ค่า  $U$  ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ  $U$  ที่เปิดตารางจึงจะปฏิเสธ  $H_0$

$\therefore$  ปฏิเสธ  $H_0$

แสดงว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่า  
กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

อัจฉรา เบตรล้อมวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พุทธทศวรรษ 2531

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมวิทย์วิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 จำนวน 16 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติเรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการของวิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test) และแมนวิทนี (The Mann - Whitney U Test)

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการ角色扮演มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยการ角色扮演 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF ROLE - PLAYING ON SELF CONFIDENCE  
OF MATHAYOM SUKSA I STUDENTS AT  
NONSEEVITHAYA SCHOOL  
IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

ACHARA NETLOMWONG

Presented in partial fulfillment of the requirements  
for the Master of Education degree  
at Srinakharinwirot University

February 1988

The purpose of this experimental research was to study the effect of role playing on self confidence of Mathayom Suksa I students. The subjects were 16 Mathayom Suksa I students at Nonseewithaya school in Bangkok, 1987. They were randomly divided into experimental group and control group. Each group consisted of 8 students. The experimental group was taught with the role playing while the control group was taught with the conventional instruction about self confidence. The instrument was the self confidence questionnaires. The statistical methods for data analysis were the Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test and Mann - Whitney U Test.

The results were as follow :

1. The self confidence of the students who were taught with the role playing was significantly higher than the others who were taught with conventional instruction at .01 level.

2. The self confidence of the students who were taught with tho role playing was significantly higher than before the experiment at .01 level.

3. The self confidence of the students who were taught with conventional instruction was significantly higher than before the experiment at .01 level.